ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΙΚΙΖΑΣ Α.Β.Ε.Ε. ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

31 Δεκεμβρίου 2018

Σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς

ΑΡ. Μ. ΑΕ: 32075/01/Β/94/94 (99)

ΑΡ. ΓΕΜΗ: 3241501000

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΕΤΗΣΙΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

	Σελίδα
Έκθεση Διαχείρισης Διοικητικού Συμβουλίου επί των Ετήσιων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων	3
Ενοποιημένη και Εταιρική Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης	8
Ενοποιημένη και Εταιρική Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος	9
Ενοποιημένη και Εταιρική Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	10
Ενοποιημένη Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων	11
Εταιρική Κατάσταση Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων	12
Ενοποιημένη και Εταιρική Κατάσταση Ταμειακών Ροών	13
Σημειώσεις επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων	14
1. Πληροφορίες για τον Όμιλο και την Εταιρεία	14
2. Βάση κατάρτισης Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων	14
3. Βασικές λογιστικές πολιτικές	15
4. Λοιπά λειτουργικά έσοδα	33
5. Μεταβολή αποθεμάτων - Αναλώσεις υλών και υλικών	33
6. Έξοδα προσωπικού	33
7. Αμοιβές, παροχές και λοιπά έξοδα τρίτων	34
8. Αποσβέσεις	34
9. Λοιπά λειτουργικά έξοδα	34
10. Καθαρά χρηματοοικονομικά αποτελέσματα	34
11. Φόροι εισοδήματος	35
12. Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία	36
13. Άυλα περιουσιακά στοιχεία	38
14. Υπεραξία	39
15. Συμμετοχές σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες	39
16. Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	40
17. Αποθέματα	40
18. Πελάτες και λοιπές απαιτήσεις	40
19. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα αυτών	41
20. Μετοχικό κεφάλαιο	41
21. Μερίσματα	41
22. Αποθεματικά	42
23. Δανειακές υποχρεώσεις	42
24. Παροχές σε εργαζόμενους μετά την έξοδο από την υπηρεσία	43
25. Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	45
26. Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	46
27. Συναλλαγές με συνδεμένα μέρη	46
28. Δεσμεύσεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις	47
29. Διαχείριση χρηματοοικονομικού κινδύνου και χρηματοοικονομικά μέσα	48
30. Γεγονότα μετά την ημερομηνία της Χρηματοοικονομικής Θέσης	54
Έκθεση ελέγχου ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή	

Κύριοι Μέτοχοι,

Σύμφωνα με τα άρθρα 150 και 153 του Ν. 4548/2018, υποβάλλουμε στη Γενική Συνέλευσή σας τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΙΚΙΖΑΣ Α.Β.Ε.Ε. ΤΡΟΦΙΜΩΝ για τη χρήση 2018 που έχουν ετοιμασθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.) όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΙΚΙΖΑΣ Α.Β.Ε.Ε. ΤΡΟΦΙΜΩΝ (η «Εταιρεία») καθώς και οι θυγατρικές της εταιρείες αποτελούν τον Όμιλο ΜΕΛΙΣΣΑ – ΚΙΚΙΖΑΣ (ο « Όμιλος»).

Η παρούσα έκθεση καθώς και οι συνημμένες Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις απεικονίζουν την πραγματική κατάσταση της Εταιρείας και του Ομίλου για τη χρήση που έληξε την 31η Δεκεμβρίου 2018 και παρακαλούμε να τις εγκρίνετε.

1. Γενική ανασκόπηση

Η ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΙΚΙΖΑΣ Α.Β.Ε.Ε. ΤΡΟΦΙΜΩΝ συνέχισε και κατά το 2018 την θετική της πορεία παρουσιάζοντας σημαντική βελτίωση όλων των μεγεθών.

Σε επίπεδο Εταιρείας, ιδιαίτερα σημαντική υπήρξε η αύξηση του όγκου των πωλήσεων κατά 5,1% σε σχέση με το 2017. Ο κύκλος εργασιών του Ομίλου ανήλθε στα € 66,9 εκατομμύρια περίπου και της Εταιρείας στα € 63,3 εκατομμύρια περίπου παρουσιάζοντας αύξηση 2,5% και 3,1% αντίστοιχα σε σχέση με το 2017, λόγω κυρίως της αύξησης του όγκου πωλήσεων σε όλες τις κατηγορίες προϊόντων στην Ελλάδα και το εξωτερικό αλλά και της διανομής από 1η Ιανουαρίου 2018 των προϊόντων Kraft. Σημειώνεται ότι ο κύκλος εργασιών της Εταιρείας και του Ομίλου έχει επηρεαστεί μειωτικά κατά € 1,6 εκατομμύρια περίπου από την αναταξινόμηση εξόδων διάθεσης λόγω της εφαρμογής του προτύπου ΔΠΧΑ 15.

Η χρήση υπήρξε ιδιαίτερα κερδοφόρα για τον Όμιλο και την Εταιρεία. Τα προ φόρου κέρδη του Ομίλου ανήλθαν σε € 6,0 εκατομμύρια περίπου, όσα και της Εταιρείας αντικατοπτρίζοντας την ουδέτερη επίδραση των θυγατρικών στη διαμόρφωση των συνολικών κερδών.

2. Εξέλιξη των εργασιών του Ομίλου και της Εταιρείας

Κατά την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, τα καθαρά (μετά από φόρους) κέρδη του Ομίλου ανήλθαν σε € 4,5 εκατομμύρια περίπου και της Εταιρείας σε € 4,6 εκατομμύρια περίπου, σημειώνοντας άνοδο σε σχέση με την προηγούμενη χρήση.

Στην μεταβολή των καθαρών αποτελεσμάτων συνέβαλαν οι ακόλουθοι λόγοι:

- Οι καθαρές πωλήσεις του Ομίλου αυξήθηκαν κατά 2,5% και της Εταιρείας κατά 3,1%, λόγω κυρίως της αύξησης του όγκου πωλήσεων.
- Το κόστος από την μεταβολή αποθεμάτων - αναλώσεις υλών και υλικών του Ομίλου αυξήθηκε κατά 6,0% και της Εταιρείας κατά 6,6%, λόγω κυρίως της αύξησης του όγκου πωλήσεων.
- Οι αμοιβές, παροχές και λοιπά έξοδα τρίτων του Ομίλου αυξήθηκαν κατά 11,0% και της Εταιρείας κατά 11,8%, λόγω κυρίως της αναταξινόμησης εξόδων διάθεσης λόγω της εφαρμογής του προτύπου ΔΠΧΑ 15.
- Τα λοιπά λειτουργικά έξοδα του Ομίλου μειώθηκαν κατά 17,4% και της Εταιρείας κατά 17,3%, λόγω κυρίως της αναταξινόμησης εξόδων προβολής λόγω της εφαρμογής του προτύπου ΔΠΧΑ 15.

- Τα χρηματοοικονομικά έξοδα του Ομίλου και της Εταιρείας αυξήθηκαν σημαντικά, λόγω των συναλλαγματικών διαφορών των συναλλαγών των θυγατρικών εξωτερικού, αλλά και της αύξησης των δανείων.
- Ο φόρος εισοδήματος του Ομίλου μειώθηκε κατά 11,6% και της Εταιρείας κατά 11,1%, λόγω κυρίως της μεταβολής του φορολογικού συντελεστή στις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις.

3. Οικονομική θέση του Ομίλου και της Εταιρείας

Κατά την κλειόμενη χρήση, συνέβησαν μεταβολές στην Χρηματοοικονομική Θέση του Ομίλου και της Εταιρείας οι οποίες αναλύονται ως ακολούθως:

- Τα Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία του Ομίλου και της Εταιρείας αυξήθηκαν κατά 13,0%, λόγω της επένδυσης του νέου Μύλου που υλοποιείται στο εργοστάσιο της Εταιρείας.
- Τα Αποθέματα του Ομίλου αυξήθηκαν κατά 18,1% και της Εταιρείας κατά 17,8%, λόγω της αύξησης των αποθεμάτων εμπορευμάτων και Α' υλών.
- Τα Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα του Ομίλου και της Εταιρείας μειώθηκαν σημαντικά λόγω των αυξημένων πληρωμών για προκαταβολές επενδύσεων.
- Οι Προμηθευτές και Λοιπές Υποχρεώσεις του Ομίλου αυξήθηκαν κατά 9,6% και της Εταιρείας κατά 10,6%, λόγω των αυξημένων επενδύσεων, παραμένοντας πάντοτε σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με τα μεγέθη της Εταιρείας.

Οι βασικοί αριθμοδείκτες οικονομικής διαρθρώσεως έχουν ως εξής:

		Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
		2018	2017	2018	2017
Δείκτης οικονομικής αυτάρκειας	Σύνολο Υποχρεώσεων / Ίδια Κεφάλαια	37,0%	36,8%	35,6%	35,5%
Δείκτης απεικονίσεως γενικής ρευστότητας	Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις	327,9%	275,5%	332,7%	275,1%
Απόδοση Ενεργητικού (ROA)	Κέρδη μετά από φόρους / Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	5,9%	6,2%	6,0%	6,0%
Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων (ROE)	Κέρδη μετά από φόρους / Σύνολο ιδίων κεφαλαίων	8,1%	8,5%	8,2%	8,1%

4. Σημαντικά γεγονότα που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της κλειόμενης χρήσεως

Κατά την κλειόμενη χρήση το λιανεμπόριο μπήκε σε φάση εξισορρόπησης μετά τις μεγάλες ανακατατάξεις των προηγούμενων ετών.

Το 2018 η Μέλισσα, η βασική δηλαδή μάρκα της εταιρίας συνέχισε να αυξάνει τα μερίδιά της, κατακτώντας την πρώτη θέση στην κατηγορία. Αποφασίστηκε επίσης το επαναλανσάρισμα της premium μάρκας Primo Gusto προσφέροντας μια ξεχωριστή εμπειρία στους καταναλωτές μέσα από νέα σχήματα ζυμαρικών, αναβαθμισμένη γεύση και εντυπωσιακή χάρτινη συσκευασία. Επιπλέον στα πλαίσια της κάλυψης κάθε εξειδικευμένης ανάγκης των καταναλωτών, λανσαρίστηκαν τα πρωτοποριακά λειτουργικά ζυμαρικά Melissa με β-γλυκάνη (που μειώνουν τη χοληστερίνη) και Melissa High Protein για επιπλέον ενέργεια.

Οι εξαγωγές συνέχισαν για ακόμα μια χρονιά τη θετική τους πορεία, κλείνοντας με άνοδο +5%.

Τέλος, το 2018 ξεκίνησε η κατασκευή του Νέου Μύλου και των Σιλό Αποθήκευσης Σίτου στο εργοστάσιο της Εταιρείας στη Λάρισα. Η Μέλισσα Κίκιζας θα διαθέτει πλέον τους μεγαλύτερους σιμιγδαλόμυλους στην Ελλάδα ενώ μέσω της επένδυσης αυτής η Εταιρεία αποκτά απόλυτη αυτάρκεια στην α' ύλη για την παρασκευή των ζυμαρικών της ενώ αναμένεται να πετύχει περαιτέρω βελτίωση των κοστολογίων της.

5. Προοπτικές

Η Διοίκηση προβλέπει ότι ο Όμιλος και η Εταιρεία το 2019 θα συνεχίσουν την αναπτυξιακή τους πορεία και τη βελτίωση των μεγεθών.

Η Διοίκηση της Εταιρείας, στοχεύει στην βελτίωση των μεριδίων αγοράς, τόσο στην Ελλάδα όσο και στις υπόλοιπες χώρες που δραστηριοποιείται ο Όμιλος καθώς και στην ανάπτυξη των εξαγωγών σε νέες αγορές. Η θέση σε λειτουργία του Νέου Μύλου διευρύνει την παραγωγική ικανότητα, ενώ τα νέα προϊόντα και η ανανέωση των υφιστάμενων μαρκών προσφέρουν τα απαραίτητα εργαλεία ενίσχυσης των πωλήσεων.

Οι εξελίξεις στην Ελληνική αγορά τροφίμων καθώς και οι αστάθειες στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον, δημιουργούν προκλήσεις για την επίτευξη των στόχων και την υλοποίηση των στρατηγικών.

Η Διοίκηση εκτιμά ότι η Εταιρεία έχει όλα τα αναγκαία εφόδια (εμπορικά, οργανωτικά, χρηματοοικονομικά, κ.λπ.) για να πρωταγωνιστήσει στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνεται.

6. Κυριότεροι Κίνδυνοι

Ο Όμιλος και η Εταιρεία εκτίθενται στους παρακάτω κινδύνους από τη χρήση χρηματοοικονομικών μέσων:

Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος ζημίας του Ομίλου και της Εταιρείας σε περίπτωση που ένας πελάτης ή τρίτος σε συναλλαγή χρηματοοικονομικού μέσου δεν εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις και σχετίζεται κατά κύριο λόγο με τις απαιτήσεις από πελάτες.

Η Εταιρεία και οι θυγατρικές της εταιρείες εφαρμόζουν συγκεκριμένη πιστωτική πολιτική και η έκθεση σε πιστωτικούς κινδύνους παρακολουθείται συστηματικά από τις διοικήσεις των εταιρειών. Πιστοληπτικές αξιολογήσεις διενεργούνται για όλους τους πελάτες, οι απαιτήσεις της Εταιρείας ασφαλίζονται σε αναγνωρισμένη εταιρεία του κλάδου ασφάλισης πιστώσεων και εμπράγματες εγγυήσεις λαμβάνονται σε περιπτώσεις που αυτό κριθεί απαραίτητο.

Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας συνίσταται στον κίνδυνο η Εταιρεία καθώς και οι θυγατρικές της εταιρείες να μη δύνανται να εκπληρώσουν τις χρηματοοικονομικές τους υποχρεώσεις όταν αυτές λήγουν. Ο Όμιλος και η Εταιρεία όπως προκύπτει από τις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, εμφανίζουν επαρκή ρευστότητα και ικανοποιητικό επίπεδο των σχετικών δεικτών και επομένως ο σχετικός κίνδυνος δεν θεωρείται πιθανός ώστε να μπορεί να επηρεάσει την λειτουργία τους. Επίσης η Διοίκηση της κάθε εταιρείας του Ομίλου παρακολουθεί, σε μηνιαία βάση, τον κίνδυνο έλλειψης κεφαλαίων χρησιμοποιώντας τις πρακτικές προγραμματισμού ρευστότητας.

Κίνδυνος συνθηκών αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς συνίσταται στον κίνδυνο των αλλαγών σε τιμές πρώτων υλών, συναλλαγματικές ισοτιμίες και επιτόκια που επηρεάζουν τα αποτελέσματα του Ομίλου και της Εταιρείας ή την αξία των χρηματοοικονομικών τους μέσων. Η Διοίκηση εκτιμά τον κίνδυνο αγοράς και τις πιθανές επιπτώσεις του, προκειμένου να διασφαλίσει ότι λαμβάνονται έγκαιρα όλα τα αναγκαία και δυνατά μέτρα και ενέργειες για την ελαχιστοποίηση τυχόν επιπτώσεων στις δραστηριότητες της Εταιρείας και του Ομίλου.

Η Εταιρεία και οι θυγατρικές της εταιρείες εκτίθενται στις μεταβολές των τιμών των πρώτων υλών. Συγκεκριμένα, η κερδοφορία του Ομίλου και της Εταιρείας μπορεί να επηρεαστεί (είτε θετικά, είτε αρνητικά) από τη διακύμανση των τιμών των πρώτων υλών. Η βασική πρώτη ύλη, δηλαδή το σιτάρι, αποτελεί το βασικό παράγοντα κόστους παραγωγής για τις εταιρείες του κλάδου. Η διαμόρφωση της τιμής του είναι αποτέλεσμα προσφοράς και ζήτησης. Οι καιρικές συνθήκες επιδρούν άμεσα στην ποσότητα και την ποιότητα των παραγόμενων σιτηρών και συνεπώς καθορίζουν την προσφορά. Εν αντιθέσει, η ζήτηση κινείται σε σχετικά σταθερά επίπεδα. Κατά συνέπεια σε περιόδους καλής παραγωγής, οι τιμές των σιτηρών διαμορφώνονται σε χαμηλά επίπεδα, ενώ σε περιόδους με κακές καιρικές συνθήκες, διαμορφώνονται σε υψηλότερα επίπεδα λόγω μειωμένης παραγωγής ή ανεπάρκειας αποδεκτής ποιότητας. Τυχόν σημαντικές αυξήσεις των διεθνών και εγχωρίων τιμών της πρώτης ύλης αναγκαστικά μετακυλίονται στις τιμές πώλησης των τελικών προϊόντων. Η καθυστέρηση της εφαρμογής όμως ενέχει τον κίνδυνο αρνητικής επίδρασης στα αποτελέσματα του Ομίλου και της Εταιρείας. Ως εκ τούτου η έκθεση στον εν λόγω κίνδυνο αξιολογείται ως αυξημένη και για το λόγο αυτό η Διοίκηση της Εταιρείας λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα, προκειμένου να περιορίσει την έκθεση στον εν λόγω κίνδυνο μέσω ειδικών συμφωνιών με τους προμηθευτές της και κατάλληλη διαχείριση των αποθεμάτων της.

Η Εταιρεία δεν εκτίθεται σε συναλλαγματικό κίνδυνο καθώς οι πωλήσεις προϊόντων και οι αγορές περιουσιακών στοιχείων διενεργούνται σε Ευρώ, το οποίο είναι το λειτουργικό νόμισμα της Εταιρείας. Όλα τα τοκοφόρα δάνεια της καθώς και οι τόκοι των δανείων είναι επίσης σε Ευρώ. Ο Όμιλος δεν εκτίθεται σε σημαντικό συναλλαγματικό κίνδυνο καθώς δραστηριοποιείται κυρίως στην Ελληνική επικράτεια. Η έκθεση του Ομίλου σε συναλλαγματικό κίνδυνο προέρχεται από την δραστηριότητά του στην Πολωνία μέσω της θυγατρικής του εταιρείας Atlanta AM Sp. z.o.o. της οποίας τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία αντιπροσωπεύουν το 1% των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του Ομίλου.

Ο Όμιλος και η Εταιρεία θεωρούν ότι ο κίνδυνος επιτοκίου ότι δεν είναι σημαντικός, καθότι λόγω της σωστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης το επίπεδο δανεισμού τους είναι χαμηλό. Συνεπώς, παρόλο που κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, το μεγαλύτερο μέρος των τοκοφόρων χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων ήταν σε κυμαινόμενο επιτόκιο (Euribor πλέον περιθωρίου) τυχόν αλλαγές στο επιτόκιο δεν μπορούν να επηρεάσουν την λειτουργία του Ομίλου και της Εταιρείας.

Η Εταιρεία και οι θυγατρικές της εταιρείες δε χρησιμοποιούν παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα και μέσα αντιστάθμισης κινδύνου ώστε να διαχειριστούν τον κίνδυνο από τις συνθήκες της αγοράς.

Λειτουργικός κίνδυνος

Λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος της άμεσης ή έμμεσης ζημίας που προκύπτει από αιτίες που σχετίζονται με τις διαδικασίες, το προσωπικό των εταιρειών του Ομίλου, την τεχνολογία και τις υποδομές, καθώς και από εξωτερικούς παράγοντες (πλην του πιστωτικού κινδύνου, του κινδύνου αγοράς και ρευστότητας) όπως αυτές προκύπτουν από νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις και τα γενικώς αποδεκτά πρότυπα εταιρικής συμπεριφοράς. Λειτουργικοί κίνδυνοι προκύπτουν από το σύνολο των εργασιών του Ομίλου και της Εταιρείας. Στόχος του Ομίλου και της Εταιρείας είναι η διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου, έτσι ώστε να αποφευχθεί ο κίνδυνος οικονομικών ζημιών και προσβολής της φήμης τους.

Για τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου έχουν θεσπιστεί γενικά πρότυπα όπως κατάλληλος διαχωρισμός των καθηκόντων, συμφωνία και παρακολούθηση συναλλαγών, συμμόρφωση με ρυθμιστικές και άλλες νομικές απαιτήσεις κ.λπ.

Κίνδυνος μακροοικονομικού και επιχειρησιακού περιβάλλοντος στην Ελλάδα

Το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα συνέχισε να είναι ασταθές και το 2018. Παρ 'όλα αυτά οι εκτιμήσεις για το μέλλον είναι θετικές και ο μακροοικονομικός κίνδυνος δείχνει να μειώνεται σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Είναι σημαντικό να γίνουν θεσμικές αλλαγές προκειμένου να ενισχυθούν οι επενδύσεις και να προωθηθεί η σταθερότητα της χώρας. Η Εταιρεία, εκτιμά διαρκώς την κατάσταση και τις πιθανές επιπτώσεις της, προκειμένου να διασφαλίσει ότι λαμβάνονται έγκαιρα όλα τα αναγκαία και δυνατά μέτρα και ενέργειες για την ελαχιστοποίηση τυχόν επιπτώσεων στις δραστηριότητες της.

7. Γεγονότα μετά την ημερομηνία αναφοράς των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Την 1η Φεβρουαρίου 2019, με την αυτόκλητη καθολική γενική συνέλευση των μετόχων, λαμβάνοντας υπόψη την καλή Οικονομική Κατάσταση της Εταιρείας, τον υψηλό δείκτη ρευστότητας και το ύψος των δανειακών υποχρεώσεων της Εταιρείας, αποφασίστηκε η μείωση του υφιστάμενου Μετοχικού Κεφαλαίου αυτής κατά το ποσό των ΕΥΡΩ 2.094.200 με ακύρωση 1.415.000 μετοχών, ονομαστικής αξίας ΕΥΡΩ 1,48 έκαστη και επιστροφή του αντιστοιχούντος κεφαλαίου στους μετόχους που συμμετέχουν σε αυτήν.

8. Μερισματική Πολιτική

Για τη χρήση 2018 προτείνεται η διανομή μερίσματος ποσού € 200.071,44 (χρήση 2017: € 1.500.039,84).

9. Υποκαταστήματα

Η Εταιρεία διαθέτει Υποκατάστημα – Εργοστάσιο στο 5ο χλμ. Λάρισας – Φαρσάλων στη Λάρισα, καθώς και Γραφεία Πωλήσεων στην Θεσσαλονίκη και στην Πάτρα.

10. Ίδιες Μετοχές

Η Εταιρεία δεν έχει προβεί στην απόκτηση ιδίων μετοχών.

11. Εργασιακά Θέματα

Η Εταιρεία τηρεί απαρέγκλιτα τις διατάξεις της εργατικής νομοθεσίας και εκπληρώνει όλες τις υποχρεώσεις της απέναντι στην Επιθεώρηση Εργασίας και στους Ασφαλιστικούς φορείς.

12. Περιβαλλοντικά Θέματα

Η Εταιρεία ασκεί τις δραστηριότητές της με τρόπο που εξασφαλίζει αφενός την προστασία του περιβάλλοντος και αφετέρου την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων της

13. Έρευνα και Ανάπτυξη

Η Εταιρεία διαθέτει τμήμα Έρευνας και Ανάπτυξης που ασχολείται με την ανάπτυξη νέων καινοτόμων προϊόντων και την βελτίωση/εξέλιξη υπαρχόντων, καθώς και με την ανάπτυξη και βελτίωση των μεθόδων παραγωγής.

Αθήνα, 08 Ιουλίου 2019

Το Διοικητικό Συμβούλιο

		Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	ΣΗΜ.	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Πωλήσεις		**66.939.796**	**65.331.247**	**63.278.207**	**61.352.859**
Λοιπά λειτουργικά έσοδα	4	564.876	851.551	536.483	789.092
Μεταβολή αποθεμάτων - Αναλώσεις υλών και υλικών	5	(35.958.631)	(33.937.603)	(34.523.921)	(32.380.249)
Έξοδα προσωπικού	6	(9.209.188)	(8.944.568)	(8.031.322)	(7.804.021)
Αμοιβές, παροχές και λοιπά έξοδα τρίτων	7	(6.308.924)	(5.685.537)	(5.795.625)	(5.185.383)
Λοιπά λειτουργικά έξοδα	9	(7.528.350)	(9.117.410)	(7.057.157)	(8.534.300)
Λειτουργικά κέρδη προ αποσβέσεων, χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων και φόρων		**8.499.579**	**8.497.680**	**8.406.665**	**8.237.997**
Αποσβέσεις	8	(2.269.700)	(2.260.610)	(2.210.835)	(2.189.525)
Λειτουργικά κέρδη προ χρηματοοικονομικών αποτελεσμάτων και φόρων		**6.229.879**	**6.237.070**	**6.195.830**	**6.048.473**
Χρηματοοικονομικά έσοδα		5.784	87.035	25.140	34.572
Χρηματοοικονομικά έξοδα		(219.453)	(152.063)	(172.304)	(149.806)
Καθαρά χρηματοοικονομικά αποτελέσματα	10	**(213.669)**	**(65.028)**	**(147.165)**	**(115.234)**
Κέρδη προ φόρων		**6.016.209**	**6.172.042**	**6.048.666**	**5.933.238**
Φόρος εισοδήματος	11	(1.514.296)	(1.713.874)	(1.467.728)	(1.650.015)
Κέρδη μετά από φόρους		**4.501.914**	**4.458.168**	**4.580.938**	**4.283.224**
Κέρδη μετά από φόρους που αναλογούν σε:					
Μετόχους της Εταιρείας		4.441.484	4.375.716		
Μη ελέγχουσες συμμετοχές		60.429	82.452		

Οι σημειώσεις των σελίδων 14 έως 54 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

		Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	ΣΗΜ.	**2018**	**2017**	**2018**	**2017**
Κέρδη μετά από φόρους που αναγνωρίσθηκαν στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης		**4.501.914**	**4.458.168**	**4.580.938**	**4.283.224**
Λοιπά συνολικά έσοδα					
Ποσά που αναταξινομούνται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων					
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων θυγατρικών εξωτερικού		(21.104)	37.060	-	-
		(21.104)	**37.060**	**-**	**-**
Ποσά που δεν αναταξινομούνται στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων					
Αναλογιστικά κέρδη (ζημιές) παροχών σε εργαζόμενους μετά την έξοδο από την υπηρεσία	24	86.631	(42.304)	86.631	(42.304)
Φόρος εισοδήματος, λοιπών αποτελεσμάτων	25	(25.123)	12.268	(25.123)	12.268
		61.508	**(30.036)**	**61.508**	**(30.036)**
Λοιπά συνολικά έσοδα, μετά από φόρους		**40.404**	**7.024**	**61.508**	**(30.036)**
Συνολικά έσοδα		**4.542.318**	**4.465.192**	**4.642.446**	**4.253.188**
Συνολικά έσοδα που αναλογούν σε:					
Μετόχους της Εταιρείας		4.483.357	4.380.160	4.642.446	4.253.188
Μη ελέγχουσες συμμετοχές		58.960	85.032	-	-

Οι σημειώσεις των σελίδων 14 έως 54 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

		Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	ΣΗΜ.	2018	2017	2018	2017
Περιουσιακά Στοιχεία					
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία					
Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία	12	36.531.108	32.333.763	36.392.944	32.185.661
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	13	1.313.132	1.294.163	1.305.808	1.275.720
Υπεραξία	14	1.644.702	1.644.702	-	-
Συμμετοχές σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες	15	-	-	3.077.260	3.077.260
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	16	51.484	51.036	50.222	49.774
Σύνολο μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων		**39.540.425**	**35.323.664**	**40.826.234**	**36.588.416**
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία					
Αποθέματα	17	18.976.490	16.072.033	18.050.746	15.322.409
Πελάτες και λοιπές απαιτήσεις	18	16.898.266	18.089.686	16.236.291	17.073.967
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα αυτών	19	864.730	2.491.514	632.179	2.305.033
Σύνολο κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων		**36.739.485**	**36.653.233**	**34.919.216**	**34.701.408**
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων		**76.279.911**	**71.976.897**	**75.745.450**	**71.289.824**
Ίδια Κεφάλαια					
Μετοχικό κεφάλαιο	20	4.960.664	4.860.024	4.960.664	4.860.024
Αποθεματικά	22	25.742.009	23.153.321	25.726.345	23.118.021
Υπόλοιπο κερδών εις νέον		24.545.563	24.150.934	25.172.762	24.638.679
Ίδια κεφάλαια που αναλογούν στους μετόχους της Εταιρείας		**55.248.236**	**52.164.279**	**55.859.771**	**52.616.725**
Μη ελέγχουσες συμμετοχές		**438.259**	**448.898**	**-**	**-**
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων		**55.686.495**	**52.613.177**	**55.859.771**	**52.616.725**
Υποχρεώσεις					
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Δάνεια	23	4.002.196	2.261	4.000.000	-
Παροχές σε εργαζόμενους μετά την έξοδο από την υπηρεσία	24	1.323.445	1.415.294	1.303.460	1.394.192
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	25	4.062.942	4.641.688	4.086.594	4.663.924
Σύνολο μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων		**9.388.583**	**6.059.242**	**9.390.054**	**6.058.116**
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Δάνεια	23	1.600.227	4.576.144	1.518.855	4.571.871
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος		81.109	26.335	84.693	-
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	26	9.504.185	8.673.859	8.892.077	8.043.112
Προβλέψεις		19.312	28.139	-	-
Σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων		**11.204.833**	**13.304.478**	**10.495.625**	**12.614.983**
Σύνολο υποχρεώσεων		**20.593.416**	**19.363.720**	**19.885.679**	**18.673.099**
Σύνολο ιδίων κεφαλαίων και υποχρεώσεων		**76.279.911**	**71.976.897**	**75.745.450**	**71.289.824**

Οι σημειώσεις των σελίδων 14 έως 54 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Κεφάλαια και αποθεματικά που αναλογούν στους μετόχους του Ομίλου

2017

	Μετοχικό κεφάλαιο	Αποθε-ματικά	Αποθεματικό Μετατροπής από Ξένο Νόμισμα	Κέρδη εις νέο	Σύνολο	Μη Ελέγχουσες Συμμετοχές	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	5.783.840	22.937.729	819	20.585.424	49.307.812	414.691	49.722.504
Συνολικό αποτέλεσμα χρήσεως							
Κέρδη χρήσεως μετά από φόρους	-	-	-	4.375.716	4.375.716	82.452	4.458.168
Λοιπά αποτελέσματα που καταχωρήθηκαν απευθείας στα Ίδια κεφάλαια, μετά από φόρους	-	-	34.480	(30.036)	4.444	2.580	7.024
Συνολικό αποτέλεσμα χρήσεως	-	-	34.480	4.345.680	4.380.160	85.032	4.465.192
Σχηματισμός Αποθεματικών	-	180.293		(180.293)	-		-
Συναλλαγές με τους μετόχους, με επίδραση απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια							
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου	(923.816)	-	-	-	(923.816)		(923.816)
Μερίσματα	-	-	-	(599.878)	(599.878)	(50.825)	(650.703)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	**4.860.024**	**23.118.021**	**35.299**	**24.150.934**	**52.164.279**	**448.898**	**52.613.177**

2018

	Μετοχικό κεφάλαιο	Αποθε-ματικά	Αποθεματικό Μετατροπής από Ξένο Νόμισμα	Κέρδη εις νέο	Σύνολο	Μη Ελέγχουσες Συμμετοχές	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	4.860.024	23.118.021	35.299	24.150.934	52.164.279	448.898	52.613.177
Συνολικό αποτέλεσμα χρήσεως							
Κέρδη χρήσεως μετά από φόρους	-	-	-	4.441.484	4.441.484	60.429	4.501.914
Λοιπά αποτελέσματα που καταχωρήθηκαν απευθείας στα Ίδια κεφάλαια, μετά από φόρους	-	-	(19.635)	61.508	41.873	(1.469)	40.404
Συνολικό αποτέλεσμα χρήσεως	-	-	(19.635)	4.502.992	4.483.357	58.960	4.542.318
Σχηματισμός Αποθεματικών	-	2.608.323		(2.608.323)	-		-
Συναλλαγές με τους μετόχους, με επίδραση απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια							-
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	100.640	-	-	-	100.640		100.640
Μερίσματα	-	-	-	(1.500.040)	(1.500.040)	(69.600)	(1.569.640)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	**4.960.664**	**25.726.345**	**15.664**	**24.545.563**	**55.248.236**	**438.259**	**55.686.495**

Οι σημειώσεις των σελίδων 14 έως 54 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Κεφάλαια και αποθεματικά που αναλογούν στους μετόχους της Εταιρείας

2017	**Μετοχικό κεφάλαιο**	**Αποθεματικά**	**Κέρδη εις νέο**	**Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	5.783.840	22.937.729	21.165.662	49.887.231
Συνολικό αποτέλεσμα χρήσεως				
Κέρδη χρήσεως μετά από φόρους	-	-	4.283.224	4.283.224
Λοιπά αποτελέσματα που καταχωρήθηκαν απευθείας στα Ίδια κεφάλαια, μετά από φόρους	-	-	(30.036)	(30.036)
Συνολικό αποτέλεσμα χρήσεως	-	-	4.253.188	4.253.188
Σχηματισμός Αποθεματικών	-	180.293	(180.293)	-
Συναλλαγές με τους μετόχους, με επίδραση απευθείας στα Ίδια κεφάλαια				
Μείωση μετοχικού κεφαλαίου	(923.816)	-		(923.816)
Μερίσματα	-	-	(599.878)	(599.878)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	**4.860.024**	**23.118.021**	**24.638.679**	**52.616.725**

2018	**Μετοχικό κεφάλαιο**	**Αποθεματικά**	**Κέρδη εις νέο**	**Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	4.860.024	23.118.021	24.638.679	52.616.725
Συνολικό αποτέλεσμα χρήσεως				
Κέρδη χρήσεως μετά από φόρους	-	-	4.580.938	4.580.938
Λοιπά αποτελέσματα που καταχωρήθηκαν απευθείας στα Ίδια κεφάλαια, μετά από φόρους	-	-	61.508	61.508
Συνολικό αποτέλεσμα χρήσεως	-	-	4.642.446	4.642.446
Σχηματισμός Αποθεματικών	-	2.608.323	(2.608.323)	-
Συναλλαγές με τους μετόχους, με επίδραση απευθείας στα Ίδια κεφάλαια				
Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου	100.640	-	-	100.640
Μερίσματα	-	-	(1.500.040)	(1.500.040)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	**4.960.664**	**25.726.345**	**25.172.762**	**55.859.771**

Οι σημειώσεις των σελίδων 14 έως 54 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

		Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	ΣΗΜ.	2018	2017	2018	2017
Ταμιακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες					
Κέρδη μετά από φόρους		4.501.914	4.458.168	4.580.938	4.283.224
Προσαρμογές για:					
Αποσβέσεις		2.269.700	2.260.610	2.210.835	2.189.525
Προβλέψεις		49.092	9.886	(8.677)	1.886
Κέρδη από πώληση παγίων		(2.771)	(26.818)	(2.723)	(17.917)
Χρηματοοικονομικά αποτελέσματα		213.669	65.028	147.165	115.234
Έξοδα από παροχές σε εργαζόμενους μετά την έξοδο από την υπηρεσία		220.000	112.791	220.510	112.143
Φόρος εισοδήματος		1.514.296	1.713.874	1.467.728	1.650.015
		8.765.900	**8.593.538**	**8.615.775**	**8.334.110**
Μεταβολές σε:					
- Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις		(447)	(1.331)	(447)	(700)
- Αποθέματα		(2.904.457)	(1.289.151)	(2.728.337)	(1.370.563)
- Πελάτες και λοιπές απαιτήσεις		778.291	(3.028.401)	424.547	(2.991.017)
- Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις		559.054	1.859.658	733.268	1.876.830
- Πληρωμές σε εργαζόμενους μετά την έξοδο από την υπηρεσία		(224.611)	(68.018)	(224.611)	(68.018)
Ταμιακές ροές από λειτουργικές δραστηριότητες		**6.973.729**	**6.066.296**	**6.820.195**	**5.780.643**
Τόκοι πληρωθέντες		(163.274)	(141.657)	(162.582)	(147.355)
Φόρος εισοδήματος καταβληθείς		(1.682.002)	(3.288.596)	(1.573.965)	(3.242.714)
Καθαρές ταμιακές ροές από (προς) λειτουργικές δραστηριότητες		**5.128.454**	**2.636.044**	**5.083.648**	**2.390.573**
Ταμιακές ροές από επενδυτικές δραστηριότητες					
Μερίσματα εισπραχθέντα		-	-	20.400	21.675
Εισπράξεις από πώληση ενσωμάτων περιουσιακών στοιχείων		6.771	33.054	6.723	20.000
Αγορές άυλων περιουσιακών στοιχείων		(153.166)	(200.348)	(149.760)	(175.973)
Αγορές ενσώματων περιουσιακών στοιχείων		(6.339.230)	(934.074)	(6.303.455)	(901.413)
Καθαρές ταμιακές ροές από (προς) επενδυτικές δραστηριότητες		**(6.485.625)**	**(1.101.369)**	**(6.426.092)**	**(1.035.711)**
Ταμιακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες					
Αύξηση (Μείωση) Μετοχικού Κεφαλαίου	20	100.640	(923.816)	100.640	(923.816)
Αντληθέντα δάνεια	23	3.024.017	164.057	2.946.984	164.057
Εξοφλήσεις δανείων	23	(2.000.000)	(156.410)	(2.000.000)	-
Μερίσματα πληρωθέντα	21	(1.397.634)	(620.703)	(1.378.034)	(599.878)
Καθαρές ταμιακές ροές από (προς) χρηματοδοτικές δραστηριότητες		**(272.976)**	**(1.536.872)**	**(330.410)**	**(1.359.638)**
Καθαρή αύξηση (μείωση) στα Ταμειακά Διαθέσιμα και Ισοδύναμα αυτών		**(1.630.148)**	**(2.197)**	**(1.672.854)**	**(4.775)**
Συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής χρηματικών διαθεσίμων και ισοδυνάμων θυγατρικών εξωτερικού		3.363	(5.520)		
Ταμειακά Διαθέσιμα και Ισοδύναμα αυτών την 1η Ιανουαρίου		2.491.514	2.499.231	2.305.033	2.309.808
Ταμειακά Διαθέσιμα και Ισοδύναμα αυτών την 31η Δεκεμβρίου		**864.730**	**2.491.514**	**632.179**	**2.305.033**

Οι σημειώσεις των σελίδων 14 έως 54 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος αυτών των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

1. Πληροφορίες για τον Όμιλο και την Εταιρεία

Ο Όμιλος ΜΕΛΙΣΣΑ – ΚΙΚΙΖΑΣ (ο «Όμιλος») απαρτίζεται από την μητρική Εταιρεία ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΙΚΙΖΑΣ Α.Β.Ε.Ε. ΤΡΟΦΙΜΩΝ (η «Εταιρεία») και τις θυγατρικές της εταιρείες και δραστηριοποιείται στην παραγωγή και εμπορία ζυμαρικών καθώς και στην παραγωγή και εμπορία ετέρων ειδών διατροφής.

Η Εταιρεία ιδρύθηκε το 1947, έχει την έδρα της στο Δήμο Αθηναίων του νομού Αττικής και όπως αναφέρεται στο καταστατικό της έχει διάρκεια ζωής 100 χρόνια.

Οι θυγατρικές εταιρείες οι οποίες περιελήφθησαν στις Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις περιγράφονται στη σημείωση 3.(α).(viii) - Βάση ενοποίησης.

Οι Ενοποιημένες και Εταιρικές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, αναρτώνται στην ηλεκτρονική διεύθυνση http://www.melissa-kikizas.gr.

2. Βάση κατάρτισης Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

(α) Πλαίσιο κατάρτισης: Οι Ενοποιημένες και Εταιρικές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις (οι «Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις») έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («Δ.Π.Χ.Α.») όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις έχουν εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο στις 08 Ιουλίου 2019.

(β) Βάση αποτίμησης: Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή του ιστορικού κόστους.

(γ) Λειτουργικό νόμισμα και νόμισμα παρουσίασης: Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ, το οποίο είναι το λειτουργικό νόμισμα του Ομίλου και της Εταιρείας. Όλες οι οικονομικές πληροφορίες που παρουσιάζονται σε Ευρώ έχουν στρογγυλοποιηθεί, εκτός εάν υπάρχει σχετική διαφορετική αναφορά. Διαφορές που τυχόν παρουσιάζονται μεταξύ των κονδυλίων στις οικονομικές καταστάσεις και των αντίστοιχων κονδυλίων στις σημειώσεις οφείλονται σε στρογγυλοποιήσεις.

(δ) Εκτιμήσεις και παραδοχές: Η σύνταξη Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α. όπως αυτά υιοθετήθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση, απαιτεί από τη Διοίκηση να παίρνει αποφάσεις, να κάνει εκτιμήσεις και παραδοχές που επηρεάζουν την εφαρμογή των λογιστικών αρχών και μεθόδων του Ομίλου και της Εταιρείας, καθώς και των λογιστικών υπολοίπων των περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων, των εσόδων και εξόδων. Τα πραγματικά αποτελέσματα μπορεί να διαφέρουν από τις ανωτέρω εκτιμήσεις.

Οι εκτιμήσεις και οι σχετικές με αυτές υποθέσεις επανεξετάζονται σε συνεχή βάση. Οι αναθεωρήσεις στις λογιστικές εκτιμήσεις αναγνωρίζονται στην περίοδο που πραγματοποιήθηκαν και στις μελλοντικές λογιστικές περιόδους που επηρεάζουν.

Ιδιαίτερη πληροφόρηση σχετικά με τις περιοχές στις οποίες υπάρχει αβεβαιότητα εκτιμήσεων και κρίσιμες αποφάσεις όσον αφορά στην εφαρμογή λογιστικών πολιτικών, με σημαντική επίδραση στα ποσά που καταχωρούνται στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις περιγράφονται στις ακόλουθες σημειώσεις:

- Σημειώσεις 11 και 25 – Φόροι εισοδήματος και Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις

Κατά τον προσδιορισμό του τρέχοντος και του αναβαλλόμενου φόρου ο Όμιλος και η Εταιρεία συνεκτιμούν την επίπτωση αβέβαιων φορολογικών θέσεων και το κατά πόσο ενδέχεται να οφείλονται πρόσθετοι φόροι και τόκοι. Είναι πιθανό να τεθούν σε γνώση του Ομίλου και της Εταιρείας νέα στοιχεία και πληροφορίες που να οδηγήσουν σε τροποποίηση της εκτίμησης σχετικά με την επάρκεια των σχηματισμένων τρεχουσών φορολογικών υποχρεώσεων. Διαφοροποιήσεις αυτού του τύπου στις φορολογικές υποχρεώσεις θα επηρεάσουν τα έξοδα φόρων της περιόδου πραγματοποίησης της αναθεώρησης.

- Σημείωση 13 – Άυλα περιουσιακά στοιχεία

Στα Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία της Εταιρείας και του Ομίλου περιλαμβάνονται εμπορικά σήματα με αόριστη διάρκεια ωφέλιμης ζωής τα οποία αφορούν προϊόντα που εμπορεύονται στην εγχώρια και διεθνή αγορά. Η Εταιρεία ελέγχει ετησίως κατά την ημερομηνία της αναφοράς των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων κατά πόσο τα εμπορικά αυτά σήματα έχουν απομειωθεί σύμφωνα με τη σχετική λογιστική πολιτική όπως

περιγράφεται κατωτέρω. Οι υπολογισμοί αυτοί απαιτούν τη χρήση ορισμένων εκτιμήσεων. Νέες πληροφορίες που μπορεί να προκύψουν, ενδέχεται να έχουν επίδραση στην εκτίμηση της Εταιρείας.

- Σημείωση 14 – Υπεραξία επιχείρησης (του Ομίλου)

Η Εταιρεία ελέγχει ετησίως κατά την ημερομηνία της αναφοράς των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων κατά πόσο η υπεραξία έχει απομειωθεί σύμφωνα με τη σχετική λογιστική πολιτική όπως περιγράφεται κατωτέρω. Η ανακτήσιμη αξία των μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών, στις οποίες κατανέμεται η υπεραξία, προσδιορίστηκε με βάση υπολογισμούς για την αξία χρήσης της. Οι υπολογισμοί αυτοί απαιτούν τη χρήση ορισμένων εκτιμήσεων. Ο υπολογισμός της αξίας χρήσης απαιτεί η Διοίκηση να κάνει μια εκτίμηση των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών των μονάδων δημιουργίας ταμειακών ροών και επίσης να επιλέξει ένα κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο προκειμένου να υπολογιστεί η παρούσα αξία των ταμειακών ροών.

- Σημείωση 15 – Συμμετοχές σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες

Η Εταιρεία ελέγχει ετησίως κατά την ημερομηνία της αναφοράς των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων κατά πόσο οι συμμετοχές της σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες έχουν απομειωθεί σύμφωνα με τη σχετική λογιστική πολιτική όπως περιγράφεται κατωτέρω. Οι υπολογισμοί αυτοί απαιτούν τη χρήση ορισμένων εκτιμήσεων. Νέες πληροφορίες που μπορεί να προκύψουν, ενδέχεται να έχουν επίδραση στην εκτίμηση της Εταιρείας.

- Σημείωση 18 - Απομείωση απαιτήσεων

Εφαρμόζοντας από 1 Ιανουαρίου 2018, το νέο λογιστικό πρότυπο ΔΠΧΑ 9, η Διοίκηση αξιολογεί την ανακτησιμότητα των εμπορικών απαιτήσεων της Εταιρείας και του Ομίλου και προβαίνει σε εκτίμηση της απαιτούμενης πρόβλεψης απομείωσης για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές χρησιμοποιώντας όλες τις πληροφορίες που μπορούν να συλλεχθούν, βάσει τόσο ιστορικών όσο και παρόντων στοιχείων, αλλά και στοιχείων που αφορούν σε μελλοντικές εκτιμήσεις. Η Διοίκηση του Ομίλου προβαίνει σε περιοδική επανεκτίμηση της επάρκειας της σχηματισμένης προβλέψεως προς κάλυψη επισφαλών απαιτήσεων λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων στοιχεία και εκτιμήσεις των Νομικών Συμβούλων, στην βάση και των πρόσφατων εξελίξεων των υποθέσεων που διαχειρίζονται. Επιπλέον ο Όμιλος, προβαίνει σε απομείωση των εμπορικών απαιτήσεων, βάσει εκτιμήσεων που αφορούν το χρονισμό και το ύψος αποπληρωμής των απαιτήσεων, χρησιμοποιώντας ιστορικά δεδομένα. Περισσότερες πληροφορίες δίνονται στην σημείωση 18.

- Σημείωση 24 – Παροχές σε εργαζόμενους μετά την έξοδο από την υπηρεσία

Το κόστος των παροχών συνταξιοδότησης του προσωπικού καθορίζεται χρησιμοποιώντας αναλογιστικές μελέτες. Η αναλογιστική μελέτη περιλαμβάνει τη διενέργεια υποθέσεων για το προεξοφλητικό επιτόκιο, τις μελλοντικές αυξήσεις μισθών, τα ποσοστά θνησιμότητας και τις μετακινήσεις προσωπικού. Λόγω της μακροπρόθεσμης φύσης αυτών των προγραμμάτων, τέτοιες εκτιμήσεις υπόκεινται σε σημαντική αβεβαιότητα.

- Σημείωση 28 – Δεσμεύσεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Η αναγνώριση και επιμέτρηση των ενδεχόμενων υποχρεώσεων προϋποθέτει την εφαρμογή βασικών παραδοχών αναφορικά με την πιθανότητα εκπλήρωσης και το ύψος των χρηματοροών που θα απαιτηθούν, οι οποίες ενέχουν εκτιμήσεις που υπόκεινται σε αβεβαιότητα.

- Σημείωση 29 – Διαχείριση χρηματοοικονομικού κινδύνου

Για τη διαχείριση των χρηματοοικονομικών κινδύνων (πιστωτικός κίνδυνος, κίνδυνος ρευστότητας, κίνδυνος αγοράς), τα Δ.Π.Χ.Α. απαιτούν από τη Διοίκηση της Εταιρείας και των θυγατρικών της εταιρειών να προβούν σε εκτιμήσεις και κρίσεις οι οποίες υπόκεινται σε αβεβαιότητα.

3. Βασικές λογιστικές αρχές και μεθόδοι

Οι λογιστικές πολιτικές και μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν για τη σύνταξη και την παρουσίαση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της 31 Δεκεμβρίου 2018 είναι συνεπείς με αυτές που χρησιμοποιήθηκαν για τη σύνταξη των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2017, εκτός από τις αλλαγές Πρότυπα και Διερμηνείες που ισχύουν από την 1 Ιανουαρίου 2018 όπως παρουσιάζονται κατωτέρω.

3α. Υιοθέτηση νέων και αναθεωρημένων Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής αναφοράς (ΔΠΧΑ)

Πρότυπα και Διερμηνείες υποχρεωτικά για την κλειόμενη οικονομική χρήση:

Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 15: «Έσοδα από συβάσεις με πελάτες»

Το ΔΠΧΑ 15 αντικαθιστά το ΔΛΠ 11 «Κατασκευαστικά Συμβόλαια», το ΔΛΠ 18 «Έσοδα» και τις συναφείς διερμηνείες και εφαρμόζεται σε όλα τα έσοδα που προκύπτουν από συμβάσεις με πελάτες, εκτός εάν οι συμβάσεις αυτές εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής άλλων προτύπων (μισθώσεις, ασφαλιστήρια συμβόλαια και χρηματοοικονομικά εργαλεία). Το νέο πρότυπο καθιερώνει ένα μοντέλο πέντε σταδίων για να επιμετρήσει τα έσοδα που προκύπτουν από συμβάσεις με πελάτες, ως ακολούθως:

- Βήμα 1: Προσδιορισμός της σύβασης με τον πελάτη
  Μια σύμβαση είναι συμφωνία μεταξύ δύο ή περισσοτέρων αντισυμβαλλομένων, η οποία δημιουργεί εν δυνάμει δικαιώματα και υποχρεώσεις. Μια εταιρεία θα εφαρμόσει το ΔΠΧΑ 15 σε κάθε συμβόλαιο με τον πελάτη, το οποίο έχει εμπορική φύση και πληροί άλλα συγκεκριμένα κριτήρια. Ένα κριτήριο απαιτεί μια εταιρεία να αξιολογήσει το κατά πόσο είναι δυνατόν να εισπράξει το αντίτιμο το οποίο θα δικαιούται από την παράδοση των αγαθών ή των υπηρεσιών. Σε μερικές περιπτώσεις, το ΔΠΧΑ 15 επίσης απαιτεί μια εταιρεία να συνδυάσει συμβάσεις και να τις λογίσει ως ένα συμβόλαιο. Επιπρόσθετα, το ΔΠΧΑ 15 διευκρινίζει τον τρόπο που μια εταιρεία θα λογίσει τυχόν τροποποιήσεις της σύμβασης.

- Βήμα 2: Προσδιορισμός των υποχρεώσεων εκτέλεσης
  Οι υποχρεώσεις εκτέλεσης είναι υποσχέσεις στη σύμβαση για μεταφορά αγαθών ή υπηρεσιών στον πελάτη, οι οποίες είναι διακριτές. Για τον προσδιορισμό του κατά πόσο ένα αγαθό ή μια υπηρεσία είναι διακριτή, μια εταιρεία θα πρέπει να λάβει υπόψη εάν ο πελάτης μπορεί να ωφεληθεί μόνο από το αγαθό ή την υπηρεσία ή μαζί με άλλους πόρους οι οποίοι είναι άμεσα διαθέσιμοι στον πελάτη. Μια εταιρεία θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη κατά πόσο η υπόσχεση για την μεταβίβαση ενός αγαθού ή μιας υπηρεσίας είναι διακριτή από άλλες υποσχέσεις στη σύμβαση.

- Βήμα 3: Προσδιορισμός της τιμής συναλλαγής
  Η τιμή της συναλλαγής είναι το ποσό του αντιτίμου το οποίο μια εταιρεία εκτιμά ότι θα δικαιούται ως αντάλλαγμα για την μεταβίβαση αγαθών ή υπηρεσιών στον πελάτη. Συνήθως, η τιμή της συναλλαγής είναι ένα συγκεκριμένο ποσό του αντιτίμου του πελάτη. Μερικές φορές, η τιμή της συναλλαγής περιλαμβάνει εκτιμήσεις του αντιτίμου το οποίο είναι μεταβλητό η είναι σε μορφή διαφορετική από εκείνη των μετρητών. Μερικά ή όλα από τα εκτιμώμενα ποσά του μεταβλητού αντιτίμου περιλαμβάνονται στην τιμή συναλλαγής μόνο στην έκταση που είναι πολύ πιθανό ότι μια σημαντική αντιστροφή του σωρευμένου εσόδου που έχει αναγνωριστεί δεν θα συμβεί όταν η σχετική με το μεταβλητό αντίτιμο αβεβαιότητα επιλυθεί μεταγενέστερα. Τροποποιήσεις της τιμής συναλλαγής γίνονται επιπλέον για την επίδραση του χρηματοοικονομικού συνθετικού στοιχείου (εάν είναι σημαντικό στην σύμβαση) και για οποιοδήποτε τίμημα αποδοτέο στον πελάτη.

- Βήμα 4: Επιμερισμός της τιμής συναλλαγής στις υποχρεώσεις εκτέλεσης της σύμβασης
  Μια εταιρεία θα πρέπει τυπικά να επιμερίσει την τιμή της συναλλαγής σε κάθε υποχρέωση εκτέλεσης στην βάση των σχετικών ατομικών τιμών πώλησης για κάθε διακριτό αγαθό ή υπηρεσία. Εάν οι ατομική τιμή πώλησης δεν είναι διακριτή, μια εταιρεία θα πρέπει να την εκτιμήσει. Μερικές φορές, η τιμή της συναλλαγής μπορεί να περιλαμβάνει μια έκπτωση ή ένα μεταβλητό ποσό αντιτίμου που σχετίζεται αποκλειστικά με ένα συγκεκριμένο κομμάτι της σύμβασης. Οι απαιτήσεις του προτύπου διευκρινίζουν πότε μια εταιρεία θα πρέπει να επιμερίσει μια έκπτωση ή ένα μεταβλητό ποσό αντιτίμου σε ένα συγκεκριμένο κομμάτι της σύμβασης αντί να το επιμερίσει σε όλες τις υποχρεώσεις εκτέλεσης της σύμβασης.

- Βήμα 5: Αναγνώριση εσόδων όταν (ή ενόσω) μια οικονομική οντότητα εκπληρώνει μια υποχρέωση εκτέλεσης
  Μια εταιρεία θα αναγνωρίζει έσοδο όταν (η ενόσω) εκπληρώνει μια υποχρέωση εκτέλεσης μεταβιβάζοντας στον πελάτη ένα αγαθό ή μια υπηρεσία (δηλαδή όταν ο πελάτης αποκτά έλεγχο του αγαθού ή της υπηρεσίας). Μια υποχρέωση εκτέλεσης μπορεί να εκπληρωθεί σε κάποια δεδομένη χρονική στιγμή (συνήθως για υποσχέσεις παράδοσης αγαθών στον πελάτη) ή σε βάθος χρόνου (συνήθως για υποσχέσεις παράδοσης υπηρεσιών στον πελάτη). Για υποχρεώσεις εκτέλεσης που ικανοποιούνται σε βάθος χρόνου, μια εταιρεία θα επιλέξει έναν κατάλληλο τρόπο μέτρησης της προόδου εργασιών προκειμένου να προσδιορίσει το ύψος του εσόδου που θα πρέπει να αναγνωριστεί καθώς ικανοποιείται η υποχρέωση εκτέλεσης.

Κόστος Συμβάσεων

Το ΔΠΧΑ 15 περιλαμβάνει επίσης απαιτήσεις για τον λογιστικό χειρισμό για κάποια κόστη που σχετίζονται με μία σύμβαση με πελάτη. Μια εταιρεία θα αναγνώριζε ένα περιουσιακό στοιχείο για τα πρόσθετα κόστη απόκτησης μιας σύμβασης εάν τα κόστη αυτά εκτιμάται ότι θα ανακτηθούν. Για κόστη ολοκλήρωσης μιας σύμβασης τα οποία δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής άλλων Προτύπων, μια εταιρεία θα αναγνωρίζει ένα περιουσιακό στοιχείο για τα κόστη αυτά εφόσον πληρούνται τα κάτωθι κριτήρια:

- τα κόστη σχετίζονται άμεσα με τη σύμβαση (ή μια συγκεκριμένη αναμενόμενη σύμβαση)
- τα κόστη δημιουργούν ή ενισχύουν πόρους της εταιρείας που μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην ικανοποίηση υποχρεώσεων εκτέλεσης στο μέλλον, και
- τα κόστη αναμένεται να ανακτηθούν.

Η Εταιρεία εφαρμόζει την πρακτική προσέγγιση της παραγράφου 94 του ΔΠΧΑ 15 και αναγνωρίζει τα κόστη συμβάσεων με πελάτες ως έξοδο κατά τον χρόνο που πραγματοποιούνται, εφόσον η διάρκεια απόσβεσης των περιουσιακών στοιχείων τα οποία η Εταιρεία θα είχε αναγνωρίσει σε αντίθετη περίπτωση είναι ένα έτος ή λιγότερο.

Συμβατικά περιουσιακά στοιχεία

Όταν η οικονομική οντότητα εκτελεί τις συμβατικές της υποχρεώσεις μεταβιβάζοντας αγαθά ή υπηρεσίες σε πελάτη προτού ο πελάτης πληρώσει το αντάλλαγμα ή προτού καταστεί απαιτητή η πληρωμή, η οικονομική οντότητα απεικονίζει τη σύμβαση ως συμβατικό περιουσιακό στοιχείο, εξαιρουμένων τυχόν ποσών που απεικονίζονται ως εισπρακτέα.

Συμβατικές υποχρεώσεις

Όταν ο πελάτης καταβάλει αντάλλαγμα ή η οικονομική οντότητα διατηρεί δικαίωμα επί ενός ποσού ανταλλάγματος το οποίο είναι ανεπιφύλακτο, προτού η οντότητα μεταβιβάσει το αγαθό ή την υπηρεσία στον πελάτη, τότε η Εταιρεία απεικονίζει τη σύμβαση ως συμβατική υποχρέωση, όταν η πληρωμή πραγματοποιείται ή καθίσταται απαιτητή.

Από την 1 Ιανουαρίου 2018, η Εταιρεία και ο Όμιλος υιοθέτησαν το καινούριο πρότυπο. Το νέο πρότυπο δεν είχε σημαντική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις κατά την εφαρμογή του. Συνεπώς, η εφαρμογή του δεν είχε αντίκτυπο στα αποτελέσματα εις νέον ούτε χρειάστηκαν προσαρμογές για τη μετάβαση σε αυτό. Παρόλο που το ΔΠΧΑ 15 δεν εισάγει ουσιώδεις διαφορές από τις τρέχουσες λογιστικές πολιτικές της Εταιρείας, η αντίστοιχη λογιστική πολιτική διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

Ο Όμιλος και η Εταιρεία αναγνωρίζουν έσοδο όταν εκπληρώνεται μια συμβατική υποχρέωση προς τον εκάστοτε πελάτη με την παράδοση αγαθού ή την παροχή υπηρεσίας (που ταυτίζεται με το χρόνο που ο έλεγχος επί του αγαθού ή της υπηρεσίας περνάει στον πελάτη). Εάν μία σύμβαση περιλαμβάνει περισσότερες από μία συμβατικές υποχρεώσεις, η συνολική αξία της σύμβασης επιμερίζεται στις επιμέρους υποχρεώσεις με βάση τις επιμέρους αξίες πώλησης. Το ποσό του εσόδου που αναγνωρίζεται είναι το ποσό που έχει επιμεριστεί στην αντίστοιχη συμβατική υποχρέωση που εκπληρώθηκε, με βάση το αντίτιμο που αναμένεται να λάβει ο Όμιλος και η Εταιρεία σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης. Τυχόν μεταβλητό αντίτιμο περιλαμβάνεται στο ποσό του εσόδου που αναγνωρίζεται, στο βαθμό που δεν είναι σημαντικά πιθανό το ποσό αυτό να αντιλογιστεί στο μέλλον.

Τα δικαιώματα για μελλοντικές εκπτώσεις με βάση τον όγκο των πωλήσεων, αξιολογούνται από τον Όμιλο και την Εταιρεία, προκειμένου να προσδιοριστεί εάν αποτελούν ουσιώδη δικαιώματα τα οποία ο πελάτης δεν θα αποκτούσε εάν δεν είχε συνάψει τη συγκεκριμένη σύμβαση. Για όλα αυτά τα δικαιώματα ο Όμιλος και η Εταιρεία αξιολογούν την πιθανότητα εξάσκησής τους και στη συνέχεια το μέρος του εσόδου το οποίο αναλογεί στο συγκεκριμένο δικαίωμα αναγνωρίζεται όταν το δικαίωμα είτε εξασκηθεί είτε λήξει. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νέου προτύπου ο Όμιλος και η Εταιρεία κατέληξαν ότι οι μελλοντικές εκπτώσεις επί του όγκου των πωλήσεων δημιουργούν δικαίωμα για το οποίο θα πρέπει να γίνεται πρόβλεψη και να αναγνωρίζεται κατά το χρόνο άσκησης ή λήξης του. Ο Όμιλος και η Εταιρεία παρέχουν στους πελάτες εκπτώσεις επί του όγκου πωλήσεων με βάση τα όρια που καθορίζονται στις μεταξύ τους συμβάσεις οι οποίες εμφανίζονται αφαιρετικά του εσόδου. Επιπλέον ο Όμιλος και η Εταιρεία κατέληξαν πως η μεταφορά του ελέγχου των προϊόντων στον πελάτη πραγματοποιείται σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή, όταν ο πελάτης λάβει τα αγαθά, καθώς τότε είναι σε θέση να λάβει και τα οφέλη των συγκεκριμένων προϊόντων.

Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9: «Χρηματοοικονομικά μέσα»

Την 24.7.2014 ολοκληρώθηκε από το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων η έκδοση του οριστικού κειμένου του προτύπου ΔΠΧΑ 9: Χρηματοοικονομικά μέσα, το οποίο αντικαθιστά το υφιστάμενο ΔΛΠ 39. Το νέο πρότυπο προβλέπει σημαντικές διαφοροποιήσεις αναφορικά με την ταξινόμηση και την αποτίμηση των χρηματοοικονομικών μέσων καθώς και με τη λογιστική αντιστάθμισης. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:

Ταξινόμηση και αποτίμηση

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ενεργητικού πρέπει, κατά την αρχική αναγνώριση, να ταξινομούνται σε δύο μόνο κατηγορίες, σε εκείνη στην οποία η αποτίμηση γίνεται στο αναπόσβεστο κόστος και σε εκείνη στην οποία η αποτίμηση γίνεται στην εύλογη αξία. Τα κριτήρια τα οποία θα πρέπει να συνυπολογιστούν προκειμένου να αποφασιστεί η αρχική κατηγοριοποίηση των χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού είναι τα ακόλουθα:

i. Το επιχειρησιακό μοντέλο (business model) το οποίο χρησιμοποιεί η επιχείρηση για τη διαχείριση των μέσων αυτών.
ii. Τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών ροών των μέσων.

Επιπρόσθετα, το ΔΠΧΑ 9 επιτρέπει, κατά την αρχική αναγνώριση, οι επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους να ταξινομηθούν σε κατηγορία αποτίμησης στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων τα οποία καταχωρούνται απευθείας στην καθαρή θέση. Προκειμένου να συμβεί αυτό, η επένδυση αυτή δεν θα πρέπει να διακρατείται για εμπορικούς σκοπούς. Επίσης, όσον αφορά στα ενσωματωμένα παράγωγα, στις περιπτώσεις που το κύριο συμβόλαιο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του ΔΠΧΑ 9, το ενσωματωμένο παράγωγο δεν θα πρέπει να διαχωρίζεται, ο δε λογιστικός χειρισμός του υβριδικού συμβολαίου θα πρέπει να βασιστεί σε όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω για την ταξινόμηση των χρηματοοικονομικών μέσων. Σε ότι αφορά στις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, η βασικότερη διαφοροποίηση σχετίζεται με εκείνες τις υποχρεώσεις που μία εταιρία επιλέγει κατά την αρχική αναγνώριση να αποτιμήσει στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Στην περίπτωση αυτή, η μεταβολή της εύλογης αξίας θα πρέπει να καταχωρείται στα αποτελέσματα, με εξαίρεση το ποσό της μεταβολής που αποδίδεται στον πιστωτικό κίνδυνο του εκδότη, το οποίο θα πρέπει να καταχωρείται απευθείας στην καθαρή θέση.

Απομείωση

Σε αντίθεση με το υφιστάμενο ΔΛΠ 39, με βάση το οποίο μία εταιρεία αναγνωρίζει ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου μόνο όταν οι ζημίες αυτές έχουν συμβεί, το νέο πρότυπο απαιτεί την αναγνώριση των αναμενόμενων ζημιών λόγω πιστωτικού κινδύνου για όλη τη διάρκεια ζωής των μέσων σε εκείνες τις περιπτώσεις που η πιστοληπτική ικανότητα των εκδοτών έχει επιδεινωθεί σημαντικά μετά την αρχική αναγνώριση. Αντιθέτως, για τις απαιτήσεις εκείνες που η πιστοληπτική ικανότητα των εκδοτών δεν έχει επιδεινωθεί σημαντικά από την αρχική τους αναγνώριση, η πρόβλεψη για τις αναμενόμενες ζημίες λόγω πιστωτικού κινδύνου αναγνωρίζεται για τις αναμενόμενες ζημίες 12 μηνών. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες βασίζονται στη διαφορά ανάμεσα σε όλες τις συμβατικές ταμειακές ροές που είναι απαιτητές σύμφωνα με τη σύμβαση και όλες τις ταμειακές ροές που η εταιρεία προσδοκά να εισπράξει.

Λογιστική αντιστάθμισης

Οι νέες απαιτήσεις για τη λογιστική αντιστάθμισης είναι περισσότερο ευθυγραμμισμένες με τη διαχείριση των κινδύνων της οικονομικής οντότητας ενώ οι κυριότερες μεταβολές σε σχέση με τις υφιστάμενες διατάξεις του ΔΛΠ 39 συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- διευρύνεται ο αριθμός των στοιχείων που μπορούν να συμμετέχουν σε μία σχέση αντιστάθμισης είτε ως μέσα αντιστάθμισης είτε ως αντισταθμιζόμενα στοιχεία,
- καταργείται το εύρος 80%-125% το οποίο με βάση τις υφιστάμενες διατάξεις θα πρέπει να ικανοποιείται προκειμένου η αντιστάθμιση να θεωρείται αποτελεσματική. Ο έλεγχος αποτελεσματικότητας της αντιστάθμισης γίνεται πλέον μόνο προοδευτικά, ενώ υπό συγκεκριμένες συνθήκες η ποιοτική μόνο αξιολόγηση καθίσταται επαρκής,
- στην περίπτωση που μία σχέση αντιστάθμισης παύει να είναι αποτελεσματική αλλά ο στόχος της διαχείρισης κινδύνων της εταιρείας ως προς τη σχέση αντιστάθμισης παραμένει ο ίδιος, η εταιρεία θα πρέπει να προβεί σε εξισορρόπηση (rebalancing) της σχέσης αντιστάθμισης ώστε να ικανοποιούνται τα κριτήρια της αποτελεσματικότητας.

Επισημαίνεται πως στις νέες απαιτήσεις δεν περιλαμβάνονται εκείνες που αφορούν στην αντιστάθμιση ανοιχτών χαρτοφυλακίων (macro hedging) οι οποίες δεν έχουν ακόμα διαμορφωθεί.

Πέραν των ανωτέρω τροποποιήσεων, η έκδοση του ΔΠΧΑ 9 έχει επιφέρει την τροποποίηση και άλλων προτύπων και κυρίως του ΔΠΧΑ 7 στο οποίο έχουν προστεθεί νέες γνωστοποιήσεις.

Ο Όμιλος και η Εταιρεία σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Δ.Π.Χ.Α. 9 σχηματίζουν πρόβλεψη για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές για τις εμπορικές απαιτήσεις από πελάτες. Η πρόβλεψη ζημίας επιμετράται με βάση τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές.

Για τον προσδιορισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών σε σχέση με τις απαιτήσεις από πελάτες, ο Όμιλος και η Εταιρεία χρησιμοποιεί πίνακα προβλέψεων πιστωτικής ζημιάς με βάση την ενηλικίωση των υπολοίπων, βασιζόμενο στα ιστορικά στοιχεία του Ομίλου και της Εταιρείας για πιστωτικές ζημίες, προσαρμοσμένο για μελλοντικούς παράγοντες σε σχέση με τους οφειλέτες και το οικονομικό περιβάλλον.

Η πρόβλεψη ζημίας για τις απαιτήσεις από πελάτες για τον Όμιλο και την Εταιρεία δεν μεταβλήθηκε ουσιωδώς κατά την 1 Ιανουαρίου 2018. Ως εκ τούτου δε διενεργήθηκε προσαρμογή του «Υπολοίπου κερδών εις νέο».

Τροποποίηση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Πληροφορήσεως 2 «Παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών»: Ταξινόμηση και αποτίμηση των παροχών που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών

Την 20.6.2016 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο ΔΠΧΑ 2 με το οποίο διευκρινίστηκαν τα ακόλουθα:

- κατά την αποτίμηση της εύλογης αξίας μίας παροχής που εξαρτάται από την αξία των μετοχών και η οποία διακανονίζεται με μετρητά, ο λογιστικός χειρισμός των επιπτώσεων από τους όρους κατοχύρωσης (vesting conditions) καθώς και από τους όρους που δεν σχετίζονται με την εκπλήρωση συγκεκριμένων προϋποθέσεων (non-vesting conditions) ακολουθεί τη λογική που εφαρμόζεται στις παροχές που εξαρτώνται από την αξία των μετοχών και διακανονίζονται με συμμετοχικούς τίτλους,
- στις περιπτώσεις που η φορολογική νομοθεσία επιβάλλει στην εταιρεία να παρακρατά ένα ποσό φόρου (το οποίο αποτελεί φορολογική υποχρέωση του υπαλλήλου) το οποίο αφορά στις αμοιβές που σχετίζονται με την αξία της μετοχής και το οποίο θα πρέπει να αποδοθεί στις φορολογικές αρχές, η συναλλαγή στο σύνολό της θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μία παροχή που εξαρτάται από την αξία των μετοχών και η οποία διακανονίζεται με συμμετοχικούς τίτλους, αν ως τέτοια θα χαρακτηρίζονταν αν δεν υπήρχε το ζήτημα του συμψηφισμού της φορολογικής υποχρέωσης,
- στην περίπτωση που τροποποιηθούν οι όροι που διέπουν τις παροχές που εξαρτώνται από την αξία της μετοχής έτσι ώστε αυτές να πρέπει να αναταξινομηθούν από παροχές που καταβάλλονται με μετρητά σε παροχές που καταβάλλονται με τη μορφή συμμετοχικών τίτλων, η συναλλαγή θα πρέπει να λογιστικοποιηθεί ως παροχή που διακανονίζεται με συμμετοχικούς τίτλους από την ημερομηνία που πραγματοποιείται η τροποποίηση.

Η υιοθέτηση από την Εταιρεία και τον Όμιλο της συγκεκριμένης τροποποίησης δεν είχε επίδραση στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

Τροποποίηση του Διεθνούς Προτύπου Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 4 «Ασφαλιστήρια συμβόλαια»: Εφαρμόζοντας το ΔΠΧΑ 9 Χρηματοοικονομικά Μέσα με το ΔΠΧΑ 4 Ασφαλιστήρια Συμβόλαια.

Την 12.9.2016 το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο ΔΠΧΑ 4 με την οποία διευκρινίζει ότι:

- οι ασφαλιστικές εταιρείες, των οποίων η κύρια δραστηριότητα συνδέεται με τις ασφάλειες, έχουν τη δυνατότητα να λάβουν προσωρινή εξαίρεση από την εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 και
- όλες οι εταιρείες που εκδίδουν ασφαλιστήρια συμβόλαια και υιοθετούν το ΔΠΧΑ 9 έχουν τη δυνατότητα να παρουσιάζουν τις μεταβολές στην εύλογη αξία επιλέξιμων χρηματοοικονομικών στοιχείων του ενεργητικού στα λοιπά αποτελέσματα που καταχωρούνται απευθείας στην καθαρή θέση και όχι στα αποτελέσματα.

Η ανωτέρω τροποποίηση δεν είχε εφαρμογή στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας και του Ομίλου.

Τροποποίηση του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 40 «Επενδύσεις σε ακίνητα»: Αναταξινομήσεις από ή στην κατηγορία των επενδυτικών ακινήτων.

Το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο ΔΛΠ 40 με την οποία διευκρίνισε ότι μια οικονομική οντότητα θα αναταξινομήσει ένα περιουσιακό στοιχείο στην ή από την κατηγορία επενδυτικών ακινήτων όταν και μόνο όταν μπορεί να αποδειχθεί η αλλαγή στη χρήση. Αλλαγή στη χρήση υφίσταται όταν το περιουσιακό στοιχείο έχει τα κριτήρια ή πάψει να έχει τα κριτήρια που ορίζουν τι είναι επένδυση σε ακίνητα. Μια αλλαγή στην πρόθεση της διοίκησης για τη χρήση του περιουσιακού στοιχείου, από μόνη της, δεν είναι αρκετή για να αποδείξει αλλαγή στη χρήση. Επίσης, τα παραδείγματα στον κατάλογο των περιπτώσεων που αποδεικνύουν την αλλαγή στη χρήση επεκτάθηκαν για να συμπεριλαμβάνουν περιουσιακά στοιχεία υπό κατασκευή και όχι μόνο ολοκληρωμένα ακίνητα.

Η υιοθέτηση από την Εταιρεία και τον Όμιλο της συγκεκριμένης τροποποίησης δεν είχε επίδραση στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

Διερμηνεία 22 «Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και προκαταβολές».

Η Διερμηνεία πραγματεύεται τις συναλλαγές σε ξένο νόμισμα όταν μία εταιρεία αναγνωρίζει ένα μη νομισματικό στοιχείο του ενεργητικού ή των υποχρεώσεων που προκύπτει από την είσπραξη ή πληρωμή προκαταβολής πριν η εταιρεία να αναγνωρίσει το σχετικό στοιχείο του ενεργητικού, το έξοδο ή το έσοδο. Η Διερμηνεία διευκρίνισε πως ως ημερομηνία της συναλλαγής, προκειμένου να καθοριστεί η συναλλαγματική ισοτιμία που θα χρησιμοποιηθεί κατά την αναγνώριση του περιουσιακού στοιχείου, του εσόδου ή του εξόδου, πρέπει να θεωρηθεί η ημερομηνία αρχικής αναγνώρισης του μη νομισματικού στοιχείου του ενεργητικού ή των υποχρεώσεων (δηλαδή της προκαταβολής). Επίσης, στην περίπτωση που υφίστανται πολλαπλές προκαταβολές, θα πρέπει να ορίζεται διακριτή ημερομηνία συναλλαγής για κάθε πληρωμή ή είσπραξη.

Η υιοθέτηση από την Εταιρεία και τον Όμιλο της συγκεκριμένης διερμηνείας δεν είχε επίδραση στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

3β. Νέα Πρότυπα, Διερμηνείες και Τροποποιήσεις υφιστάμενων Προτύπων τα οποία δεν έχουν ακόμα τεθεί σε ισχύ ή δεν έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση:

Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 16: «Μισθώσεις».

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2019

Την 13.1.2016 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε το πρότυπο ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις» το οποίο αντικαθιστά:

- το ΔΛΠ 17 «Μισθώσεις»,
- τη Διερμηνεία 4 «Προσδιορισμός του αν μία συμφωνία εμπεριέχει μίσθωση»,
- τη Διερμηνεία 15 «Λειτουργικές μισθώσεις – Κίνητρα» και
- τη Διερμηνεία 27 «Εκτίμηση της ουσίας των συναλλαγών που εμπεριέχουν το νομικό τύπο μίας μίσθωσης»

Το νέο πρότυπο διαφοροποιεί σημαντικά τη λογιστική των μισθώσεων για τους μισθωτές ενώ στην ουσία διατηρεί τις υφιστάμενες απαιτήσεις του ΔΛΠ 17 για τους εκμισθωτές. Ειδικότερα, βάσει των νέων απαιτήσεων, καταργείται για τους μισθωτές η διάκριση των μισθώσεων σε λειτουργικές και χρηματοδοτικές. Οι μισθωτές θα πρέπει πλέον, για κάθε σύμβαση μισθώσεως που υπερβαίνει τους 12 μήνες, να αναγνωρίζουν στον ισολογισμό τους το δικαίωμα χρήσης του μισθωμένου στοιχείου καθώς και την αντίστοιχη υποχρέωση καταβολής των μισθωμάτων. Ο ανωτέρω χειρισμός δεν απαιτείται όταν η αξία του στοιχείου χαρακτηρίζεται ως πολύ χαμηλή.

Η Εταιρεία και ο Όμιλος εξετάζουν την επίπτωση που θα επιφέρει η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 16 στις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις. Η Εταιρεία και ο Όμιλος θα εφαρμόσουν για πρώτη φορά το Δ.Π.Χ.Α. 16 κατά την 1/1/2019 χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της σωρευτικής επίδρασης σύμφωνα με την οποία τα συγκριτικά στοιχεία του προηγούμενου έτους δεν θα επαναδιατυπωθούν. Βάση αυτής της προσέγγισης η Εταιρεία και ο Όμιλος θα αναγνωρίσουν μία υποχρέωση την οποία θα επιμετρά στην παρούσα αξία όπως προκύπτει από την προεξόφληση των μισθωμάτων που απομένουν να πληρωθούν με το επιπλέον επιτόκιο δανεισμού που ίσχυε κατά την ημέρα της εφαρμογής και θα αναγνωρίσουν ένα δικαίωμα χρήσης παγίου επιμετρώντας το δικαίωμα αυτό σε ένα ποσό το οποίο θα ισούται με την αντίστοιχη υποχρέωση που θα αναγνωρισθεί. Η Εταιρεία και ο Όμιλος θα χρησιμοποιήσουν τις εξαιρέσεις του προτύπου αναφορικά με τις μισθώσεις με εναπομένουσα διάρκεια μικρότερη των 12 μηνών κατά την ημερομηνία αρχικής εφαρμογής του προτύπου και για τις μισθώσεις χαμηλής αξίας.

Βελτιώσεις Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Κύκλος 2015 -2017)

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2019

Οι βελτιώσεις εισάγουν σημαντικές αλλαγές σε διάφορα πρότυπα καθώς:

Με τις τροποποιήσεις του Δ.Π.Χ.Α. 3 «Συνενώσεις επιχειρήσεων» και Δ.Π.Χ.Α. 11 «Από κοινού Συμφωνίες», αποσαφηνίστηκε ο τρόπος με τον οποίο μια οικονομική οντότητα αναγνωρίζει την αύξηση της συμμετοχής της σε μια από κοινού δραστηριότητα που πληροί τον ορισμό της επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα, όταν μια οικονομική οντότητα αποκτά τον έλεγχο μιας επιχείρησης η οποία θεωρείται από κοινού δραστηριότητα, τότε η συναλλαγή αποτελεί συνένωση επιχειρήσεων που επιτυγχάνεται σε στάδια και ο αποκτών επαναμετρά το σύνολο της συμμετοχής που κατείχε προηγουμένως επί των στοιχείων ενεργητικού και των υποχρεώσεων της από κοινού δραστηριότητας σε εύλογη αξία. Εν αντιθέσει, αν ένα μέρος αποκτά από κοινού έλεγχο σε μια επιχείρηση η οποία θεωρείται από κοινού δραστηριότητα, τότε η συμμετοχή που κατείχε προηγουμένως δεν επαναμετράται.

Οι βελτιώσεις στο Δ.Λ.Π. 12 «Φόροι Εισοδήματος» διευκρίνισαν ότι όλες οι επιπτώσεις στο φόρο εισοδήματος από μερίσματα, περιλαμβανομένων και των πληρωμών από χρηματοοικονομικά μέσα που καταχωρούνται στα ίδια κεφάλαια, θα πρέπει να αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, στην κατάσταση συνολικών εσόδων ή στα ίδια κεφάλαια, ανάλογα με το που είχε αναγνωριστεί η αρχική συναλλαγή ή το γεγονός που δημιούργησε τα διανεμόμενα κέρδη που οδήγησαν στο μέρισμα.

Με τις τροποποιήσεις του Δ.Λ.Π. 23 «Κόστος Δανεισμού» αποσαφηνίστηκε ότι κάθε δανεισμός που λήφθηκε αρχικά για την ανάπτυξη ενός περιουσιακού στοιχείου που πληρούσε τις προϋποθέσεις, θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μέρος του γενικού δανεισμού όταν ουσιαστικά όλες οι αναγκαίες δραστηριότητες προετοιμασίας του περιουσιακού στοιχείου για την προοριζόμενη χρήση ή πώλησή του έχουν περατωθεί.

Οι βελτιώσεις δεν έχουν υιοθετηθεί ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Εταιρεία και ο Όμιλος θα εξετάσουν την επίπτωση όλων των παραπάνω στις Χρηματοοικονομικές τους Καταστάσεις.

Διερμηνεία 23 «Αβεβαιότητα σχετικά με τον χειρισμό θεμάτων φορολογίας εισοδήματος»

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2019

Η Διερμηνεία παρέχει επεξηγήσεις ως προς την αναγνώριση και επιμέτρηση του τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την φορολογική αντιμετώπιση κάποιων στοιχείων. Το Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Π 23 έχει εφαρμογή σε όλες τις πτυχές της λογιστικοποίησης του φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει τέτοια αβεβαιότητα, συμπεριλαμβανομένου του φορολογητέου κέρδους/ζημιάς, της φορολογικής βάσης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, τα φορολογικά κέρδη και φορολογικές ζημιές και τους φορολογικούς συντελεστές. Η διερμηνεία δεν έχει υιοθετηθεί ακόμη από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Εταιρεία και ο Όμιλος εξετάζουν τις επιπτώσεις που θα έχει η υιοθέτηση της ανωτέρω διερμηνείας στις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις.

Τροποποιήσεις στο Διεθνές Πρότυπο Χρηματοοικονομικής Αναφοράς 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα»: Χαρακτηριστικά προεξόφλησης με αρνητική αποζημίωση

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2019

Την 12.10.2017 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο ΔΠΧΠ 9 με την οποία επιτρέπεται σε κάποια προπληρωτέα χρηματοοικονομικά στοιχεία ενεργητικού με χαρακτηριστικά αρνητικής αποζημίωσης, που διαφορετικά θα αποτιμώνταν στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων, να αποτιμηθούν στο αναπόσβεστο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών αποτελεσμάτων που καταχωρούνται απευθείας στην καθαρή θέση. Η τροποποίηση του ΔΠΧΠ 9 αποσαφηνίζει ότι οι συμβατικοί όροι που διέπουν ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού είναι αποκλειστικά ταμειακές ροές κεφαλαίου και τόκου επί του απλήρωτου κεφαλαίου, που θα πρέπει να καταβληθούν σε συγκεκριμένες ημερομηνίες (Solely Payments of Principal and Interest- SPPI) ανεξάρτητα από το γεγονός που προκαλεί την πρόωρη λήξη του συμβολαίου και ανεξάρτητα από το ποιο αντισυμβαλλόμενο μέρος καταβάλλει ή εισπράττει τη δίκαιη αποζημίωση για την πρόωρη λήξη του συμβολαίου.

Η Εταιρεία και ο Όμιλος εξετάζουν τις επιπτώσεις που θα έχει η υιοθέτηση της εν λόγω τροποποίησης στις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις.

Τροποποιήσεις στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 28 «Επενδύσεις σε συγγενείς και κοινοπραξίες»: Μακροπρόθεσμες επενδύσεις σε συγγενείς και κοινοπραξίες

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2019

Την 12.10.2017 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο ΔΛΠ 28 για να αποσαφηνίσει ότι ο λογιστικός χειρισμός των μακροπρόθεσμων επενδύσεων σε μία συγγενή ή κοινοπραξία που περιλαμβάνονται στην καθαρή επένδυση στην εν λόγω συγγενή ή κοινοπραξία – για τις οποίες δεν εφαρμόζεται η μέθοδος της καθαρής θέσης -πρέπει να γίνεται σύμφωνα με το ΔΠΧΠ 9, συμπεριλαμβανομένου των απαιτήσεων απομείωσης. Κατά την εφαρμογή του ΔΠΧΠ 9, δεν θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τυχόν προσαρμογές στη λογιστική αξία των μακροπρόθεσμων επενδύσεων που έχουν προκύψει από την εφαρμογή του ΔΛΠ 28.

Η υιοθέτηση της ανωτέρω τροποποίησης δεν αναμένεται να έχει ουσιώδη επίπτωση στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας και του Ομίλου.

Τροποποιήσεις στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 19 «Παροχές σε εργαζομένους»: Τροποποίηση, περικοπή ή διακανονισμός του Προγράμματος Παροχών.

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη από 1.1.2019

Την 7.2.2018 το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποίηση στο ΔΛΠ 19 μέσω της οποίας διευκρινίζει τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να προσδιορίζεται το κόστος υπηρεσίας όταν προκύπτουν αλλαγές στο πρόγραμμα καθορισμένων παροχών. Σύμφωνα με το ΔΛΠ 19 σε περίπτωση τροποποίησης, περικοπής ή διακανονισμού, πρέπει να γίνει επαναϋπολογισμός της καθαρής υποχρέωσης ή απαίτησης. Η τροποποίηση του ΔΛΠ 19 προβλέπει ότι το τρέχον κόστος υπηρεσίας και ο τόκος επί της καθαρής υποχρέωσης (απαίτησης) για το υπόλοιπο της περιόδου αναφοράς, μετά την αλλαγή στο πρόγραμμα, θα πρέπει να υπολογιστούν με βάση τις παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον επανυπολογισμό της καθαρής υποχρέωσης ή απαίτησης.

Επίσης, με την τροποποίηση του ΔΛΠ 19 αποσαφηνίζεται η επίδραση μίας τροποποίησης, περικοπής ή διακανονισμού στις απαιτήσεις αναφορικά με τον περιορισμό στην αναγνώριση της καθαρής απαίτησης (asset ceiling).

Η Εταιρεία και ο Όμιλος εξετάζουν τις επιπτώσεις που θα έχει η υιοθέτηση της εν λόγω τροποποίησης στις Χρηματοοικονομικές τους Καταστάσεις.

Δ.Π.Χ.Α. 17, Ασφαλιστήρια Συμβόλαια.

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη 1.1.2021.

Το Δ.Π.Χ.Α. 17 δεν είναι σχετικό με τις δραστηριότητες της Εταιρείας και του Ομίλου.

Τροποποιήσεις σε αναφορές σχετικά με το εννοιολογικό πλαίσιο των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς.

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη 1.1.2020
Τον Μάρτιο του 2018, το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε το αναθεωρημένο Εννοιολογικό Πλαίσιο. Το εν λόγω πλαίσιο αντικαθιστά την προηγουμένη μορφή η οποία εξεδόθη το 2010. Οι αναθεωρήσεις που πραγματοποιήθηκαν από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εισήγαγαν ένα νέο κεφάλαιο σχετικά με την επιμέτρηση, επικαιροποιημένους ορισμούς αναφορικά με τα στοιχεία του Ενεργητικού, τις υποχρεώσεις και τα κριτήρια αποαναγνώρισης, καθώς επίσης και διευκρινήσεις σχετικά με άλλα σημαντικά πεδία.

Η Εταιρεία και ο Όμιλος εξετάζουν τις επιπτώσεις που θα έχει η υιοθέτηση της εν λόγω τροποποίησης στις Χρηματοοικονομικές τους Καταστάσεις.

Τροποποιήσεις του Δ.Π.Χ.Α. 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων».

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη 1.1.2020
Το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων εξέδωσε τροποποιήσεις σχετικά με τον ορισμό της επιχείρησης σε «Συνενώσεις Επιχειρήσεων» του Δ.Π.Χ.Α. 3 με σκοπό να βοηθήσει τις οικονομικές οντότητες να

καθορίσουν αν το σύνολο των αποκτώμενων δραστηριοτήτων και των στοιχείων του Ενεργητικού συνιστούν επιχείρηση ή όχι. Αποσαφηνίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις για τον ορισμό της επιχείρησης, καταργούν την αξιολόγηση για το εάν οι συμμετέχοντες στην αγορά δύνανται να αντικαταστήσουν τα στοιχεία που λείπουν, προσθέτουν οδηγίες για να βοηθήσουν τις οικονομικές οντότητες να αξιολογήσουν αν οι αποκτώμενες διαδικασίες θεωρούνται σημαντικές, περιορίζουν τους ορισμούς της επιχείρησης και των εκροών της και εισάγουν έναν προαιρετικό έλεγχο σχετικά με τη συγκέντρωση της εύλογης αξίας (fair value concentration test).

Η Εταιρεία και ο Όμιλος εξετάζουν τις επιπτώσεις που θα έχει η υιοθέτηση της εν λόγω τροποποίησης στις Χρηματοοικονομικές τους Καταστάσεις.

Τροποποιήσεις του Δ.Λ.Π. 1 και Δ.Λ.Π. 8: Ορισμός της έννοιας του Ουσιώδους Μεγέθους (Material).

Ισχύει για χρήσεις με έναρξη 1.1.2020
Οι τροποποιήσεις του Δ.Λ.Π. 1 «Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων» και του Δ.Λ.Π. 8 «Λογιστικές Πολιτικές, Μεταβολές Λογιστικών Εκτιμήσεων και Λάθη» αποσκοπούν στο να ευθυγραμμιστούν όλα τα πρότυπα με τον ορισμό του Ουσιώδους Μεγέθους και να αποσαφηνίσουν συγκεκριμένες πτυχές αυτού. Ο νέος ορισμός αναφέρει ότι «μια πληροφορία θεωρείται ουσιώδης αν η παράλειψή της, ανακρίβεια ή συγκάλυψή της αναμένεται να επηρεάσει τις αποφάσεις που λαμβάνουν οι κύριοι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων γενικής χρήσης, βάσει των οποίων παράσχουν χρηματοοικονομική πληροφόρηση για μια συγκεκριμένη οικονομική οντότητα. Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι το ουσιώδες μέγεθος (materiality) θα εξαρτάται από τη φύση και το μέγεθος της πληροφορίας.

Η Εταιρεία και ο Όμιλος εξετάζουν τις επιπτώσεις που θα έχει η υιοθέτηση της εν λόγω τροποποίησης στις Χρηματοοικονομικές τους Καταστάσεις.

Δεν υπάρχουν άλλα πρότυπα ή διερμηνείες τα οποία είναι υποχρεωτικά για μεταγενέστερες περιόδους και τα οποία αναμένεται να έχουν σημαντική επίδραση στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας και του Ομίλου.

3γ. Σημαντικές Λογιστικές μέθοδοι και αρχές

Οι σημαντικές λογιστικές μέθοδοι και αρχές βάσει των οποίων συντάσσονται οι ετήσιες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις και τις οποίες συστηματικά εφαρμόζει η Εταιρεία είναι οι ακόλουθες:

α) Ενοποίηση

(i) Συνενώσεις Επιχειρήσεων

Οι συνενώσεις επιχειρήσεων (business combinations) λογίζονται βάσει της μεθόδου εξαγοράς (acquisition method) την ημερομηνία κατά την οποία ο έλεγχος μεταφέρεται στον Όμιλο.

Η εφαρμογή της μεθόδου προϋποθέτει τον προσδιορισμό του αποκτώντος, της ημερομηνίας απόκτησης του ελέγχου και την αποτίμηση του τιμήματος που καταβάλλεται, των αναγνωρίσιμων στοιχείων Ενεργητικού που αποκτώνται, των Υποχρεώσεων που αναλαμβάνονται και των όποιων δικαιωμάτων τρίτων στην αποκτηθείσα εταιρεία, προκειμένου να προσδιορισθεί η υπεραξία ή το τυχόν κέρδος (αρνητική υπεραξία) που προκύπτει από τη συνένωση.

Το τίμημα εξαγοράς υπολογίζεται ως η εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων που προσφέρονται, των συμμετοχικών τίτλων που εκδίδονται και των υποχρεώσεων που υφίστανται ή αναλαμβάνονται κατά την ημερομηνία της συναλλαγής, πλέον δαπανών που σχετίζονται άμεσα με την εξαγορά. Τα αναγνωρίσιμα στοιχεία Ενεργητικού που αποκτώνται και οι Υποχρεώσεις που αναλαμβάνονται αναγνωρίζονται αρχικά την ημερομηνία απόκτησης του ελέγχου στην εύλογη αξία τους, πλην συγκεκριμένων στοιχείων Ενεργητικού και Υποχρεώσεων για τα οποία προβλέπεται διαφορετική μέθοδος αποτίμησης.

Όποια διαφορά μεταξύ:

α. Του αθροίσματος της αξίας του τιμήματος, της εύλογης αξίας τυχόν προηγούμενης συμμετοχής του Ομίλου στην αποκτηθείσα εταιρεία και της αξίας των δικαιωμάτων τρίτων, και
β. της αξίας των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων που αποκτώνται, αναγνωρίζεται ως υπεραξία (goodwill) εφόσον το αποτέλεσμα του ανωτέρω υπολογισμού είναι θετικό ή ως κέρδος (bargain

purchase gain) στα αποτελέσματα χρήσεως εφόσον το αποτέλεσμα είναι αρνητικό. Πριν την αναγνώριση κέρδους, ο αποκτών θα επανεκτιμήσει εάν έχει προσδιορίσει ορθώς όλα τα αποκτηθέντα περιουσιακά στοιχεία και όλες τις αναληφθείσες υποχρεώσεις και θα αναγνωρίσει τυχόν πρόσθετα περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις που θα προσδιορισθούν κατά τη διάρκεια αυτής της αναθεώρησης.

Τυχόν έξοδα που συνδέονται άμεσα με την εξαγορά καταχωρούνται άμεσα στα αποτελέσματα

Στις περιπτώσεις που το ποσοστό συμμετοχής της Εταιρείας σε θυγατρικές εταιρείες μεταβάλλεται, λόγω αγοράς πρόσθετου ποσοστού, η διαφορά που προκύπτει μεταξύ του καταβληθέντος τιμήματος και των ιδίων κεφαλαίων που εξαγοράζονται καταχωρείται απευθείας στο λογαριασμό «Αποτελέσματα εις νέον». Οι πωλήσεις ποσοστού συμμετοχής σε θυγατρικές εταιρείες, από τις οποίες δεν προκύπτει απώλεια του ελέγχου που ασκεί ο Όμιλος στις εταιρείες αυτές, θεωρούνται ως συναλλαγές μεταξύ των μερών που συνθέτουν τα Ίδια Κεφάλαια του Ομίλου και τα τυχόν αποτελέσματα που προκύπτουν καταχωρούνται απευθείας στο λογαριασμό «Αποτελέσματα εις νέον».

(ii) Θυγατρικές εταιρείες

Θυγατρικές εταιρείες είναι οι εταιρείες στις οποίες η Εταιρεία ασκεί έλεγχο άμεσα, ή έμμεσα μέσω άλλων θυγατρικών εταιρειών. Έλεγχος υπάρχει όταν μια εταιρεία έχει την εξουσία, άμεσα ή έμμεσα, να κατευθύνει τις χρηματοοικονομικές και λειτουργικές αρχές μιας οντότητας, με σκοπό την αποκόμιση οφέλους από τις δραστηριότητες της. Για την εκτίμηση της ύπαρξης ελέγχου, λαμβάνονται υπόψη τυχόν δικαιώματα ψήφου τα οποία προς το παρόν μπορούν να ασκούνται ή δύναται να τροποποιηθούν. Οι θυγατρικές εταιρείες ενοποιούνται με τη μέθοδο της πλήρους (ολικής) ενοποιήσεως, από την ημερομηνία που αποκτάται ο έλεγχος από μια εταιρεία του Ομίλου και παύουν να ενοποιούνται κατά την ημερομηνία που η εταιρεία του Ομίλου δεν ασκεί πλέον τον έλεγχο

(iii) Μη ελέγχουσες συμμετοχές

Για κάθε συνένωση επιχειρήσεων, ο Όμιλος επιλέγει να επιμετρά τυχόν μη ελέγχουσες συμμετοχές στον αποκτώμενο είτε στην εύλογη αξία είτε στο ποσοστό του επί των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων του αποκτώμενου, τα οποία αναγνωρίζονται γενικά στην εύλογη αξία τους. Αλλαγές στη συμμετοχή του Ομίλου σε μια θυγατρική που δεν αποτελεί απώλεια ελέγχου, λογίζονται ως συναλλαγές μετόχων.

(iv) Απώλεια ελέγχου

Σε περίπτωση απώλειας ελέγχου μιας θυγατρικής, ο Όμιλος παύει την αναγνώριση των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της θυγατρικής και τα αντίστοιχα ποσοστά μη ελέγχουσων συμμετοχών σχετικά με την θυγατρική εταιρεία. Τυχόν διαφορά από την απώλεια ελέγχου καταχωρείται στα αποτελέσματα. Σε περίπτωση που ο Όμιλος διατηρήσει κάποιο ποσοστό συμμετοχής στην προηγούμενη θυγατρική εταιρεία τότε η συμμετοχή αυτή απεικονίζεται στην εύλογη αξία την ημέρα απώλειας του ελέγχου. Στη συνέχεια απεικονίζεται με την μέθοδο της καθαρής θέσης όπως μια συγγενής εταιρεία ή σαν στοιχείο διαθέσιμο προς πώληση ανάλογα με την συμμετοχή σε αυτή.

(v) Εταιρείες Ειδικού Σκοπού

Εταιρείες Ειδικού Σκοπού ενοποιούνται όταν, κατά την εξέταση της σχέσεως που υφίσταται μεταξύ της Εταιρείας ή των θυγατρικών της εταιρειών και της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού, προκύπτει ότι οι πρώτες ελέγχουν άμεσα την εταιρία ειδικού σκοπού. Κατά την αξιολόγηση της σχέσης, εκτός από το ποσοστό συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο και τη δυνατότητα ελέγχου του διοικητικού οργάνου της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού, λαμβάνονται επίσης υπόψη μια σειρά παραγόντων που αποδεικνύουν σχέση ελέγχου, όπως το αν:

α. Οι δραστηριότητες της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού εξυπηρετούν συγκεκριμένες ανάγκες του Ομίλου,
β. υπάρχει η δυνατότητα λήψης αποφάσεων μέσω των οποίων αποκτάται η πλειοψηφία των ωφελειών που προκύπτουν από τις δραστηριότητες της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού,
γ. υφίσταται δικαίωμα για τη λήψη της πλειοψηφίας των ωφελειών από τις δραστηριότητες της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού και συνεπώς μπορεί να υφίσταται έκθεση στους κινδύνους που είναι συνυφασμένοι με τις δραστηριότητές της, και
δ. η πλειοψηφία των κινδύνων που απορρέουν από τις δραστηριότητες της Εταιρείας Ειδικού Σκοπού παραμένει στον Όμιλο.

Ο Όμιλος, με βάση είτε το ποσοστό συμμετοχής είτε τα ανωτέρω κριτήρια, ελέγχει Εταιρείες Ειδικού Σκοπού οι οποίες χρησιμοποιούνται για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων εμπορικών στόχων.

(vi) Συγγενείς εταιρείες

Συγγενείς εταιρείες είναι οι εταιρείες στις οποίες ο Όμιλος ασκεί ουσιώδη επιρροή αλλά όχι έλεγχο. Ουσιώδης επιρροή, κατά κύριο λόγο, τεκμαίρεται ότι υφίσταται όταν μια εταιρεία κατέχει, άμεσα ή έμμεσα μέσω θυγατρικών, ποσοστό 20% έως 50% των μετοχών της εταιρείας. Οι επενδύσεις στις συγγενείς εταιρείες αποτιμώνται με τη μέθοδο της καθαρής θέσης. Αναγνωρίζονται αρχικά στο κόστος κτήσης και μεταγενέστερα η λογιστική αξία της επένδυσης αυξάνεται ή μειώνεται κατά την αναλογία του Ομίλου στα μετά την ημερομηνία απόκτησης κέρδη ή ζημιές της συγγενούς εταιρείας.

Η αναλογία του Ομίλου στα κέρδη ή στις ζημίες και στα αποτελέσματα που καταχωρούνται απευθείας στην καθαρή θέση των συγγενών εταιρειών γνωστοποιείται ως ξεχωριστό στοιχείο στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων και στην Κατάσταση Συνολικού Αποτελέσματος, αντίστοιχα.

(vii) Απαλοιφή διεταιρικών συναλλαγών

Ενδοεταιρικές συναλλαγές, υπόλοιπα και μη πραγματοποιημένα κέρδη από συναλλαγές μεταξύ των εταιρειών του Ομίλου απαλείφονται κατά την ενοποίηση. Τα μη πραγματοποιηθέντα κέρδη για συναλλαγές μεταξύ των συγγενών εταιρειών απαλείφονται έναντι του ποσοστού συμμετοχής του Ομίλου στη συγγενή εταιρεία. Οι μη πραγματοποιημένες ζημιές, επίσης απαλείφονται, εκτός εάν η συναλλαγή παρέχει ενδείξεις απομείωσης, του μεταβιβασθέντος στοιχείου Ενεργητικού.

(viii) Βάση ενοποίησης

Οι Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις αποτελούνται από τις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας και αυτές των θυγατρικών της εταιρειών. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι εταιρείες που συμπεριλήφθηκαν στην ενοποίηση μαζί με τα σχετικά ποσοστά συμμετοχής του Ομίλου, η χώρα που εδρεύουν, η μέθοδος ενοποίησης καθώς και η δραστηριότητα για κάθε εταιρεία:

Ονομασία Εταιρείας	Σχέση	Άμεση / Έμμεση	Έδρα - Χώρα	% Συμμετοχής	Μέθοδος Ενοποίησης	Τομέας Δραστηριότητας
ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΙΚΙΖΑΣ Α.Β.Ε.Ε. ΤΡΟΦΙΜΩΝ	Μητρική	-	ΕΛΛΑΔΑ	-	-	Παραγωγή και εμπορία ζυμαρικών και ετέρων ειδών διατροφής
Atlanta Am Sp. z o.o.	Θυγατρική	Άμεση	ΠΟΛΩΝΙΑ	93,039%	Ολική ενοποίηση	Εμπορία ζυμαρικών και ετέρων ειδών διατροφής
ΒΛΑΧΑ Α.Ε.	Θυγατρική	Άμεση	ΕΛΛΑΔΑ	51,000%	Ολική ενοποίηση	Παραγωγή ζυμαρικών
ΑΛΤΙΚΗ Α.Β.Ε.Ε.Τ.	Εταιρεία Ειδικού Σκοπού	Έμμεση	ΕΛΛΑΔΑ	-	Ολική ενοποίηση	Εμπορία ζυμαρικών και ετέρων ειδών διατροφής

β) Επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες

Οι επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρείες στις Ατομικές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις αποτιμώνται στο κόστος κτήσεως αυτών, μειούμενο με τυχόν απομείωση της αξίας των επενδύσεων.

γ) Λειτουργικοί τομείς

Ο Όμιλος και η Εταιρεία προσδιορίζουν και παρουσιάζουν λειτουργικούς τομείς, σύμφωνα με την εσωτερική πληροφόρηση που παρέχεται στη Γενική Διεύθυνση, που είναι ο κύριος λήπτης των επιχειρηματικών αποφάσεων του Ομίλου και της Εταιρείας. Ένας λειτουργικός τομέας είναι ένα συστατικό του Ομίλου και της Εταιρείας που αναλαμβάνει επιχειρηματικές δραστηριότητες από τις οποίες δύναται να αποκτά έσοδα και να αναλαμβάνει έξοδα, του οποίου τα αποτελέσματα εξετάζονται τακτικά από τον κύριο λήπτη των επιχειρηματικών αποφάσεων του Ομίλου και της Εταιρείας για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με κατανομή πόρων στον τομέα και την αξιολόγηση των επιδόσεων του και για τον οποίο είναι διαθέσιμες ξεχωριστές οικονομικές πληροφορίες. Ο Όμιλος και η Εταιρεία εξέτασαν τις απαιτήσεις του προτύπου αυτού και αξιολόγησαν ότι λειτουργούν και λαμβάνουν αποφάσεις σχετικά με τις δραστηριότητές τους ως ένας λειτουργικός τομέας (παραγωγή και εμπορία ζυμαρικών). Ωστόσο, οι παρούσες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις δεν περιλαμβάνουν πληροφόρηση κατά τομέα καθώς σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 8 η εν λόγω πληροφόρηση απαιτείται μόνο για εταιρείες των οποίων τα δάνεια και οι μετοχές τους πραγματεύονται σε οργανωμένη αγορά ή χρηματιστήριο.

δ) Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα και μετατροπή Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων μονάδων εξωτερικού

(i) Συναλλαγές σε ξένο νόμισμα

Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις παρουσιάζονται σε Ευρώ, που είναι το νόμισμα της χώρας στην οποία έχει την έδρα της η μητρική Εταιρεία (λειτουργικό νόμισμα).
Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις ατομικές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις των εταιρειών του Ομίλου αποτιμώνται στο λειτουργικό νόμισμα κάθε μιας εταιρείας, το οποίο καθορίζεται με κριτήριο το νόμισμα της χώρας στην οποία αυτή δραστηριοποιείται ή με βάση το νόμισμα στο οποίο πραγματοποιούνται, κυρίως, οι συναλλαγές της.

Οι συναλλαγές που πραγματοποιούνται σε ξένα νομίσματα μετατρέπονται στο λειτουργικό νόμισμα της κάθε εταιρείας με την ισοτιμία κλεισίματος της ημερομηνίας των συναλλαγών. Κατά την ημερομηνία κατάρτισης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, τα νομισματικά στοιχεία σε ξένο νόμισμα, του Ενεργητικού και των Υποχρεώσεων, αποτιμώνται με τις τιμές κλεισίματος της ημερομηνίας αυτής. Οι συναλλαγματικές διαφορές, κέρδη ή ζημίες, που προκύπτουν καταχωρούνται στα αποτελέσματα.

Τα μη νομισματικά στοιχεία του Ενεργητικού και των Υποχρεώσεων αποτιμώνται με τις τιμές των ξένων νομισμάτων που ίσχυαν κατά την ημερομηνία της αρχικής αναγνώρισής τους, εκτός από τις κατηγορίες των μη νομισματικών στοιχείων που αποτιμώνται σε εύλογες αξίες. Στην περίπτωση αυτή οι συναλλαγματικές διαφορές αποτελούν μέρος των κερδών ή ζημιών από τη μεταβολή της εύλογης αξίας και καταχωρούνται στα αποτελέσματα ή απευθείας σε αποθεματικό των Ιδίων Κεφαλαίων, ανάλογα με την κατηγορία αποτίμησης του μη νομισματικού στοιχείου.

(ii) Μετατροπή Χρηματοοικονομικών καταστάσεων μονάδων εξωτερικού

Η ενσωμάτωση των Χρηματοοικονομικών καταστάσεων των μονάδων του εξωτερικού, που το λειτουργικό τους νόμισμα είναι διαφορετικό από το νόμισμα παρουσίασης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, πραγματοποιείται με τους ακόλουθους κανόνες:

α. Τα στοιχεία του Ενεργητικού και των Υποχρεώσεων μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση την ισοτιμία κλεισίματος της ημερομηνίας συντάξεως κάθε Χρηματοοικονομικής Κατάστασης. Τα συγκριτικά στοιχεία παρατίθενται όπως είχαν μετατραπεί σε Ευρώ κατά τις αντίστοιχες ημερομηνίες συντάξεως των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

β. Τα στοιχεία της κατάστασης αποτελεσμάτων (έσοδα και έξοδα) μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση το μέσο όρο των ισοτιμιών που ίσχυσαν κατά την περίοδο αναφοράς. Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τους ανωτέρω κανόνες μετατροπής, καθώς και εκείνες που προκύπτουν από νομισματικά στοιχεία που αποτελούν μέρος της καθαρής επένδυσης σε οικονομικές μονάδες του εξωτερικού, καταχωρούνται απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια και μεταφέρονται στα αποτελέσματα με την πώληση της οικονομικής μονάδας.

ε) Χρηματοοικονομικά μέσα

Χρηματοοικονομικό μέσο είναι κάθε σύμβαση που δημιουργεί ταυτόχρονα ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο για μια οικονομική οντότητα και μια χρηματοοικονομική υποχρέωση ή ένα συμμετοχικό τίτλο για μια άλλη οικονομική οντότητα.

<u>Αρχική αναγνώριση και μεταγενέστερη επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων</u>

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ταξινομούνται, κατά την αρχική αναγνώριση, και μεταγενέστερα αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος, στην εύλογη αξία μέσω άλλων συνολικών εισοδημάτων και στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Η κατάταξη των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων κατά την αρχική αναγνώριση βασίζεται στις συμβατικές ταμειακές ροές των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και στο επιχειρηματικό μοντέλο εντός του οποίου διακατέχεται το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο.
Ο Όμιλος αρχικά αποτιμά τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην εύλογη αξία τους. Οι εμπορικές απαιτήσεις (που δεν περιέχουν σημαντικό χρηματοοικονομικό στοιχείο) αποτιμώνται στην τιμή συναλλαγής. Προκειμένου ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο να ταξινομηθεί και να αποτιμηθεί στο

αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των συνολικών εισοδημάτων, πρέπει από αυτά να προκύπτουν ταμειακές ροές οι οποίες να είναι αποκλειστικά πληρωμές κεφαλαίου και τόκων επί του αρχικού κεφαλαίου.

Ταξινόμηση και μεταγενέστερη επιμέτρηση

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες:
• στο αποσβεσμένο κόστος
• στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εισοδημάτων
• στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων
Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία τα οποία ταξινομούνται ως αποτιμώμενα στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων αναγνωρίζονται αρχικά στην εύλογη αξία με τα κέρδη ή ζημιές από την αποτίμηση αυτών να αναγνωρίζονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που καταχωρούνται στο αποσβεσμένο κόστος, αποτιμώνται μεταγενέστερα βάσει της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου και υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης της αξίας τους. Τα κέρδη και οι ζημιές αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα όταν το περιουσιακό στοιχείο παύει να αναγνωρίζεται, τροποποιείται ή απομειώνεται.

Αποαναγνώριση

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο αποαναγνωρίζεται κυρίως όταν τα δικαιώματα λήψης ταμειακών ροών από το περιουσιακό στοιχείο έχουν λήξει, ή ο Όμιλος και η Εταιρεία έχει μεταβιβάσει τα δικαιώματά του να λαμβάνει ταμειακές ροές από το περιουσιακό στοιχείο ή έχει αναλάβει την υποχρέωση να πληρώσει εξ ολοκλήρου τις λαμβανόμενες ταμειακές ροές χωρίς σημαντική καθυστέρηση σε τρίτο μέρος βάσει συμφωνίας και είτε (α) έχει μεταβιβάσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη του περιουσιακού στοιχείου είτε (β) δεν έχει μεταβιβάσει ούτε κρατήσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη του περιουσιακού στοιχείου, αλλά έχει μεταβιβάσει τον έλεγχο του περιουσιακού στοιχείου.

Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία παθητικού από-αναγνωρίζονται όταν η υποχρέωση ακυρώνεται, εκπνέει ή δεν υφίσταται πλέον. Στην περίπτωση όπου μία υφιστάμενη υποχρέωση αντικαθίσταται από μία άλλη από τον ίδιο δανειστή αλλά με ουσιαστικά διαφορετικούς όρους, ή στην περίπτωση όπου υπάρχουν ουσιαστικές αλλαγές στους όρους μίας υφιστάμενης υποχρέωσης, τότε από-αναγνωρίζεται η αρχική υποχρέωση και αναγνωρίζεται μία νέα υποχρέωση και η διαφορά που προκύπτει στα υπόλοιπα αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα χρήσης.

Απομείωση

Όπως αναφέρεται και στη σημείωση 3α, εφαρμόζοντας από 1 Ιανουαρίου 2018, το νέο λογιστικό πρότυπο ΔΠΧΑ 9, η Διοίκηση αξιολογεί την ανακτησιμότητα των εμπορικών απαιτήσεων της Εταιρείας και του Ομίλου και προβαίνει σε εκτίμηση της απαιτούμενης πρόβλεψης απομείωσης για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές χρησιμοποιώντας όλες τις πληροφορίες που μπορούν να συλλεχθούν, βάσει τόσο ιστορικών όσο και παρόντων στοιχείων, αλλά και στοιχείων που αφορούν σε μελλοντικές εκτιμήσεις.

Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές βασίζονται στη διαφορά ανάμεσα σε όλες τις συμβατικές ταμειακές ροές που είναι απαιτητές σύμφωνα με τη σύμβαση και όλες τις ταμειακές ροές που η εταιρεία προσδοκά να εισπράξει.

Η Διοίκηση του Ομίλου προβαίνει σε περιοδική επανεκτίμηση της επάρκειας της σχηματισμένης προβλέψεως προς κάλυψη επισφαλών απαιτήσεων λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων στοιχεία και εκτιμήσεις των νομικών συμβούλων, στην βάση και των πρόσφατων εξελίξεων των υποθέσεων που διαχειρίζονται. Επιπλέον ο Όμιλος, προβαίνει σε απομείωση των εμπορικών απαιτήσεων, βάσει εκτιμήσεων που αφορούν το χρονισμό και το ύψος αποπληρωμής των απαιτήσεων, χρησιμοποιώντας ιστορικά δεδομένα. Περισσότερες πληροφορίες δίνονται στην σημείωση 18.

στ) Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία

Τα ενσώματα περιουσιακά στοιχεία απεικονίζονται στο ιστορικό κόστος κτήσης, μειωμένα με τις σωρευμένες αποσβέσεις και τις τυχόν σωρευμένες απομειώσεις της αξίας τους.

Στο κόστος περιλαμβάνονται οι δαπάνες που αφορούν άμεσα στην απόκτηση του περιουσιακού στοιχείου. Το κόστος ιδιοκατασκευής περιουσιακών στοιχείων περιλαμβάνει το κόστος των υλικών και την άμεση εργασία,

κάθε άλλο κόστος που προορίζεται άμεσα να θέσει τα περιουσιακά στοιχεία σε μια λειτουργική κατάσταση για την προβλεπόμενη χρήση τους, το κόστος αποσυναρμολόγησης και απομάκρυνσης των στοιχείων και αποκατάστασης του χώρου στο οποίο είναι τοποθετημένα και το κεφαλαιοποιημένο κόστος δανεισμού. Οι αξίες κόστους κτήσης των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων προσδιορίστηκαν κατά την 1 Ιανουαρίου 2012, ημερομηνία μετάβασης στα Δ.Π.Χ.Α., για μεν τα Γήπεδα/Οικόπεδα και Κτίρια/Εγκαταστάσεις Κτιρίων σύμφωνα με την εύλογη αξία τους (τεκμαρτό κόστος) μετά από μελέτη από ανεξάρτητο εκτιμητή, για δε τα λοιπά πάγια στοιχεία σύμφωνα με το ιστορικό κόστος κτήσης τους.

Όταν τμήματα ενός ενσώματου περιουσιακού στοιχείου έχουν διαφορετική ωφέλιμη ζωή, αναγνωρίζονται λογιστικά ως χωριστά στοιχεία των ενσώματων ακινητοποιήσεων. Τα κέρδη ή ζημίες κατά την πώληση ενός στοιχείου των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων προσδιορίζονται με τη σύγκριση των εσόδων από την πώληση με τη λογιστική τους αξία και περιλαμβάνονται στα αποτελέσματα.

Το κόστος της αντικατάστασης τμήματος στοιχείου των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων αναγνωρίζεται στη λογιστική αξία του στοιχείου, εάν είναι πιθανό ότι τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που ενσωματώνονται στο περιουσιακό στοιχείο θα εισρεύσουν στον Όμιλο και στην Εταιρεία και το κόστος μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα. Η λογιστική αξία του αντικατασταθέντος τμήματος διαγράφεται.

Τα κόστη επισκευής των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων αναγνωρίζονται ως έξοδα στα αποτελέσματα, όταν πραγματοποιούνται.

Μεταγενέστερες δαπάνες καταχωρούνται σε επαύξηση της λογιστικής αξίας των ενσωμάτων περιουσιακών στοιχείων, ή ως ξεχωριστό πάγιο μόνο κατά την έκταση που οι δαπάνες αυτές αυξάνουν τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που αναμένεται να εισρεύσουν από τη χρήση του παγίου και το κόστος αυτών μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα.

Αποσβέσεις

Οι αποσβέσεις υπολογίζονται πάνω στο αποσβέσιμο ποσό, το οποίο είναι το κόστος κτήσης του περιουσιακού στοιχείου μείον την υπολειμματική αξία του.

Οι αποσβέσεις των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων λογίζονται στα αποτελέσματα με τη μέθοδο της σταθερής απόσβεσης, στη διάρκεια της εκτιμώμενης ωφέλιμης ζωής των ενσώματων περιουσιακών στοιχείων, δεδομένου ότι αυτή αντανακλά καλύτερα τον αναμενόμενο ρυθμό ανάλωσης των μελλοντικών οικονομικών ωφελειών που ενσωματώνονται στα περιουσιακά στοιχεία. Τα οικόπεδα δεν αποσβένονται. Τα μισθωμένα πάγια αποσβένονται στη μικρότερη περίοδο μεταξύ της εκτιμώμενης ωφέλιμης ζωής και της μισθωτικής περιόδου, εάν δεν είναι βέβαιο ότι θα αποκτηθεί η κυριότητα μετά το τέλος της μισθωτικής περιόδου

Η εκτιμώμενη διάρκεια ωφέλιμης ζωής των πάγιων περιουσιακών στοιχείων έχει ως ακολούθως:

	Ωφέλιμη Ζωή
Κτίρια και εγκαταστάσεις κτιρίων	15-35 έτη
Μηχανήματα και τεχνικές εγκαταστάσεις	5-30 έτη
Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός	5-15 έτη
Μεταφορικά μέσα	5-10 έτη

Η μέθοδος απόσβεσης, η ωφέλιμη ζωή και η υπολειμματική αξία των παγίων επανεξετάζονται σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων και προσαρμόζονται εάν αυτό είναι αναγκαίο.

Όταν οι λογιστικές αξίες των ενσώματων παγίων υπερβαίνουν την ανακτήσιμη αξία τους, οι διαφορές (απομείωση) καταχωρούνται άμεσα ως έξοδα στα αποτελέσματα.

ζ) Άυλα περιουσιακά στοιχεία

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία, με περιορισμένη ωφέλιμη ζωή, που αποκτήθηκαν από τον Όμιλο και την Εταιρεία εμφανίζονται στο κόστος τους μειωμένα κατά τις σωρευμένες αποσβέσεις και κατά τις ζημίες απομείωσης τους. Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία με απεριόριστη ωφέλιμη ζωή που αποκτήθηκαν από τον Όμιλο και την Εταιρεία εμφανίζονται στο κόστος τους μειωμένα κατά τις ζημίες απομείωσης τους.

Μεταγενέστερες δαπάνες επί κεφαλαιοποιηθέντων άυλων περιουσιακών στοιχείων κεφαλαιοποιούνται μόνο όταν αυξάνουν τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη που ενσωματώνονται στο συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο που αναφέρονται. Όλες οι άλλες δαπάνες εξοδοποιούνται κατά την πραγματοποίησή τους.

Οι αποσβέσεις καταχωρούνται στα αποτελέσματα με την σταθερή μέθοδο απόσβεσης κατά τη διάρκεια της εκτιμώμενης ωφέλιμης ζωής του άυλου περιουσιακού στοιχείου. Το κόστος των άυλων περιουσιακών στοιχείων με απεριόριστη ωφέλιμη ζωή δεν αποσβένεται. Η εκτιμώμενη διάρκεια ωφέλιμης ζωής των άυλων περιουσιακών στοιχείων έχει ως ακολούθως:

	Ωφέλιμη Ζωή
Σήματα	απεριόριστη
Λογισμικό (προγράμματα ERP)	10 έτη
Λογισμικό (λοιπά προγράμματα)	5 έτη
Έξοδα ανάπτυξης	5 έτη

Τα άυλα περιουσιακά στοιχεία με απεριόριστη ωφέλιμη ζωή ελέγχονται για απομείωση ετησίως, σε εξατομικευμένο επίπεδο ή σε επίπεδο μονάδας δημιουργίας χρηματοροών στην οποία ανήκουν.

η) Υπεραξία

Η υπεραξία προκύπτει κατά την απόκτηση θυγατρικών εταιρειών με εξαγορά και επιμετράται στο κόστος μείον σωρευμένες ζημίες απομείωσης.

θ) Μισθωμένα περιουσιακά στοιχεία

Κατά την έναρξη μιας συμφωνίας, η Εταιρεία και ο Όμιλος καθορίζουν το αν μια τέτοια συμφωνία είναι ή εμπεριέχει μίσθωση. Κατά την έναρξη ή κατά την εκ νέου αξιολόγηση της συμφωνίας, η Εταιρεία και ο Όμιλος διακρίνουν τις πληρωμές και τα λοιπά ανταλλάγματα που απαιτούνται από τη συμφωνία, σε εκείνα που αφορούν τη μίσθωση και σε εκείνα που αφορούν άλλα στοιχεία βάσει των σχετικών εύλογων αξιών τους. Εάν η Εταιρεία και ο Όμιλος καταλήξουν πως για μια χρηματοδοτική μίσθωση είναι ανέφικτο να γίνει ο διαχωρισμός των πληρωμών αξιόπιστα, τότε οι αξίες του περιουσιακού στοιχείου και της υποχρέωσης που αναγνωρίζονται είναι ίσες με την εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου. Συνεπώς, η υποχρέωση θα μειώνεται με τις πληρωμές οι οποίες θα γίνονται και ένα τεκμαρτό χρηματοοικονομικό κόστος θα αναγνωριστεί με βάση το επιτόκιο δανεισμού της Εταιρείας και του Ομίλου.

Μισθώσεις βάσει των οποίων ο Όμιλος και η Εταιρεία αναλαμβάνουν ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας χαρακτηρίζονται ως χρηματοδοτικές μισθώσεις.

Οι μισθώσεις αυτές κεφαλαιοποιούνται με την έναρξη της μίσθωσης στη χαμηλότερη μεταξύ της εύλογης αξίας του παγίου στοιχείου ή της παρούσας αξίας των ελάχιστων μισθωμάτων. Κάθε μίσθωμα επιμερίζεται μεταξύ της υποχρέωσης και των χρηματοοικονομικών εξόδων έτσι ώστε να επιτυγχάνεται ένα σταθερό επιτόκιο στην υπολειπόμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση.

Οι αντίστοιχες υποχρεώσεις από μισθώματα, καθαρές από χρηματοοικονομικά έξοδα, απεικονίζονται στις υποχρεώσεις. Το μέρος του χρηματοοικονομικού εξόδου που αφορά σε χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα χρήσης κατά τη διάρκεια της μίσθωσης. Τα πάγια που αποκτήθηκαν με χρηματοδοτική μίσθωση αποσβένονται στη μικρότερη περίοδο μεταξύ της ωφέλιμης ζωής των παγίων στοιχείων και της διάρκειας μίσθωσής τους.

Συμφωνίες μισθώσεων όπου ο εκμισθωτής μεταβιβάζει το δικαίωμα χρήσης ενός στοιχείου του Ενεργητικού για μια συμφωνημένη χρονική περίοδο, χωρίς ωστόσο να μεταβιβάζει και τους κινδύνους και ανταμοιβές της ιδιοκτησίας του παγίου στοιχείου, ταξινομούνται ως λειτουργικές μισθώσεις. Οι πληρωμές που γίνονται για λειτουργικές μισθώσεις (καθαρές από τυχόν κίνητρα που προσφέρθηκαν από τον εκμισθωτή) αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα χρήσης αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

ι) Αποθέματα

Τα αποθέματα αποτιμώνται στην κατά είδος χαμηλότερη τιμή μεταξύ κόστους κτήσεως και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Το κόστος προσδιορίζεται με τη μέθοδο του μέσου ετήσιου σταθμικού κόστους. Το κόστος των ετοίμων προϊόντων και των ημιτελών αποθεμάτων περιλαμβάνει το κόστος των υλικών, το άμεσο εργατικό κόστος και αναλογία του γενικού κοινού κόστους παραγωγής. Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία

αποτελεί την εκτιμώμενη τιμή πώλησης στα πλαίσια της συνήθους δραστηριότητας του Ομίλου και της Εταιρείας αφαιρουμένων των υπολογιζόμενων εξόδων ολοκλήρωσης και των εξόδων πώλησης.

κ) Απομείωση αξίας περιουσιακών στοιχείων

Με την εξαίρεση της υπεραξίας και των άϋλων περιουσιακών στοιχείων με απεριόριστη διάρκεια ζωής, τα οποία ελέγχονται για απομείωση τουλάχιστον σε ετήσια βάση, οι λογιστικές αξίες των λοιπών στοιχείων του ενεργητικού ελέγχονται για σκοπούς απομείωσης, όταν γεγονότα ή αλλαγές στις συνθήκες υποδηλώνουν ότι η λογιστική αξία μπορεί να μην είναι ανακτήσιμη. Όταν η λογιστική αξία κάποιου περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει το ανακτήσιμο ποσό του, η αντίστοιχη ζημία απομείωσής του καταχωρείται στην κατάσταση αποτελεσμάτων. Η ανακτήσιμη αξία προσδιορίζεται ως η μεγαλύτερη αξία μεταξύ της καθαρής τιμής πώλησης και της αξίας χρήσεως. Καθαρή τιμή πώλησης είναι το ποσό που μπορεί να ληφθεί από τη πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου στα πλαίσια μιας αμφοτεροβαρούς συναλλαγής, στην οποία τα μέρη έχουν πλήρη γνώση και προσχωρούν οικειοθελώς, μετά την αφαίρεση κάθε πρόσθετου άμεσου κόστους διάθεσης του περιουσιακού στοιχείου, ενώ, αξία χρήσης είναι η καθαρή παρούσα αξία των εκτιμώμενων μελλοντικών ταμειακών ροών που αναμένεται να πραγματοποιηθούν από τη συνεχή χρήση ενός περιουσιακού στοιχείου και από την πρόσοδο που αναμένεται να προκύψει από την διάθεσή του στο τέλος της εκτιμώμενης ωφέλιμης ζωής του. Για τους σκοπούς προσδιορισμού της απομείωσης, τα στοιχεία του ενεργητικού ομαδοποιούνται στο χαμηλότερο επίπεδο για το οποίο οι ταμειακές ροές δύναται να αναγνωριστούν ξεχωριστά. Μια ζημιά απομείωσης αναστρέφεται εάν υπάρξει μια αλλαγή στην εκτίμηση του ανακτήσιμου ποσού. Μετά την αναστροφή της ζημιάς απομείωσης η λογιστική αξία του στοιχείου δεν μπορεί να υπερβαίνει την λογιστική αξία (μετά από αποσβέσεις) με την οποία θα παρουσιάζονταν εάν δεν είχε αναγνωριστεί ζημιά απομείωσης.

λ) Μερίσματα

Τα μερίσματα καταχωρούνται ως υποχρέωση μετά την έγκριση της διανομής τους από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων. Οι ανώνυμες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ελληνική επικράτεια υποχρεούνται, εκτός εάν η Γενική Συνέλευση των μετόχων αποφασίσει διαφορετικά, να διανέμουν σε μετρητά, κάθε έτος, στους μετόχους ποσοστό τουλάχιστον 35% επί των καθαρών κερδών.

μ) Παροχές στο προσωπικό

(i) Βραχυπρόθεσμες παροχές στο προσωπικό

Οι βραχυπρόθεσμες παροχές στο προσωπικό αναγνωρίζονται σε μη προεξοφλημένη βάση και καταχωρούνται στα αποτελέσματα όταν πραγματοποιούνται. Υποχρέωση αναγνωρίζεται για το ποσό που αναμένεται να πληρωθεί για το βραχυπρόθεσμο μέρος των πληρωμών, εάν ο Όμιλος και η Εταιρεία έχουν παρούσα υποχρέωση, νομική ή τεκμαιρόμενη, ως αποτέλεσμα δουλευμένων υπηρεσιών από το προσωπικό, το κόστος της οποίας μπορεί να υπολογισθεί αξιόπιστα.

(ii) Παροχές στο προσωπικό μετά τη έξοδο από την υπηρεσία

Οι παροχές αυτές χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: (1) Προγράμματα καθορισμένων εισφορών και (2) προγράμματα καθορισμένων παροχών.

Ως πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών ορίζεται ένα πρόγραμμα συνταξιοδότησης στα πλαίσια του οποίου ο Όμιλος και η Εταιρεία καταβάλλουν σταθερές εισφορές σε μία ξεχωριστή οντότητα (ένα ασφαλιστικό ταμείο) και δε θα έχουν καμία νομική ή τεκμαιρόμενη υποχρέωση να καταβάλλουν πρόσθετες εισφορές στο ασφαλιστικό ταμείο στο μέλλον. Η υποχρέωση για τις εισφορές αυτές καταχωρείται στα αποτελέσματα ως έξοδο όταν πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια παροχής των υπηρεσιών από το προσωπικό.

Η υποχρέωση που αναγνωρίζεται για το πρόγραμμα καθορισμένων παροχών είναι η παρούσα αξία της καθορισμένης παροχής ανάλογα με το δουλευμένο δικαίωμα των εργαζομένων που προσδιορίζεται προεξοφλώντας τις εκτιμώμενες ταμιακές ροές των παροχών συνταξιοδότησης των εργαζομένων. Συγκεκριμένα, ο Όμιλος και η Εταιρεία υποχρεούνται σύμφωνα με την εργατική νομοθεσία να παρέχουν εφάπαξ αποζημίωση για αποχώρηση λόγω συνταξιοδότησης στο προσωπικό τους. Το προεξοφλητικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο, κατά την ημερομηνία αναφοράς, εταιρικών ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης (τουλάχιστον ΑΑ) που έχουν ημερομηνίες λήξης σχετικές με αυτές των υποχρεώσεων του Ομίλου και της Εταιρείας και που αφορούν το ίδιο νόμισμα στο οποίο οι παροχές συνταξιοδότησης θα πληρωθούν στο προσωπικό. Το ύψος της υποχρέωσης προσδιορίζεται ετησίως από ανεξάρτητους αναλογιστές χρησιμοποιώντας την αναλογιστική μέθοδο της Προβλεπόμενης Μονάδας Υποχρέωσης (Projected Unit Credit

Method). Ο Όμιλος και η Εταιρεία αναγνωρίζουν κέρδη ή ζημιές από τη μείωση στα ποσά των μελλοντικών εισφορών («περικοπή») ή των τερματισμό παροχής («εκκαθάριση») ενός προγράμματος καθορισμένων παροχών όταν αυτή πραγματοποιείται. Τα κέρδη ή ζημιές από την περικοπή ή εκκαθάριση προκύπτουν από την μεταβολή στην παρούσα αξία της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών, καθώς και των τυχόν αναλογιστικών κερδών και ζημιών καθώς και τυχόν κόστους προϋπηρεσίας που δεν είχε αναγνωριστεί προηγούμενα. Τα αναλογιστικά κέρδη και ζημίες που προκύπτουν κατά τον υπολογισμό της υποχρέωσης του Ομίλου και της Εταιρείας από ένα πρόγραμμα, αναγνωρίζονται άμεσα στην Κατάσταση Συνολικού Εισοδήματος.

ν) Κρατικές επιχορηγήσεις

Οι επιχορηγήσεις αναγνωρίζονται ως έσοδο επομένων χρήσεων στην εύλογη αξία τους όταν υπάρχει λογική διαβεβαίωση ότι η επιχορήγηση θα ληφθεί και ο Όμιλος και η Εταιρεία θα συμμορφωθούν με όλες τις προϋποθέσεις που συνδέονται με την επιχορήγηση. Επιχορηγήσεις που σχετίζονται με τα έξοδα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα σε συστηματική βάση έτσι ώστε να υπάρχει αντιστοίχιση με τις δαπάνες που πρόκειται να αντισταθμίσουν. Επιχορηγήσεις που σχετίζονται με αγορές ενσώματων περιουσιακών στοιχείων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα σε σταθερή βάση βάσει της ωφέλιμης ζωής των σχετιζόμενων παγίων.

ξ) Προβλέψεις

Μία πρόβλεψη καταχωρείται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης όταν ο Όμιλος και η Εταιρεία έχουν νομική ή τεκμαρτή υποχρέωση ως αποτέλεσμα παρελθόντος γεγονότος και είναι πιθανό ότι θα απαιτηθεί εκροή οικονομικού οφέλους για τακτοποίηση της υποχρέωσης και το ποσό αυτής μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα. Οι προβλέψεις επανεξετάζονται σε κάθε ημερομηνία αναφοράς των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων και, αν δεν είναι πλέον πιθανό ότι θα υπάρξει εκροή πόρων για το διακανονισμό της δέσμευσης, οι προβλέψεις αντιλογίζονται. Οι προβλέψεις χρησιμοποιούνται μόνο για το σκοπό για τον οποίο αρχικά δημιουργήθηκαν. Εάν η επίπτωση είναι σημαντική, οι προβλέψεις προσδιορίζονται με προεξόφληση των αναμενόμενων μελλοντικών ταμιακών εκροών κάνοντας χρήση ενός συντελεστή προ-φόρου, ο οποίος αντικατοπτρίζει την χρονική αξία του χρήματος και, όπου πρόσφορο, τους ειδικούς κινδύνους που σχετίζονται με την υποχρέωση. Όταν γίνεται προεξόφληση των προβλέψεων, η αύξηση της πρόβλεψης που οφείλεται στο πέρασμα του χρόνου, καταχωρείται σαν κόστος δανεισμού.

Οι προβλέψεις για αναδιάρθρωση αναγνωρίζονται όταν η Εταιρεία και ο Όμιλος έχουν εγκρίνει ένα λεπτομερές και επίσημο σχέδιο αναδιάρθρωσης και η αναδιάρθρωση, είτε έχει αρχίσει είτε έχει ανακοινωθεί δημοσίως.

Δεν αναγνωρίζεται πρόβλεψη για μελλοντικές λειτουργικές ζημιές.

Πρόβλεψη για επαχθείς συμβάσεις σχηματίζεται όταν τα αναμενόμενα οφέλη που θα προκύψουν για την Εταιρεία και τον Όμιλο από μια σύμβαση είναι χαμηλότερα από το αναπόφευκτο κόστος για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών της βάσει της σύμβασης. Η πρόβλεψη αυτή υπολογίζεται στην παρούσα αξία του χαμηλότερου ποσού μεταξύ του αναμενόμενου κόστους για τον τερματισμό της σύμβασης και του αναμενόμενου καθαρού κόστους για τη συνέχιση της σύμβασης. Πριν το σχηματισμό της πρόβλεψης, η Εταιρεία και ο Όμιλος αναγνωρίζουν τυχόν ζημία απομείωσης επί των στοιχείων του Ενεργητικού που συνδέονται με την εν λόγω σύμβαση.

ο) Αναγνώριση εσόδων

Όπως αναφέρεται και στη σημείωση 3α, από την 1η Ιανουαρίου 2018, ο Όμιλος και η Εταιρεία έχουν υιοθετήσει το ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από Συμβάσεις με Πελάτες». Το νέο πρότυπο δεν είχε σημαντική επίδραση στις οικονομικές καταστάσεις κατά την εφαρμογή του. Συνεπώς, η εφαρμογή του δεν είχε αντίκτυπο στα αποτελέσματα εις νέον ούτε χρειάστηκαν προσαρμογές για τη μετάβαση σε αυτό. Παρόλο που το ΔΠΧΑ 15 δεν εισάγει ουσιώδεις διαφορές από τις τρέχουσες λογιστικές πολιτικές του Ομίλου και της Εταιρείας, η αντίστοιχη λογιστική πολιτική διαμορφώθηκε ως ακολούθως:

Ο Όμιλος και η Εταιρεία αναγνωρίζουν έσοδο όταν εκπληρώνεται μια συμβατική υποχρέωση προς τον εκάστοτε πελάτη με την παράδοση αγαθού ή την παροχή υπηρεσίας (που ταυτίζεται με το χρόνο που ο έλεγχος επί του αγαθού ή της υπηρεσίας περνάει στον πελάτη). Εάν μία σύμβαση περιλαμβάνει περισσότερες από μία συμβατικές υποχρεώσεις, η συνολική αξία της σύμβασης επιμερίζεται στις επιμέρους υποχρεώσεις με βάση τις επιμέρους αξίες πώλησης. Το ποσό του εσόδου που αναγνωρίζεται είναι το ποσό που έχει επιμεριστεί στην αντίστοιχη συμβατική υποχρέωση που εκπληρώθηκε, με βάση το αντίτιμο που αναμένεται να λάβει ο Όμιλος

και η Εταιρεία σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης. Τυχόν μεταβλητό αντίτιμο περιλαμβάνεται στο ποσό του εσόδου που αναγνωρίζεται, στο βαθμό που δεν είναι σημαντικά πιθανό το ποσό αυτό να αντιλογιστεί στο μέλλον.

Τα δικαιώματα για μελλοντικές εκπτώσεις με βάση τον όγκο των πωλήσεων, αξιολογούνται από τον Όμιλο και την Εταιρεία, προκειμένου να προσδιοριστεί εάν αποτελούν ουσιώδη δικαιώματα τα οποία ο πελάτης δεν θα αποκτούσε εάν δεν είχε συνάψει τη συγκεκριμένη σύμβαση. Για όλα αυτά τα δικαιώματα ο Όμιλος και η Εταιρεία αξιολογούν την πιθανότητα εξάσκησής τους και στη συνέχεια το μέρος του εσόδου το οποίο αναλογεί στο συγκεκριμένο δικαίωμα αναγνωρίζεται όταν το δικαίωμα είτε εξασκηθεί είτε λήξει. Σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νέου προτύπου ο Όμιλος και η Εταιρεία κατέληξαν ότι οι μελλοντικές εκπτώσεις επί του όγκου των πωλήσεων δημιουργούν δικαίωμα για το οποίο θα πρέπει να γίνεται πρόβλεψη και να αναγνωρίζεται κατά το χρόνο άσκησης ή λήξης του. Ο Όμιλος και η Εταιρεία παρέχουν στους πελάτες εκπτώσεις επί του όγκου πωλήσεων με βάση τα όρια που καθορίζονται στις μεταξύ τους συμβάσεις οι οποίες εμφανίζονται αφαιρετικά του εσόδου. Επιπλέον ο Όμιλος και η Εταιρεία κατέληξαν πως η μεταφορά του ελέγχου των προϊόντων στον πελάτη πραγματοποιείται σε συγκεκριμένη χρονική στιγμή, όταν ο πελάτης λάβει τα αγαθά, καθώς τότε είναι σε θέση να λάβει και τα οφέλη των συγκεκριμένων προϊόντων.

π) Τρέχων και αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος

Ο φόρος εισοδήματος περιλαμβάνει τον τρέχοντα φόρο εισοδήματος και τον αναβαλλόμενο φόρο εισοδήματος. Ο τρέχων και ο αναβαλλόμενος φόρος αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα στο βαθμό που δεν αφορούν μια συνένωση επιχειρήσεων, ή στοιχεία που αναγνωρίστηκαν απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια ή στα λοιπά συνολικά αποτελέσματα.

Ο τρέχων φόρος είναι ο αναμενόμενος φόρος εισοδήματος πληρωτέος ή απαιτητός επί των φορολογικών κερδών ή ζημιών της χρήσης εφαρμόζοντας το φορολογικό συντελεστή που έχει θεσπισθεί ή ουσιαστικά θεσπισθεί κατά την ημερομηνία σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων τυχόν προσαρμογών στο φόρο εισοδήματος προηγούμενων χρήσεων.

Αναβαλλόμενος φόρος αναγνωρίζεται επί των προσωρινών διαφορών μεταξύ της λογιστικής αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων για σκοπούς χρηματοοικονομικής αναφοράς και την αξία των παραπάνω για φορολογικούς σκοπούς. Αναβαλλόμενος φόρος δεν αναγνωρίζεται για τις ακόλουθες προσωρινές διαφορές: Αρχική αναγνώριση περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων από συναλλαγή που δε σχετίζεται με συνένωση επιχειρήσεων και που δεν επηρεάζει τα λογιστικά ή τα φορολογικά κέρδη, διαφορές που σχετίζονται με συμμετοχές σε θυγατρικές στο βαθμό που είναι πιθανό ότι δε θα αναστραφούν στο προσεχές μέλλον καθώς και διαφορές που προκύπτουν από την αρχική αναγνώριση της υπεραξίας. Ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται με τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοσθούν στις προσωρινές διαφορές όταν αυτές αναστραφούν με βάση τους θεσπισμένους ή ουσιαστικά θεσπισμένους νόμους κατά την ημερομηνία σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων. Συμψηφισμός των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων επιτρέπεται, εάν υπάρχει σχετικό νομικό δικαίωμα συμψηφισμού τρεχουσών φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων και που συσχετίζονται με φόρο εισοδήματος που έχει επιβληθεί από την ίδια φορολογική αρχή στην ίδια φορολογική οντότητα ή σε διαφορετικές φορολογικές οντότητες, οι οποίες πρόκειται να εκκαθαρίσουν τις τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις τους σε καθαρή βάση, ή εάν αυτές πραγματοποιηθούν ταυτοχρόνως.

Κατά τον προσδιορισμό του τρέχοντος και του αναβαλλόμενου φόρου ο Όμιλος και η Εταιρεία συνεκτιμούν την επίπτωση αβέβαιων φορολογικών θέσεων και το κατά πόσο ενδέχεται να οφείλονται πρόσθετοι φόροι και τόκοι. Είναι πιθανό να τεθούν σε γνώση του Ομίλου και της Εταιρείας νέα στοιχεία και πληροφορίες που να οδηγήσουν σε τροποποίηση της εκτίμησης σχετικά με την επάρκεια των σχηματισμένων τρεχουσών φορολογικών υποχρεώσεων. Διαφοροποιήσεις αυτού του τύπου στις φορολογικές υποχρεώσεις θα επηρεάσουν τα έξοδα φόρων της περιόδου πραγματοποίησης της αναθεώρησης.

Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται επί μεταφερόμενων φορολογικών ζημιών και προσωρινών διαφορών στην έκταση που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, έναντι των οποίων οι μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές και οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις εξετάζονται σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων και μειώνονται όταν δεν είναι πλέον πιθανό ότι το φορολογικό όφελος που σχετίζεται με αυτές θα πραγματοποιηθεί.

Επιπλέον φόροι εισοδήματος που προκύπτουν από τη διανομή μερισμάτων αναγνωρίζονται ταυτοχρόνως με την υποχρέωση για την πληρωμή των μερισμάτων.

ρ) Χρηματοοικονομικά έσοδα και έξοδα

Τα χρηματοοικονομικά έσοδα περιλαμβάνουν έσοδα από επενδυμένα κεφάλαια. Τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα όταν καταστούν δουλευμένα με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Τα χρηματοοικονομικά έξοδα περιλαμβάνουν τους τόκους των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και τους τόκους από την προεξόφληση των προβλέψεων. Τα κόστη δανεισμού που δε σχετίζονται άμεσα με την απόκτηση, κατασκευή ή παραγωγή ενός περιουσιακού στοιχείου αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

Τα κέρδη και οι ζημίες που προκύπτουν από συναλλαγματικές διαφορές εμφανίζονται καθαρά συμψηφισμένα στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

4. Λοιπά λειτουργικά έσοδα

	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Έσοδα από παροχή υπηρεσιών σε τρίτους	487.746	716.268	487.746	716.268
Εισπραττόμενα έξοδα αποστολής αγαθών	27.956	31.581	27.956	31.581
Επιχορηγήσεις	17.767	40.044	17.767	40.044
Λοιπά έσοδα	31.407	63.658	3.015	1.200
Σύνολο	**564.876**	**851.551**	**536.483**	**789.092**

5. Μεταβολή αποθεμάτων - Αναλώσεις υλών και υλικών

	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Μεταβολή Αποθεμάτων - Προϊόντων	(112.491)	(440.355)	(120.403)	(476.543)
Αναλώσεις εμπορευμάτων	13.306.985	11.093.360	12.435.027	10.071.649
Αναλώσεις Α' & Β' Υλών - Υλικών συσκευασίας	22.332.263	22.858.979	21.811.650	22.399.678
Αναλώσεις λοιπών αποθεμάτων	431.875	425.619	397.646	385.466
Σύνολο	**35.958.631**	**33.937.603**	**34.523.921**	**32.380.249**

6. Έξοδα προσωπικού

	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Μισθοί και ημερομίσθια	7.077.300	6.968.865	6.110.857	6.032.111
Εργοδοτικές εισφορές	1.616.661	1.593.299	1.428.193	1.405.905
Παροχές σε εργαζόμενους λόγω εξόδου από υπηρεσία (σημείωση 24)	220.000	112.791	220.510	112.143
Λοιπές παροχές στους εργαζόμενους	295.227	269.613	271.762	253.863
Σύνολο	**9.209.188**	**8.944.568**	**8.031.322**	**7.804.021**

Ο μέσος όρος του απασχολούμενου προσωπικού για την τρέχουσα περίοδο ήταν 280 άτομα στον Όμιλο και 227 στην Εταιρεία (2017: 280 και 224 άτομα αντίστοιχα).

7. Αμοιβές, παροχές και λοιπά έξοδα τρίτων

	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Δαπάνες ενέργειας	1.941.086	1.923.197	1.790.508	1.769.077
Επισκευές - Συντηρήσεις	819.530	1.027.492	795.147	1.003.131
Προμήθειες τρίτων	1.846.466	1.212.350	1.839.470	1.203.011
Αμοιβές ελευθέρων επαγγελματιών	268.081	293.091	235.643	257.725
Λοιπές παροχές τρίτων	1.433.762	1.229.407	1.134.857	952.439
Σύνολο	**6.308.924**	**5.685.537**	**5.795.625**	**5.185.383**

Στις λοιπές παροχές τρίτων περιλαμβάνονται αμοιβές ύψους Ευρώ 69.000 (Όμιλος: Ευρώ 81.728) για τον τακτικό έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων και την εργασία του φορολογικού πιστοποιητικού.

8. Αποσβέσεις

	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Πάγια περιουσιακά στοιχεία (σημείωση 12)	2.135.954	2.150.155	2.091.163	2.091.073
Άυλα περιουσιακά στοιχεία (σημείωση 13)	133.747	110.456	119.672	98.452
Σύνολο	**2.269.700**	**2.260.610**	**2.210.835**	**2.189.525**

9. Λοιπά λειτουργικά έξοδα

	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Έξοδα μεταφορών	3.572.404	2.349.342	3.372.973	2.058.777
Έξοδα προβολής και διαφήμισης	2.573.697	4.941.295	2.510.556	4.875.002
Φόροι και Τέλη	202.850	221.519	202.850	221.519
Υλικά άμεσης ανάλωσης	325.039	312.285	325.039	312.285
Διάφορα έξοδα	854.359	1.292.968	645.738	1.066.716
Σύνολο	**7.528.349**	**9.117.408**	**7.057.157**	**8.534.300**

Στα διάφορα έξοδα περιλαμβάνεται η επιβάρυνση της κατάστασης αποτελεσμάτων για την πρόβλεψη επισφαλών πελάτων (σημείωση 18).

10. Καθαρά χρηματοοικονομικά αποτελέσματα

	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Τόκοι καταθέσεων	4.850	12.987	4.740	12.897
Λοιπά χρηματοοικονομικά έσοδα	934	74.048	20.400	21.675
Χρηματοοικονομικά έσοδα	**5.784**	**87.035**	**25.140**	**34.572**

Χρεωστικοί τόκοι ομολογιακών δανείων (σημείωση 23)	13.047	6.651	12.463	-
Λοιπά χρηματοοικονομικά έξοδα	206.406	145.412	159.841	149.806
Χρηματοοικονομικά έξοδα	**219.453**	**152.063**	**172.304**	**149.806**
Χρηματοοικονομικά αποτελέσματα	**213.669**	**65.028**	**147.165**	**115.234**

11. Φόροι εισοδήματος

Ο συντελεστής φορολογίας των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα των νομικών προσώπων στην Ελλάδα ανέρχεται σε 29% και δεν μεταβλήθηκε σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο.

Σύμφωνα με το άρθρο 23 του πρόσφατου Νόμου 4579, που ψηφίσθηκε τον Δεκέμβριο του 2018, οι φορολογικοί συντελεστές των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα των νομικών προσώπων, μειώνονται σταδιακά κατά 1% ανά έτος, ως ακολούθως: 28% για το φορολογικό έτος 2019, 27% για το φορολογικό έτος 2020, 26% για το φορολογικό έτος 2021 και 25% για το φορολογικό έτος 2022 και εφεξής.

Για την θυγατρική εταιρεία, που δραστηριοποιείται στην Πολωνία, ο ισχύον ονομαστικός φορολογικός συντελεστής, για τις χρήσεις 2018 και 2017 είναι 19%.

Επιπλέον, η Ελληνική φορολογική νομοθεσία απαιτεί πληρωμή προκαταβολής ποσοστού 100% στο ποσό του πληρωτέου φόρου εισοδήματος. Η προκαταβολή συμψηφίζεται με τον φόρο της επόμενης χρήσης. Οι δηλώσεις φόρου εισοδήματος κατατίθενται σε ετήσια βάση, αλλά τα κέρδη ή οι ζημιές που δηλώνονται για φορολογικούς σκοπούς παραμένουν προσωρινά, έως ότου οι φορολογικές αρχές, βάσει των προβλεπόμενων φορολογικών διατάξεων, εξετάσουν τις φορολογικές δηλώσεις και τα βιβλία του φορολογούμενου, στιγμή κατά την οποία θα εκκαθαριστούν και οι σχετικές φορολογικές υποχρεώσεις.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 ορισμένες εταιρείες του Ομίλου δεν έχουν ελεγχθεί από τις φορολογικές αρχές για ορισμένες χρήσεις με συνέπεια οι φορολογικές υποχρεώσεις τους να μην έχουν καταστεί οριστικές. Συγκεκριμένα:

Ονομασία Εταιρείας	Έδρα - Χώρα	Ανέλεγκτες χρήσεις
ΒΛΑΧΑ Α.Ε.	ΕΛΛΑΔΑ	2013 έως 2018
ΑΛΤΙΚΗ Α.Β.Ε.Ε.Τ.	ΕΛΛΑΔΑ	2013 έως 2018

Οι εταιρείες του Ομίλου δεν έχουν προβεί σε εκτίμηση των πρόσθετων φόρων και των προσαυξήσεων που πιθανόν να καταλογιστούν σε μελλοντικό φορολογικό έλεγχο και δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη για το σκοπό αυτό.
Η Εταιρεία έχει λάβει πιστοποιητικά φορολογικής συμμόρφωσης με σύμφωνη γνώμη από τον ορκωτό ελεγκτή της για κάθε χρήση από το 2011 έως και το 2017 σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα φορολογική νομοθεσία. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 26 του Ν. 4174/2013, οι φορολογικές αρχές δύνανται να διενεργήσουν φορολογικό έλεγχο των χρήσεων της Εταιρείας, για τις οποίες δεν έχει παρέλθει το δικαίωμα του Δημοσίου να επιβάλλει φόρους. Η Εταιρεία δεν έχει λάβει κάποια εντολή ελέγχου από τις φορολογικές αρχές για τις προαναφερόμενες χρήσεις. Η Διοίκηση εκτιμά ότι τυχόν πρόσθετοι φόροι και προσαυξήσεις που πιθανόν να προκύψουν από μελλοντικούς ελέγχους από τις φορολογικές αρχές δε θα έχουν σημαντική επίδραση στην οικονομική θέση και τα αποτελέσματα της Εταιρείας. Για την χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018, βρίσκεται σε εξέλιξη η εργασία διασφάλισης φορολογικής συμμόρφωσης από τον νόμιμο ελεγκτή βάση των διατάξεων του άρθρου 65Α του Ν.4174/2013 και το σχετικό φορολογικό πιστοποιητικό προβλέπεται να χορηγηθεί μετά τη δημοσίευση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Τα οριστικά αποτελέσματα δεν αναμένεται να έχουν σημαντική απόκλιση από τα ποσά των εκτιμηθέντων φόρων που απεικονίζονται στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

Σημειώνεται ότι την 31 Δεκεμβρίου 2018 παραγράφηκαν οι χρήσεις έως την 31 Δεκεμβρίου 2012 σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 άρθρου 36 Ν. 4174/2013.

Κατά την προηγούμενη χρήση εκδόθηκε η απόφαση 143981-29/12/2017 του Υπουργείου Οικονομίας & Ανάπτυξης για “Ολοκλήρωση, οριστικοποίηση του κόστους και πιστοποίηση της έναρξης παραγωγικής λειτουργίας” επένδυσης της Εταιρείας, που υλοποιήθηκε σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.3908/11. Με αυτή την απόφαση εγκρίθηκε συνολική ενίσχυση, η οποία χορηγείται με την μορφή της φορολογικής απαλλαγής,

συνολικού ποσού Ευρώ 475.852,50€. Η Εταιρεία κατά την προηγούμενη και την τρέχουσα χρήση έκανε χρήση κατά 1/3 της ωφέλειας, ήτοι ποσό Ευρώ 158.617,50 για κάθε χρήση με την παράλληλη δημιουργία ισόποσου αφορολόγητου αποθεματικού ενώ για το τελευταίο 1/3 της φορολογικής απαλλαγής παραμένει αναγνωρισμένη αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση.

Τα κύρια στοιχεία του εξόδου/(οφέλους) από τη φορολογία εισοδήματος κατά την ημερομηνία αναφοράς είναι τα εξής:

	Ο Όμιλος				Η Εταιρεία			
	2018		2017		2018		2017	
Τρέχων φόρος εισοδήματος								
Τρέχων φόρος		2.097.394		1.837.731		2.048.752		1.784.319
Φόροι προηγουμένων χρήσεων		21.429		-		21.429		-
Σύνολο Τρέχοντος Φόρου		**2.118.823**		**1.837.731**		**2.070.181**		**1.784.319**
Αναβαλλόμενος φόρος (όφελος)/ έξοδο								
Δημιουργία & αντιστροφή προσωρινών διαφορών		47.353		(123.857)		49.427		(134.305)
Μεταβολή φορολογικού συντελεστή		(651.880)		-		(651.880)		-
Σύνολο Αναβαλλόμενου Φόρου		**(604.527)**		**(123.857)**		**(602.453)**		**(134.305)**
Συνολικό έξοδο από φόρο εισοδήματος		**1.514.296**		**1.713.874**		**1.467.728**		**1.650.015**
Συμφωνία πραγματικού φορολογικού συντελεστή								
Κέρδη χρήσεως		**6.016.209**		**6.172.042**		**6.048.666**		**5.933.238**
Φόρος εισοδήματος βάσει του εγχώριου φορολογικού συντελεστή	29,00%	1.744.701	29,00%	1.789.892	29,00%	1.754.113	29,00%	1.720.639
Επίδραση φορολογικού συντελεστή εταιρειών εξωτερικού	0,26%	15.442	-0,17%	(10.718)	0,00%	-	0,00%	-
Μη εκπιπτόμενα έξοδα	5,75%	345.666	6,73%	415.272	5,69%	344.066	6,83%	405.228
Επίπτωση φορολογικών κινήτρων (αφορολόγητα αποθεματικά)	0,00%	-	-7,71%	(475.853)	0,00%	-	-8,02%	(475.853)
Επίπτωση χρησιμοπ. φορολογικών ζημιών πρ.ετών	0,43%	26.059	-0,32%	(19.670)	0,00%	-	0,00%	-
Επίπτωση μεταβολής φορολογικού συντελεστή	-10,84%	(651.880)	0,00%	-	-10,78%	(651.880)	0,00%	-
Υπό / (υπέρ) εκτίμηση της πρόβλεψης προηγούμ. χρήσεων	0,36%	21.429	0,00%	(3)	0,35%	21.429	0,00%	-
Λοιπά	0,21%	12.878	0,24%	14.953	0,00%	-	0,00%	-
Επίπτωση πραγματικού φορολογικού συντελεστή	**27,77%**	**1.514.296**	**27,77%**	**1.713.874**	**24,27%**	**1.467.728**	**27,81%**	**1.650.015**

12. Ενσώματα περιουσιακά στοιχεία

Ο Όμιλος	Γήπεδα	Κτίρια	Μηχανήματα και Τεχνικός Εξοπλισμός	Λοιπά ενσώματα πάγια	Έργα υπό κατασκευή	Σύνολο
Κόστος κτήσης						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2017	10.760.000	10.349.915	37.496.507	4.293.650	655.473	63.555.546
Προσθήκες	-	127.614	120.047	317.177	369.236	934.074
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(6.554)	(1.253.679)	-	(1.260.233)
Μεταφορές και λοιπές κινήσεις	-	34.684	60.386	22.022	(262.147)	(145.055)
Διαφορές μετατροπής από ξένο νόμισμα	-	-	7.439	11.883	-	19.323
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	**10.760.000**	**10.512.214**	**37.677.826**	**3.391.054**	**762.562**	**63.103.655**
Σωρευμένες αποσβέσεις						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2017	-	1.570.907	24.450.743	3.834.795	-	29.856.445
Αποσβέσεις	-	325.445	1.609.944	214.766	-	2.150.155
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(6.554)	(1.247.006)	-	(1.253.560)
Μεταφορές και λοιπές κινήσεις	-	-	-	-	-	-
Διαφορές μετατροπής από ξένο νόμισμα	-	-	6.572	10.280	-	16.853
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	**-**	**1.896.352**	**26.060.705**	**2.812.836**	**-**	**30.769.892**
Αναπόσβεστη αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2017	**10.760.000**	**8.615.862**	**11.617.120**	**578.218**	**762.562**	**32.333.763**

	Γήπεδα	Κτίρια	Μηχανήματα και Τεχνικός Εξοπλισμός	Λοιπά ενσώματα πάγια	Έργα υπό κατασκευή	Σύνολο
Κόστος κτήσης						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2018	10.760.000	10.512.214	37.677.826	3.391.054	762.562	63.103.655
Προσθήκες	94.160	30.629	241.167	209.302	5.763.974	6.339.231
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(323.832)	(260.474)	-	(584.306)
Μεταφορές και λοιπές κινήσεις	-	248.233	-	-	(248.233)	-
Διαφορές μετατροπής από ξένο νόμισμα	-	-	(4.004)	(4.992)	-	(8.996)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2018	**10.854.160**	**10.791.076**	**37.591.156**	**3.334.889**	**6.278.302**	**68.849.583**
Σωρευμένες αποσβέσεις						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2018	-	1.896.352	26.060.705	2.812.836	-	30.769.892
Αποσβέσεις	-	329.722	1.589.580	216.652	-	2.135.954
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(319.827)	(259.469)	-	(579.296)
Μεταφορές και λοιπές κινήσεις	-	-	-	-	-	-
Διαφορές μετατροπής από ξένο νόμισμα	-	-	(3.695)	(4.380)	-	(8.075)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2018	**-**	**2.226.073**	**27.326.763**	**2.765.639**	**-**	**32.318.474**
Αναπόσβεστη αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2018	**10.854.160**	**8.565.002**	**10.264.393**	**569.251**	**6.278.302**	**36.531.108**

Η Εταιρεία	Γήπεδα	Κτίρια	Μηχανήματα και Τεχνικός Εξοπλισμός	Λοιπά ενσώματα πάγια	Έργα υπό κατασκευή	Σύνολο
Κόστος κτήσης						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2017	10.760.000	10.228.932	37.051.683	3.875.430	655.473	62.571.518
Προσθήκες	-	127.614	118.174	286.389	369.236	901.413
Πωλήσεις και διαγραφές				(1.177.046)		(1.177.046)
Μεταφορές και λοιπές κινήσεις		34.684	60.386	22.022	(262.147)	(145.055)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	**10.760.000**	**10.391.230**	**37.230.243**	**3.006.795**	**762.562**	**62.150.830**
Σωρευμένες αποσβέσεις						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2017	-	1.492.622	24.046.877	3.509.122	-	29.048.621
Αποσβέσεις		322.352	1.598.388	170.334		2.091.073
Πωλήσεις και διαγραφές				(1.174.525)		(1.174.525)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	**-**	**1.814.974**	**25.645.264**	**2.504.931**	**-**	**29.965.169**
Αναπόσβεστη αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2017	**10.760.000**	**8.576.257**	**11.584.979**	**501.863**	**762.562**	**32.185.661**

	Γήπεδα	Κτίρια	Μηχανήματα και Τεχνικός Εξοπλισμός	Λοιπά ενσώματα πάγια	Έργα υπό κατασκευή	Σύνολο
Κόστος κτήσης						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2018	10.760.000	10.391.230	37.230.243	3.006.795	762.562	62.150.830
Προσθήκες	94.160	30.629	235.610	179.083	5.763.974	6.303.455
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(322.750)	(260.370)	-	(583.119)
Μεταφορές και λοιπές κινήσεις	-	248.233	-	-	(248.233)	-
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2018	**10.854.160**	**10.670.092**	**37.143.104**	**2.925.508**	**6.278.302**	**67.871.166**
Σωρευμένες αποσβέσεις						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2018	-	1.814.974	25.645.264	2.504.931	-	29.965.169
Αποσβέσεις	-	326.629	1.579.983	184.550	-	2.091.163
Πωλήσεις και διαγραφές	-	-	(318.745)	(259.364)	-	(578.109)
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2018	**-**	**2.141.602**	**26.906.503**	**2.430.117**	**-**	**31.478.223**
Αναπόσβεστη αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2018	**10.854.160**	**8.528.490**	**10.236.601**	**495.391**	**6.278.302**	**36.392.944**

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, τα ενσώματα πάγια στοιχεία της Εταιρείας και του Ομίλου είναι ελεύθερα βαρών.

Τα ενσώματα πάγια στοιχεία ελέγχονται για σκοπούς απομείωσης, όταν γεγονότα ή αλλαγές στις συνθήκες υποδηλώνουν ότι η λογιστική τους αξία μπορεί να μην είναι ανακτήσιμη. Η Διοίκηση της Εταιρείας, λαμβάνοντας μεταξύ άλλων υπόψη τα θετικά αποτελέσματα που κατέγραψε τα προηγούμενα έτη, το

εγκεκριμένο επιχειρηματικό της πλάνο και τις συνθήκες αγοράς, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, δεν συντρέχουν λόγοι απομείωσης.

Οι προσθήκες κατά την παρούσα χρήση, αφορούν κυρίως την κατασκευή του νέου Μύλου και των Σιλό Αποθήκευσης Σίτου στο εργοστάσιο της μητρικής Εταιρείας στη Λάρισα.

13. Άυλα περιουσιακά στοιχεία

	Ο Όμιλος			Η Εταιρεία		
	Σήματα	**Λογισμικό**	**Σύνολο**	**Σήματα**	**Λογισμικό**	**Σύνολο**
Κόστος κτήσεως						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2017	588.342	1.229.110	1.817.452	588.342	1.134.902	1.723.244
Προσθήκες	-	200.348	200.348	-	175.973	175.973
Πωλήσεις και διαγραφές	-	(70)	(70)	-	(70)	(70)
Μεταφορές και λοιπές κινήσεις	-	145.055	145.055	-	145.055	145.055
Διαφορές μετατροπής από ξένο νόμισμα	-	4.724	4.724	-	-	-
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	**588.342**	**1.579.167**	**2.167.509**	**588.342**	**1.455.859**	**2.044.201**
Σωρευτικές αποσβέσεις και απομειώσεις αξίας						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2017	115.000	643.715	758.715	115.000	555.074	670.075
Αποσβέσεις και απομειώσεις	-	110.456	110.456	-	98.452	98.452
Πωλήσεις και διαγραφές	-	(46)	(46)	-	(46)	(46)
Διαφορές μετατροπής από ξένο νόμισμα	-	4.220	4.220	-	-	-
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2017	**115.000**	**758.344**	**873.345**	**115.000**	**653.480**	**768.480**
Αναπόσβεστη αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2017	**473.342**	**820.822**	**1.294.164**	**473.342**	**802.379**	**1.275.721**

	Σήματα	**Λογισμικό**	**Σύνολο**	**Σήματα**	**Λογισμικό**	**Σύνολο**
Κόστος κτήσεως						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2018	588.342	1.579.167	2.167.509	588.342	1.455.859	2.044.201
Προσθήκες	-	153.166	153.166	-	149.760	149.760
Διαφορές μετατροπής από ξένο νόμισμα	-	(3.114)	(3.114)	-	-	-
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2018	**588.342**	**1.729.219**	**2.317.561**	**588.342**	**1.605.619**	**2.193.961**
Σωρευτικές αποσβέσεις και απομειώσεις αξίας						
Υπόλοιπο την 1η Ιανουαρίου 2018	115.000	758.344	873.345	115.000	653.480	768.480
Αποσβέσεις και απομειώσεις	-	133.748	133.748	-	119.673	119.673
Διαφορές μετατροπής από ξένο νόμισμα	-	(2.662)	(2.662)	-	-	-
Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου 2018	**115.000**	**889.429**	**1.004.430**	**115.000**	**773.153**	**888.153**
Αναπόσβεστη αξία στις 31 Δεκεμβρίου 2018	**473.342**	**839.790**	**1.313.131**	**473.342**	**832.466**	**1.305.808**

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 και 2017, στα Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία περιλαμβάνονται εμπορικά σήματα ύψους Ευρώ 0,6 εκατομμυρίων περίπου με αόριστη διάρκεια ωφέλιμης ζωής τα οποία αφορούν προϊόντα που εμπορεύονται στην εγχώρια και διεθνή αγορά. Σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α., διενεργήθηκε έλεγχος απομείωσης επί των ανωτέρω περιουσιακών στοιχείων. Το ανακτήσιμο ποσό προσδιορίσθηκε βάσει υπολογισμού της εύλογης αξίας αυτών των στοιχείων χρησιμοποιώντας τη μέθοδο αποτίμησης εμπορικών σημάτων «Relief from Royalties». Η εύλογη αξία υπολογίσθηκε βάσει εκτιμήσεων των προβλεπόμενων ταμειακών ροών, οι οποίες βασίζονται σε χρηματοοικονομικούς προϋπολογισμούς (business plans), που έχουν εγκριθεί από τη Διοίκηση, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες της αγοράς για τα επί μέρους άυλα περιουσιακά στοιχεία. Για τον έλεγχο απομείωσης χρησιμοποιήθηκε προεξοφλητικό επιτόκιο 13% ποσοστό δικαιωμάτων («royalties») 2.5% και ρυθμός αύξησης των ταμειακών ροών στο διηνεκές 0,5%. Από τον έλεγχο απομείωσης δεν προέκυψε ζημία απομείωσης.

14. Υπεραξία

Η υπεραξία του Ομίλου ποσού Ευρώ 1.644.702 δημιουργήθηκε κατά την πρώτη ενοποίηση των θυγατρικών ΒΛΑΧΑ Α.Ε. και Atlanta AM Sp. z o.o. ως η διαφορά μεταξύ του κόστους επένδυσης στην κάθε εταιρεία και της συμμετοχής της μητρικής Εταιρείας στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία των θυγατρικών εταιρειών.

Η κάθε θυγατρική εταιρεία αποτελεί μια Μονάδα Δημιουργίας Ταμειακών Ροών (CGU) η οποία αντιπροσωπεύει τη χαμηλότερη βαθμίδα, στην οποία η υπεραξία παρακολουθείται για λόγους εσωτερικής πληροφόρησης της Διοίκησης. Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, έγινε έλεγχος απομείωσης επί της υπεραξίας. Η ανακτήσιμη αξία της Μονάδας Δημιουργίας Ταμειακών Ροών προσδιορίσθηκε βάσει εκτίμησης της αξίας χρήσης της. Η αξία χρήσης προσδιορίσθηκε με βάση τις εξής παραδοχές :

- Οι μελλοντικές ροές υπολογίστηκαν με βάση το εγκεκριμένο επιχειρηματικό σχέδιο της κάθε θυγατρικής εταιρείας.
- Το επιτόκιο προεξόφλησης των ταμειακών ροών που χρησιμοποιήθηκε ήταν 13% για την ΒΛΑΧΑ Α.Ε. και 10% για την Atlanta AM Sp. z o.o..
- Ρυθμός ανάπτυξης των ταμειακών ροών στο διηνεκές που χρησιμοποιήθηκε ήταν 0.5% για την ΒΛΑΧΑ Α.Ε. και 2.5% για την Atlanta AM Sp. z o.o..

Από τον έλεγχο απομείωσης δεν προέκυψε ζημία απομείωσης επί της υπεραξίας. Η Διοίκηση εκτιμά ότι κάθε λογικά πιθανή μεταβολή σε οποιαδήποτε από τις παραπάνω βασικές υποθέσεις δε θα έχει ως αποτέλεσμα το ανακτήσιμο ποσό να υπολείπεται σημαντικά της λογιστικής αξίας.

15. Συμμετοχές σε θυγατρικές και συγγενείς εταιρείες

Η κίνηση των Συμμετοχών για την Εταιρεία έχει ως εξής:

	2018	2017
Υπόλοιπο έναρξης	3.077.260	3.077.260
Υπόλοιπο λήξης	**3.077.260**	**3.077.260**

Τα ποσοστά συμμετοχής της Εταιρείας έχουν ως εξής:

	Ποσοστό συμμετοχής		Χώρα	Αξία συμμετοχών	
Επωνυμία	**2018**	**2017**	**εγκατάστασης**	**2018**	**2017**
Atlanta Am Sp. z o.o.	93,039%	93,039%	Πολωνία	2.520.796	2.520.796
ΒΛΑΧΑ Α.Ε.	51,000%	51,000%	Ελλάδα	556.464	556.464
MEDITERRANEAN FOODS A.E.	49,000%	49,000%	Ελλάδα	3.157.896	3.157.896
MEDITERRANEAN FOODS A.E.	Πρόβλεψη απομείωσης συμμετοχής			(3.157.896)	(3.157.896)
Σύνολο				**3.077.260**	**3.077.260**

Η Διοίκηση της Εταιρείας προέβη σε έλεγχο απομείωσης των συμμετοχών της εξαιτίας της γενικότερης οικονομικής κρίσης. Το ανακτήσιμο ποσό των συμμετοχών στις θυγατρικές εταιρείες εκτιμήθηκε βάσει της αξίας χρήσης των επενδύσεων. Η αξία χρήσης προσδιορίσθηκε με βάση τις εξής παραδοχές :

- Οι μελλοντικές ροές υπολογίστηκαν με βάση το εγκεκριμένο επιχειρηματικό σχέδιο των θυγατρικών εταιρειών για την επόμενη πενταετία.
- Το επιτόκιο προεξόφλησης των ταμειακών ροών που χρησιμοποιήθηκε ήταν 13% για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και 10% για τη θυγατρική εταιρεία στην Πολωνία.
- Ρυθμός ανάπτυξης των ταμειακών ροών στο διηνεκές που χρησιμοποιήθηκε ήταν 0.5% για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και 2.5% για τη θυγατρική εταιρεία στην Πολωνία.

Από τον έλεγχο απομείωσης των συμμετοχών δεν προέκυψε ζημία απομείωσης. Κατά την ημερομηνία μετάβασης στα Δ.Π.Χ.Α. η Εταιρεία έχει σχηματίσει πρόβλεψη απομείωσης της συμμετοχής της στη MEDITERRANEAN FOODS A.E.. Η Εταιρεία βρίσκεται από το 2009 σε δικαστική διαμάχη με την

MEDITERRANEAN FOODS A.E.. Σχετική αναφορά για την δικαστική υπόθεση γίνεται στην σημείωση 28 – Ενδεχόμενες υποχρεώσεις.

16. Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις

	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Δοθείσες εγγυήσεις	51.484	51.036	50.222	49.774
Σύνολο	**51.484**	**51.036**	**50.222**	**49.774**

Οι δοθείσες εγγυήσεις αφορούν εγγυήσεις ενοικίων και δημοσίων οργανισμών.

17. Αποθέματα

	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Εμπορεύματα	4.609.999	3.072.586	3.755.965	2.392.740
Προϊόντα έτοιμα	3.287.288	3.274.369	3.274.181	3.253.349
Πρώτες και βοηθητικές ύλες	10.592.793	9.298.224	10.534.191	9.249.465
Λοιπά Αποθέματα	486.409	426.854	486.409	426.854
Σύνολο	**18.976.490**	**16.072.033**	**18.050.746**	**15.322.409**

18. Πελάτες και λοιπές απαιτήσεις

	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Απαιτήσεις από πελάτες	15.817.621	16.581.388	15.353.309	15.799.808
Ελληνικό Δημόσιο - Απαιτήσεις από φόρους	689.868	948.514	689.868	948.514
Λοιπές απαιτήσεις	996.591	1.247.815	723.005	959.896
Μείον: Προβλέψεις απομείωσης απαιτήσεων	(605.814)	(688.032)	(529.890)	(634.251)
Σύνολο	**16.898.266**	**18.089.686**	**16.236.291**	**17.073.967**

Η κίνηση των προβλέψεων για την απομείωση των απαιτήσεων αναλύεται ως ακολούθως:

	2018	2017	2018	2017
Υπόλοιπο 1η Ιανουαρίου	688.032	1.852.266	634.251	1.749.203
Απομείωση χρήσης (σημείωση 29)	49.092	9.886	-	-
Διαγραφές απαιτήσεων - Αντιστροφή πρόβλεψης	(129.571)	(1.179.024)	(104.361)	(1.114.952)
Διαφορές μετατροπής από ξένο νόμισμα	(1.739)	4.904		
Υπόλοιπο 31η Δεκεμβρίου	**605.814**	**688.032**	**529.890**	**634.251**

Το σύνολο των εν λόγω απαιτήσεων είναι βραχυπρόθεσμης λήξης. Η εύλογη αξία αυτών των βραχυπρόθεσμων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων δεν προσδιορίζεται ανεξάρτητα, καθώς η λογιστική αξία θεωρείται πως προσεγγίζει την εύλογη αξία τους.

Εφαρμόζοντας από 1 Ιανουαρίου 2018, το νέο λογιστικό πρότυπο ΔΠΧΑ 9, η Διοίκηση αξιολογεί την ανακτησιμότητα των εμπορικών απαιτήσεων της Εταιρείας και του Ομίλου και προβαίνει σε εκτίμηση της απαιτούμενης πρόβλεψης απομείωσης για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές χρησιμοποιώντας όλες τις πληροφορίες που μπορούν να συλλεχθούν, βάσει τόσο ιστορικών όσο και παρόντων στοιχείων, αλλά και στοιχείων που αφορούν σε μελλοντικές εκτιμήσεις.

Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές βασίζονται στη διαφορά ανάμεσα σε όλες τις συμβατικές ταμειακές ροές που είναι απαιτητές σύμφωνα με τη σύμβαση και όλες τις ταμειακές ροές που ο Όμιλος και η Εταιρεία προσδοκούν να εισπράξουν.

Για τον προσδιορισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών σε σχέση με τις απαιτήσεις από πελάτες, ο Όμιλος και η Εταιρεία χρησιμοποιεί πίνακα προβλέψεων πιστωτικής ζημιάς με βάση την ενηλικίωση των υπολοίπων, βασιζόμενο στα ιστορικά στοιχεία του Ομίλου και της Εταιρείας για πιστωτικές ζημίες, προσαρμοσμένο για μελλοντικούς παράγοντες σε σχέση με τους οφειλέτες και το οικονομικό περιβάλλον.

Η πρόβλεψη ζημίας για τις απαιτήσεις από πελάτες για τον Όμιλο και την Εταιρεία δεν μεταβλήθηκε ουσιωδώς κατά την 1 Ιανουαρίου 2018. Ως εκ τούτου δε διενεργήθηκε προσαρμογή του «Υπολοίπου κερδών εις νέο».

Για την έκθεση του Ομίλου και της Εταιρείας στον πιστωτικό κίνδυνο και για την πρόβλεψη για ζημίες απομείωσης των εμπορικών απαιτήσεων γίνεται αναφορά στη σημείωση 29.

19. Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα αυτών

	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	**2017**	**2018**	**2017**
Τραπεζικές καταθέσεις	810.127	2.418.369	604.616	2.259.506
Μετρητά	54.603	73.146	27.563	45.527
Σύνολο	**864.730**	**2.491.514**	**632.179**	**2.305.033**

Η έκθεση του Ομίλου και της Εταιρείας στον κίνδυνο διακύμανσης επιτοκίου και η αντίστοιχη ανάλυση ευαισθησίας χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Υποχρεώσεων αναλύονται στη σημείωση 29.

20. Μετοχικό κεφάλαιο

Το Μετοχικό Κεφάλαιο αποτελείται από κοινές ονομαστικές μετοχές με δικαίωμα μιας ψήφου ανά μετοχή στις γενικές συνελεύσεις των μετόχων. Αυξήσεις ή μειώσεις του μετοχικού κεφαλαίου γίνονται κατόπιν απόφασης της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων. Η Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων της 29ης Ιουνίου 2018 αποφάσισε την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Εταιρείας κατά € 100.640 με την έκδοση 68.000 νέων μετοχών.

Την 31 Δεκεμβρίου 2018 το Μετοχικό Κεφάλαιο της Εταιρείας ανήρχετο σε Ευρώ 4.960.664 (31 Δεκεμβρίου 2017: Ευρώ 4.860.024) διαιρούμενο σε 3.351.800 μετοχές (31 Δεκεμβρίου 2017: 3.283.800 μετοχές) ονομαστικής αξίας Ευρώ 1,48 (σε απόλυτο ποσό) η κάθε μία.

Κίνηση αριθμού μετοχών:

	2018	**2017**
Εκδοθείσες μέχρι την 1η Ιανουαρίου	3.283.800	3.908.000
Έκδοση (Διαγραφή) μετοχών	68.000	(624.200)
Εκδοθείσες μέχρι την 31η Δεκεμβρίου πλήρως εξοφλημένες	**3.351.800**	**3.283.800**

21. Μερίσματα

Κατά την διάρκεια της παρούσας χρήσης η Εταιρεία πραγματοποίησε διανομή μερισμάτων Ευρώ 1.500.040 μετά από απόφαση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των Μετόχων εκ των οποίων ποσό Ευρώ 1.378.034 κατεβλήθει στην χρήση.

Κατά την διάρκεια της παρούσας χρήσης οι εταιρείες του Ομίλου πραγματοποίησαν διανομή μερισμάτων ύψους Ευρώ 1.569.640 μετά από αποφάσεις των Τακτικών Γενικών Συνελεύσεων των εταιρειών του Ομίλου, εκ των οποίων ποσό Ευρώ 1.397.634 κατεβλήθει στην χρήση.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας αποφάσισε να προτείνει στην Τακτική Γενική Συνέλευση των μετόχων του 2018 που θα πραγματοποιηθεί την 31η Ιουλίου 2019, την διανομή μερίσματος ως ακολούθως:

	2018	2017
Ευρώ 0,1033 ανά μετοχή (31 Δεκεμβρίου 2017: Ευρώ 0,4568)	**200.071**	**1.500.040**

Δεν υπάρχουν φορολογικές επιπτώσεις για τα ανωτέρω μερίσματα.

22. Αποθεματικά

	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Τακτικό αποθεματικό	1.927.947	1.927.947	1.927.947	1.927.947
Λοιπά αποθεματικά	23.798.398	21.190.075	23.798.398	21.190.075
Αποθεματικό μετατροπής από ξένο νόμισμα	15.664	35.299		
Σύνολο	**25.742.009**	**23.153.321**	**25.726.345**	**23.118.021**

Τακτικό αποθεματικό

Σύμφωνα με την Ελληνική εταιρική νομοθεσία, οι ανώνυμες εταιρείες έχουν υποχρέωση να σχηματίζουν Τακτικό Αποθεματικό ύψους τουλάχιστον 5% επί των ετησίων καθαρών κερδών τους, όπως προκύπτουν από τα λογιστικά τους βιβλία, έως ότου φθάσει στο ένα τρίτο του μετοχικού κεφαλαίου. Το τακτικό αποθεματικό δεν επιτρέπεται να διανεμηθεί κατά τη διάρκεια της Εταιρείας και μπορεί μόνο να καλύψει πιθανές ζημίες, εάν προκύψουν. Το υφιστάμενο Τακτικό Αποθεματικό καλύπτει το ένα τρίτο του μετοχικού κεφαλαίου οπότε δεν υπάρχει ανάγκη σχηματισμού επιπλέον αποθεματικού.

Λοιπά αποθεματικά

Τα Λοιπά Αποθεματικά κυρίως αφορούν αφορολόγητα αποθεματικά και αποθεματικά από έσοδα φορολογηθέντα κατά ειδικό τρόπο. Τα αποθεματικά αυτά δεν πρόκειται να διανεμηθούν στο άμεσο μέλλον και ως εκ τούτου δεν υπολογίστηκε αναβαλλόμενος φόρος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Πρότυπο 12.

Κατά την παρούσα χρήση ο Όμιλος και η Εταιρεία σχημάτισαν αποθεματικό ύψους ΕΥΡΩ 2.429.305,64 από τα κέρδη εις νέον για την κάλυψη ίδιας συμμετοχής σύμφωνα με την απόφαση υπαγωγής του επενδυτικού σχεδίου για την κατασκευή του νέου Μύλου και Σιλό Αποθήκευσης στη Λάρισα στον νόμο 4399/2016.

Επιπλέον ο Όμιλος και η Εταιρεία σχημάτισαν αποθεματικό ύψους ΕΥΡΩ 158.617,50 για το 1/3 της φορολογικής ωφέλειας που έλαβαν κατά την παρούσα χρήση σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.3908/11, όπως αναλυτικά αναφέρεται στη σημείωση 11, καθώς και αποθεματικό ύψους ΕΥΡΩ 20.400,00 από τη διάθεση κερδών της θυγατρικής εταιρείας Βλάχα.

23. Δανειακές υποχρεώσεις

Η παρούσα σημείωση παρέχει πληροφόρηση σχετικά με τους συμβατικούς όρους των δανειακών υποχρεώσεων του Ομίλου, οι οποίες αποτιμώνται στο αποσβεσμένο κόστος. Για περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με την έκθεση του Ομίλου στον κίνδυνο διακύμανσης των επιτοκίων, των συναλλαγματικών κινδύνων και τον κίνδυνο ρευστότητας, γίνεται αναφορά στη σημείωση 29.

Ο παρακάτω πίνακας παρέχει πληροφορίες για τις δανειακές υποχρεώσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2018 και 2017:

Ο Όμιλος	**Σημείωση**	**Νόμισμα**	**Έτος λήξης**	**2018**		**2017**	
				Ονομαστική αξία	Λογιστική αξία	Ονομαστική αξία	Λογιστική αξία
Alpha-Ομολογιακό δάνειο 2018 - € 6.000.000	(i)	EUR	2021	3.000.000	3.000.000	-	-
Δάνειο ΕΤΕπ 2016 - € 2.000.000	(ii)	EUR	2018	-	-	2.000.000	2.000.000
Δάνειο ΕΤΕ 2018 - € 1.000.000	(iii)	EUR	2020	1.000.000	1.000.000	-	-
Κεφάλαιο Κινήσεως	(iv)	EUR	-	1.518.855	1.518.855	2.571.871	2.571.871
Κεφάλαιο Κινήσεως	(v)	PLN	-	83.568	83.568	6.534	6.534
Σύνολο χρηματοδότησης				5.602.422	5.602.422	4.578.405	4.578.405

Η Εταιρεία	**Σημείωση**	**Νόμισμα**	**Έτος λήξης**	**2018**		**2017**	
				Ονομαστική Αξία	Λογιστική Αξία	Ονομαστική Αξία	Λογιστική Αξία
Alpha-Ομολογιακό δάνειο 2018 - € 6.000.000	(i)	EUR	2021	3.000.000	3.000.000	-	-
Δάνειο ΕΤΕπ 2016 - € 2.000.000	(ii)	EUR	2018	-	-	2.000.000	2.000.000
Δάνειο ΕΤΕ 2018 - € 1.000.000	(iii)	EUR	2020	1.000.000	1.000.000	-	-
Κεφάλαιο Κινήσεως	(iv)	EUR	-	1.518.855	1.518.855	2.571.871	2.571.871
Σύνολο χρηματοδότησης				5.518.855	5.518.855	4.571.871	4.571.871

(i) Ομολογιακό δάνειο ποσού Ευρώ 6.000.000 εκδόσεως 2018 και λήξεως 2021 με κυμαινόμενο επιτόκιο (Euribor πλέον περιθωρίου) και αποπληρωμή σε εξαμηνιαίες δόσεις με δυνατότητα προπληρωμής.

(ii) Δάνειο ποσού Ευρώ 2.000.000 μέσω της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, 24μηνης διάρκειας, λήξεως 2018 με σταθερό επιτόκιο και αποπληρωμή στην λήξη με δυνατότητα προπληρωμής.

(iii) Μακροπρόθεσμο δάνειο κεφαλαίου κίνησης Ευρώ 1.000.000 έτους 2018 και λήξεως 2020 με κυμαινόμενο επιτόκιο (Euribor πλέον περιθωρίου) και αποπληρωμή στην λήξη με δυνατότητα προπληρωμής.

(iv) Βραχυπρόθεσμο δάνειο κεφαλαίου κίνησης με κυμαινόμενο επιτόκιο (Euribor πλέον περιθωρίου)

(v) Βραχυπρόθεσμο κεφάλαιο κίνησης από αλληλόχρεο λογαριασμό με σταθερό επιτόκιο.

Κατά την παρούσα χρήση ο Όμιλος άντλησε δάνεια ύψους Ευρώ 3.024.018 (2017: Ευρώ 164.057), ενώ εξόφλησε δάνεια ύψους Ευρώ 2.000.000 (2017: Ευρώ 156.410). Αντίστοιχα, η Εταιρεία άντλησε δάνεια ύψους Ευρώ 2.946.984 (2017: Ευρώ 164.057), ενώ εξόφλησε δάνεια ύψους Ευρώ 2.000.000.

Σχετικά με τα χρηματοοικονομικά έξοδα που πραγματοποιήθηκαν κατά το 2018 και 2017, παρατίθεται αναφορά στη σημείωση 10.

Το μέσο σταθμικό επιτόκιο δανεισμού για την Εταιρεία ανήλθε σε 3,23%, ενώ το μέσο σταθμικό επιτόκιο δανεισμού για τις εταιρείες του Ομίλου ανήλθε σε 3,22%.

Η έκθεση του Ομίλου και της Εταιρείας στον κίνδυνο μεταβολής των επιτοκίων αναλύεται στη σημείωση 29.

24. Παροχές σε εργαζόμενους μετά την έξοδο από την υπηρεσία

Σύμφωνα με την Ελληνική εργατική νομοθεσία, η Εταιρεία και οι θυγατρικές της εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα έχουν την υποχρέωση κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, να αποζημιώσουν τους υπαλλήλους τους όταν συνταξιοδοτούνται. Η σχετική νομοθεσία καθορίζει το εφ' άπαξ ποσό της αποζημίωσης που δικαιούνται να λάβουν οι υπάλληλοι κατά τη συνταξιοδότησή τους, που συνήθως εξαρτάται από κάποιους παράγοντες, όπως η ηλικία, τα έτη προϋπηρεσίας και οι αποδοχές τους. Αυτή η υποχρέωση αποτελεί υποχρέωση καθορισμένων παροχών. Αντίστοιχη υποχρέωση προς τους εργαζομένους της υπάρχει και για τη θυγατρική εταιρεία στην Πολωνία.

Η κίνηση της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών αναλύεται ως εξής:

	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	**2017**	**2018**	**2017**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**1.415.293**	**1.327.125**	**1.394.192**	**1.307.763**
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	80.283	51.805	80.283	51.805
Χρεωστικοί τόκοι	20.877	20.888	20.877	20.888
Παροχές που πληρώθηκαν από τον εργοδότη	(224.611)	(68.018)	(224.611)	(68.018)
Επιπλέον παροχές σε εργαζομένους	118.840	40.097	119.350	39.450
Αναλογιστικές ζημίες	(86.631)	42.304	(86.631)	42.304
Διαφορές μετατροπής από ξένο νόμισμα	(606)	1.092		
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	1.323.445	1.415.293	1.303.460	1.394.192

Η κίνηση της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης έχει ως ακολούθως:

	2018	**2017**	**2018**	**2017**
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου	**1.415.293**	**1.327.125**	**1.394.192**	**1.307.763**
Παροχές που πληρώθηκαν απευθείας από τον εργοδότη	(224.611)	(68.018)	(224.611)	(68.018)
Σύνολο καταχωρημένης δαπάνης στα αποτελέσματα (σημείωση 6)	220.000	112.791	220.510	112.143
Αναλογιστικές ζημίες στα λοιπά αποτελέσματα	(86.631)	42.304	(86.631)	42.304
Διαφορές μετατροπής από ξένο νόμισμα	(606)	1.092		
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου	1.323.445	1.415.294	1.303.460	1.394.192

Τα ποσά που αναγνωρίσθηκαν στην Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης αναλύονται ως εξής:

	2018	**2017**	**2018**	**2017**
Κόστος τρέχουσας υπηρεσίας	80.283	51.805	80.283	51.805
Χρεωστικοί τόκοι	20.877	20.888	20.877	20.888
Επιπλέον παροχές σε εργαζομένους	118.840	40.097	119.350	39.450
Παροχές σε εργαζόμενους μετά την έξοδο από την υπηρεσία (σημείωση 6)	220.000	112.790	220.510	112.143

Αναλογιστικά κέρδη/ζημιές: Σύμφωνα με το αναθεωρημένο ΔΛΠ 19 τα σωρευμένα αναλογιστικά κέρδη ή ζημιές που αναγνωρίζονται απευθείας στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα έχουν ως κάτωθι:

	2018	**2017**	**2018**	**2017**
Αναλογιστικά (κέρδη) / ζημίες την 1 Ιανουαρίου	**303.576**	**261.272**	**303.576**	**261.272**
Αναλογιστικές ζημιές χρήσης	(86.631)	42.304	(86.631)	42.304
Αναλογιστικά (κέρδη) / ζημίες την 31 Δεκεμβρίου	216.945	303.576	216.945	303.576

Οι κύριες αναλογιστικές παραδοχές που χρησιμοποιήθηκαν κατά την ημερομηνία σύνταξης των Οικονομικών Καταστάσεων είναι οι εξής:

	2018	**2017**	**2018**	**2017**
Προεξοφλητικό επιτόκιο	1,69%	1,51%	1,69%	1,51%
Πληθωρισμός	1,75%	1,75%	1,75%	1,75%
Μελλοντικές αυξήσεις αποδοχών	2,25%	2,75%	2,25%	2,75%
Μέσος όρος εναπομένουσας μελλοντικής εργασιακής ζωής	13,11	14,47	12,55	13,91

Οι υποθέσεις αναφορικά με τη μελλοντική θνησιμότητα βασίζονται στον πίνακα που είναι αποδεκτός από την αρμόδια Ελληνική κυβερνητική υπηρεσία, η οποία επιθεωρεί τα Ελληνικά συνταξιοδοτικά αποθεματικά. Ο πίνακας ονομάζεται EVK2000 και βασίζεται στα ποσοστά θνησιμότητας της Ελβετίας.

Ιστορικά Στοιχεία Καθαρής Υποχρέωσης	Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Παρούσα αξία των υποχρεώσεων	1.323.445	1.415.294	1.303.460	1.394.192
Σύνολο	1.323.445	1.415.294	1.303.460	1.394.192

25. Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις

Οι αναγνωριζόμενες Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απαιτήσεις και Υποχρεώσεις του Ομίλου κατανέμονται ως ακολούθως:

	Απαιτήσεις		Υποχρεώσεις		Καθαρό ποσό	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ενσώματες και ασώματες ακινητοποιήσεις	-	-	4.712.943	5.533.825	4.712.943	5.533.825
Πρόβλεψη Αποζημίωσης Πρ/κού	(325.865)	(404.316)	-	-	(325.865)	(404.316)
Πελάτες και λοιπές απαιτήσεις	(14.426)	(10.218)	-	-	(14.426)	(10.218)
Φορολογική απαλλαγή επομένων χρήσεων	(158.618)	(317.235)	-	-	(158.618)	(317.235)
Λοιπά στοιχεία	(158.466)	(171.051)	7.374	10.683	(151.092)	(160.368)
Συνολικές φορολογικές (απαιτήσεις) / υποχρεώσεις	**(657.375)**	**(902.820)**	**4.720.317**	**5.544.507**	**4.062.942**	**4.641.688**

Κίνηση προσωρινών διαφορών κατά τη διάρκεια της χρήσης	**Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017**	**Καταχώρηση στα αποτελέσματα**	**Καταχώρηση στα ίδια κεφάλαια**	**Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017**
Ενσώματες και ασώματες ακινητοποιήσεις	5.636.425	(102.826)	225	5.533.825
Πρόβλεψη Αποζημίωσης Πρ/κού	(379.251)	(12.796)	(12.268)	(404.316)
Πελάτες και λοιπές απαιτήσεις	(337.525)	328.196	(890)	(10.218)
Φορολογική απαλλαγή επομένων χρήσεων	-	(317.235)	-	(317.235)
Λοιπά στοιχεία	(140.263)	(19.197)	(908)	(160.368)
	4.779.386	**(123.857)**	**(13.841)**	**4.641.688**

Κίνηση προσωρινών διαφορών κατά τη διάρκεια της χρήσης	**Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017**	**Καταχώρηση στα αποτελέσματα**	**Καταχώρηση στα ίδια κεφάλαια**	**Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018**
Ενσώματες και ασώματες ακινητοποιήσεις	5.533.825	(820.801)	(80)	4.712.943
Πρόβλεψη Αποζημίωσης Πρ/κού	(404.316)	53.328	25.123	(325.865)
Πελάτες και λοιπές απαιτήσεις	(10.218)	(4.538)	330	(14.426)
Φορολογική απαλλαγή επομένων χρήσεων	(317.235)	158.618	-	(158.618)
Λοιπά στοιχεία	(160.368)	8.866	409	(151.092)
	4.641.688	**(604.527)**	**25.782**	**4.062.942**

Οι αναγνωριζόμενες Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απαιτήσεις και Υποχρεώσεις της Εταιρείας κατανέμονται ως ακολούθως:

	Απαιτήσεις		Υποχρεώσεις		Καθαρό ποσό	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ενσώματες και ασώματες ακινητοποιήσεις	-	-	4.710.951	5.530.793	4.710.951	5.530.793
Πρόβλεψη αποζημίωσης Πρ/κού	(325.865)	(404.316)	-	-	(325.865)	(404.316)
Φορολογική απαλλαγή επομένων χρήσεων	(158.618)	(317.235)	-	-	(158.618)	(317.235)
Λοιπά στοιχεία	(139.875)	(145.319)	-	-	(139.875)	(145.319)
Συνολικές φορολογικές (απαιτήσεις) / υποχρεώσεις	**(624.357)**	**(866.869)**	**4.710.951**	**5.530.793**	**4.086.594**	**4.663.924**

Κίνηση προσωρινών διαφορών κατά τη διάρκεια της χρήσης	**Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017**	**Καταχώρηση στα αποτελέσματα**	**Καταχώρηση στα ίδια κεφάλαια**	**Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017**
Ενσώματες και ασώματες ακινητοποιήσεις	5.631.915	(101.122)	-	5.530.793
Πρόβλεψη αποζημίωσης πρ/κού	(379.251)	(12.796)	(12.268)	(404.316)
Πελάτες και λοιπές απαιτήσεις	(319.000)	319.000	-	-
Φορολογική απαλλαγή επομένων χρήσεων	-	(317.235)	-	(317.235)
Λοιπά στοιχεία	(123.167)	(22.152)	-	(145.319)
	4.810.497	**(134.305)**	**(12.268)**	**4.663.924**

Κίνηση προσωρινών διαφορών κατά τη διάρκεια της χρήσης	**Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017**	**Καταχώρηση στα αποτελέσματα**	**Καταχώρηση στα ίδια κεφάλαια**	**Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018**
Ενσώματες και ασώματες ακινητοποιήσεις	5.530.793	(819.842)	-	4.710.951
Πρόβλεψη αποζημίωσης πρ/κού	(404.316)	53.328	25.123	(325.865)
Πελάτες και λοιπές απαιτήσεις	-	-	-	-
Φορολογική απαλλαγή επομένων χρήσεων	(317.235)	158.618	-	(158.618)
Λοιπά στοιχεία	(145.319)	5.444	-	(139.875)
	4.663.924	**(602.453)**	**25.123**	**4.086.594**

26. Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις

	Ο Όμιλος		**Η Εταιρεία**	
	2018	**2017**	**2018**	**2017**
Προμηθευτές και λοιποί πιστωτές	6.819.671	5.879.146	6.333.807	5.439.729
Υποχρεώσεις από φόρους και τέλη	537.366	579.107	537.366	579.107
Λοιπές υποχρεώσεις και δεδουλευμένα έξοδα	2.147.149	2.215.605	2.020.905	2.024.276
Σύνολο	**9.504.185**	**8.673.859**	**8.892.077**	**8.043.112**

Η έκθεση του Ομίλου και της Εταιρείας στον κίνδυνο ρευστότητας σχετικά με τους προμηθευτές και τις λοιπές υποχρεώσεις αναλύεται στη σημείωση 29.

27. Συναλλαγές με συνδεμένα μέρη

Ως συνδεμένα μέρη του Ομίλου θεωρούνται τα μέλη της Διοίκησης και αποκλειστικοί μέτοχοί του.
Οι συναλλαγές του Ομίλου με τα μέλη της Διοίκησης έχουν ως εξής:

Παροχές σε μέλη της Διοίκησης:	**2018**	**2017**
Αμοιβές Μελών Δ.Σ. και ανώτατων διευθυντικών στελεχών	1.385.063	1.246.422
Σύνολο	**1.385.063**	**1.246.422**

Ως συνδεμένα μέρη της Εταιρείας θεωρούνται οι θυγατρικές της (σημείωση 15), η συνδεμένη εταιρεία ΑΛΤΙΚΗ Α.Β.Ε.Ε.Τ. καθώς επίσης και τα μέλη της Διοίκησης και οι αποκλειστικοί μέτοχοί της.

Τα υπόλοιπα των συναλλαγών της Εταιρείας με θυγατρικές και συνδεμένες εταιρείες έχουν ως εξής:

Βραχυπρόθεσμες εμπορικές απαιτήσεις από:	**2018**	**2017**
Atlanta Am Sp. z o.o.	799.181	683.223
ΑΛΤΙΚΗ Α.Β.Ε.Ε.Τ.	651.291	769.199
Σύνολο	**1.450.471**	**1.452.422**

Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις σε:	**2018**	**2017**
ΒΛΑΧΑ Α.Ε.	304.233	272.104
Σύνολο	**304.233**	**272.104**

Οι συναλλαγές της Εταιρείας με θυγατρικές και συνδεμένες εταιρείες έχουν ως εξής:

Πωλήσεις αγαθών και λοιπά έσοδα:	**2018**	**2017**
ATLANTA A.M. Sp.zo.o	2.174.620	1.961.639
ΒΛΑΧΑ Α.Ε.	-	-
ΑΛΤΙΚΗ Α.Β.Ε.Ε.Τ.	2.226.259	2.270.455
Σύνολο	**4.400.879**	**4.232.095**

Αγορές αγαθών και υπηρεσιών:	**2018**	**2017**
ΒΛΑΧΑ Α.Ε.	1.123.380	1.115.723
Σύνολο	**1.123.380**	**1.115.723**

Οι συναλλαγές της Εταιρείας με θυγατρικές και συνδεμένες εταιρείες καθώς και τα υπόλοιπα των απαιτήσεων και υποχρεώσεων με αυτές απαλείφονται κατά την ενοποίηση.

Οι συναλλαγές της Εταιρείας με τα μέλη της Διοίκησης έχουν ως εξής:

Παροχές σε μέλη της Διοίκησης:	**2018**	**2017**
Αμοιβές Μελών Δ.Σ. και ανώτατων διευθυντικών στελεχών	1.122.379	1.002.027
Σύνολο	**1.122.379**	**1.002.027**

28. Δεσμεύσεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις

Δεσμεύσεις

Δεσμεύσεις από μισθώσεις: Στις 31 Δεκεμβρίου 2018, ο Όμιλος και η Εταιρεία είχαν διάφορες μη ακυρώσιμες συμφωνίες λειτουργικής μίσθωσης που αφορούν την ενοικίαση μεταφορικών μέσων και κτιρίων και λήγουν σε διάφορες ημερομηνίες έως το 2023.

Τα ελάχιστα μελλοντικά πληρωτέα μισθώματα λειτουργικών μισθώσεων στις 31 Δεκεμβρίου 2018 έχουν ως ακολούθως:

Έτος	**Ο Όμιλος Λειτουργικές Μισθώσεις**	**Η Εταιρεία Λειτουργικές Μισθώσεις**
Έως ένα έτος	244.490	218.328
Ένα έως πέντε έτη	680.007	677.811
Πάνω από πέντε έτη	-	-
Σύνολο ελάχιστων δεσμεύσεων ενοικίων	924.497	896.139

Τα συνολικά έξοδα λειτουργικών μισθώσεων του Ομίλου στις 31 Δεκεμβρίου 2018 ανέρχονταν σε Ευρώ 491.205 (2017: Ευρώ 465.396) και της Εταιρείας ανέρχονταν σε Ευρώ 257.257 (2017: Ευρώ 247.953) αντίστοιχα και συμπεριλαμβάνονται στο κονδύλι «Αμοιβές, παροχές και λοιπά έξοδα τρίτων» (σημείωση 7)

Ενδεχόμενες απαιτήσεις και υποχρεώσεις

Η Εταιρεία βρίσκεται από το 2009 σε δικαστική διαμάχη με τη Mediterranean Foods A.E. («Mediterranean Foods»). Πιο συγκεκριμένα, η δεύτερη, κατήγγειλε την υφιστάμενη από το 2008 σύμβαση αποκλειστικής διανομής από την Εταιρεία των προϊόντων BRAVA και DELICIA, διεκδικώντας την αποπληρωμή τιμολογίων συνολικής αξίας Ευρώ 1,7 εκατομμυρίων πλέον αποζημίωσης για τόκους. Στην παρούσα φάση, λόγω της μονομερούς λύσης της σύμβασης διανομής, εκκρεμούν αγωγές και από την Εταιρεία κατά της Mediterranean Foods και των μετόχων της, για ζητήματα αποζημιώσεων συνολικής αξίας Ευρώ 1,4 εκατομμυρίων καθώς και για την έκδοση πιστωτικών τιμολογίων συνολικής αξίας Ευρώ 0,6 εκατομμυρίων από την Mediterranean Foods για εκπτώσεις που χορήγησε η Εταιρεία προς πελάτες σύμφωνα με τη σύμβαση διανομής. Οι αγωγές κρίθηκαν πρωτόδικα και δεν δικαίωσαν την Εταιρεία, η οποία άσκησε εφέσεις οι οποίες συζητήθηκαν τον Φεβρουάριο του 2019 και αναμένεται η έκδοση της απόφασης. Η Διοίκηση της Εταιρείας, έχοντας πλήρη εμπιστοσύνη στην Ελληνική Δικαιοσύνη είναι βέβαιη ότι θα δικαιωθεί τελικά για τη ζημιά που έχει υποστεί από τη συγκεκριμένη υπόθεση.

Επιπρόσθετα, υπάρχουν ορισμένες δικαστικές υποθέσεις στα πλαίσια της κανονικής λειτουργίας της Εταιρείας και του Ομίλου.

Η Διοίκηση καθώς και οι νομικοί σύμβουλοι του Ομίλου και της Εταιρείας εκτιμούν ότι όλες οι εκκρεμείς υποθέσεις αναμένεται να διευθετηθούν χωρίς σημαντικές αρνητικές επιδράσεις στην χρηματοοικονομική θέση του Ομίλου και της Εταιρείας. Οποιεσδήποτε άλλες υποθέσεις που εκκρεμούσαν κατά την 31 Δεκεμβρίου 2017 έκλεισαν οριστικά στην παρούσα χρήση χωρίς κάποια επιβάρυνση της χρηματοοικονομικής θέσης του Ομίλου και της Εταιρείας.

29. Διαχείριση χρηματοοικονομικού κινδύνου και χρηματοοικονομικά μέσα

Ο Όμιλος και η Εταιρεία είναι εκτεθειμένοι στους ακόλουθους κινδύνους από τη χρήση χρηματοοικονομικών μέσων:

- πιστωτικός κίνδυνος
- κίνδυνος ρευστότητας
- κίνδυνος αγοράς
- λειτουργικός κίνδυνος

Αυτή η σημείωση παρουσιάζει τις πληροφορίες για την έκθεση του Ομίλου και της Εταιρείας σε κάθε έναν από τους ανωτέρω κινδύνους, τους στόχους του, τις πολιτικές και τις διαδικασίες για τη μέτρηση και διαχείριση του κινδύνου και τη διαχείριση του κεφαλαίου του. Περαιτέρω ποσοτικές γνωστοποιήσεις περιλαμβάνονται καθ' όλη την έκταση αυτών των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας έχει τη γενική ευθύνη για την καθιέρωση και την εποπτεία του πλαισίου για τη διαχείριση του κινδύνου του Ομίλου και της Εταιρείας. Η διαχείριση του χρηματοοικονομικού κινδύνου έχει ως στόχο τον περιορισμό των προαναφερθεισών κινδύνων από τη συνεχή λειτουργία και τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων. Οι πολιτικές διαχείρισης κινδύνου του Ομίλου και της Εταιρείας έχουν συσταθεί για τον εντοπισμό και την ανάλυση των κινδύνων που αντιμετωπίζει ο Όμιλος και η Εταιρεία ώστε να καθορισθούν τα κατάλληλα όρια κινδύνων και οι διαδικασίες ελέγχου επί αυτών, καθώς και για την παρακολούθηση των κινδύνων και την τήρηση των ορίων. Οι πολιτικές διαχείρισης κινδύνου και τα συστήματα εξετάζονται τακτικά για να αντικατοπτρίζουν τις μεταβολές στις συνθήκες της αγοράς και στις δραστηριότητες του Ομίλου και της Εταιρείας. Ο Όμιλος και η Εταιρεία, μέσω της εκπαίδευσης και των προτύπων διοίκησης, στοχεύει στο να αναπτύξει ένα πειθαρχημένο και εποικοδομητικό περιβάλλον ελέγχου, στο οποίο όλοι οι εργαζόμενοι να καταλαβαίνουν τους ρόλους και τις υποχρεώσεις τους και στο οποίο η ανάληψη των κινδύνων και των σχετικών αντίμετρων που μειώνουν τους κινδύνους να ορίζεται σαφώς.

Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος οικονομικών απωλειών για τον Όμιλο και την Εταιρεία, εάν ένας πελάτης ή ένα αντισυμβαλλόμενο μέρος, σε συναλλαγή με χρηματοοικονομικό μέσο, αποτύχει να εκπληρώσει τις συμβατικές υποχρεώσεις του. Ο πιστωτικός κίνδυνος προκύπτει κυρίως από απαιτήσεις του Ομίλου και της Εταιρείας από τους πελάτες. Η λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού αντιπροσωπεύει τη μέγιστη έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο.

Η μέγιστη έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο κατά την ημερομηνία σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων ήταν η ακόλουθη:

		Ο Όμιλος		Η Εταιρεία	
	Σημείωση	2018	2017	2018	2017
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	16	51.484	51.036	50.222	49.774
Εμπορικές απαιτήσεις	18	15.211.807	15.893.357	14.823.419	15.165.557
Λοιπές απαιτήσεις	18	996.591	1.247.815	723.005	959.896
Χρηματικά διαθέσιμα και ισοδύναμα	19	864.730	2.491.514	632.179	2.305.033
		17.124.611	19.683.722	16.228.824	18.480.259

Απαιτήσεις από πελάτες

Η έκθεση του Ομίλου και της Εταιρείας στον πιστωτικό κίνδυνο επηρεάζεται κυρίως από τα εξατομικευμένα χαρακτηριστικά κάθε πελάτη. Ωστόσο, λαμβάνονται υπόψη επίσης, τα δημογραφικά στοιχεία της πελατειακής βάσης του Ομίλου και της Εταιρείας, συμπεριλαμβανομένου του κινδύνου αθέτησης των υποχρεώσεων του κλάδου και της ανταγωνιστικότητας της εγχώριας αγοράς, στην οποία λειτουργούν οι πελάτες, καθώς αυτοί οι παράγοντες μπορεί να έχουν επίδραση επί του πιστωτικού κινδύνου, δεδομένης της παρούσας επιδείνωσης των οικονομικών συνθηκών. Πρέπει να σημειωθεί ότι η Εταιρεία, λειτουργεί σε ολόκληρη την εγχώρια αγορά, επομένως, γεωγραφικά, δεν υπάρχει καμία συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου. Εκτός από τα ανωτέρω, δεν υπάρχει καμία άλλη σημαντική συγκέντρωση πιστωτικού κινδύνου σχετικά με τους πελάτες.

Τα ακίνητα υπόλοιπα προκύπτουν κυρίως από προβλήματα πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών, διαφωνίες με τους πελάτες ή απάτη. Η Εταιρεία έχει καθιερώσει μια πολιτική πιστωτικού ελέγχου που ορίζει ότι όλοι οι νέοι πελάτες υποβάλλονται σε πιστωτικό έλεγχο πριν από τη συνεργασία μαζί τους. Στο πλαίσιο της παρακολούθησης του πιστωτικού κινδύνου των πελατών, οι πελάτες ομαδοποιούνται ανάλογα με τα πιστωτικά χαρακτηριστικά τους και ασφαλίζονται σε αναγνωρισμένη εταιρεία του κλάδου ασφάλισης πιστώσεων. Ο Όμιλος και η Εταιρεία λαμβάνουν επίσης εγγυητικές επιστολές από τους πελάτες προκειμένου να περιοριστεί ο πιστωτικός κίνδυνος.

Εφαρμόζοντας από 1 Ιανουαρίου 2018, το νέο λογιστικό πρότυπο ΔΠΧΑ 9, η Διοίκηση αξιολογεί την ανακτησιμότητα των εμπορικών απαιτήσεων της Εταιρείας και του Ομίλου και προβαίνει σε εκτίμηση της απαιτούμενης πρόβλεψης απομείωσης για τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές χρησιμοποιώντας όλες τις πληροφορίες που μπορούν να συλλεχθούν, βάσει τόσο ιστορικών όσο και παρόντων στοιχείων, αλλά και στοιχείων που αφορούν σε λογικές μελλοντικές εκτιμήσεις. Η Διοίκηση προβαίνει σε περιοδική επανεκτίμηση της επάρκειας της σχηματισμένης προβλέψεως προς κάλυψη επισφαλών απαιτήσεων λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων στοιχεία και εκτιμήσεις των νομικών συμβούλων, στην βάση των πρόσφατων εξελίξεων των υποθέσεων που διαχειρίζονται.

Η παλαιότητα των εμπορικών απαιτήσεων και η σχετική πρόβλεψη για ζημίες απομείωσης κατά την ημερομηνία σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων ήταν η ακόλουθη:

	Ο Όμιλος				Η Εταιρεία			
	Συνολικό ποσό	Απο μείωση	Συνολικό ποσό	Απο μείωση	Συνολικό ποσό	Απο μείωση	Συνολικό ποσό	Απο μείωση
	2018	2018	2017	2017	2018	2018	2017	2017
Μη ληξιπρόθεσμα	14.876.583	232.718	14.763.393	340.433	14.745.266	232.718	14.204.366	340.433
Ληξιπρόθεσμα για 0-30 μέρες	312.632	2.193	1.356.274	29.076	138.970	2.193	1.213.178	29.076
Ληξιπρόθεσμα για 31-120 μέρες	179.425	2.792	135.245	2.886	176.885	2.792	120.408	2.886
Ληξιπρόθεσμα για 121-150 μέρες	-	-	-	-	-	-	-	-
Ληξιπρόθεσμα πέραν των 150 ημερών	448.980	368.111	326.476	315.637	292.187	292.187	261.856	261.856
	15.817.621	605.814	16.581.388	688.032	15.353.309	529.890	15.799.808	634.251

Για την κίνηση της πρόβλεψης απομείωσης αναφορικά με τις απαιτήσεις, γίνεται αναφορά στη σημείωση 18. Η συνολική πρόβλεψη ως ποσοστό των συνολικών ακαθάριστων απαιτήσεων του Ομίλου ανήλθε σε 3,83% και της Εταιρείας σε 3,45% την 31 Δεκεμβρίου 2018 και σε 4,15% και 4,01% αντίστοιχα την 31 Δεκεμβρίου 2017. Κατά τη χρήση 2018 σχηματίσθηκε από τον Όμιλο επιπλέον πρόβλεψη ποσού Ευρώ 49.092. Επίσης, κατά την χρήση 2018 διεγράφησαν από τον Όμιλο απαιτήσεις ποσού Ευρώ 129.571 και από την Εταιρεία ποσού Ευρώ 104.361. Τα αποτελέσματα του Ομίλου και της Εταιρείας δεν επιβαρύνθηκαν καθώς

αποδεσμεύτηκε ισόποση πρόβλεψη που είχε σχηματισθεί στην προηγούμενη χρήση για το σκοπό αυτό. Ο Όμιλος και η Εταιρεία πιστεύουν ότι ποσά που δεν έχουν πλήρως απομειωθεί, αλλά είναι σε καθυστέρηση, είναι δυνατό να εισπραχθούν, βασιζόμενοι στην ιστορική συμπεριφορά των πληρωμών και εκτεταμένες αναλύσεις για την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των συγκεκριμένων πελατών και την ικανότητα πληρωμής. Με βάση τα ιστορικά ποσοστά αθέτησης πληρωμών και τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες, ο Όμιλος και η Εταιρεία εκτιμούν ότι, εκτός από τα παραπάνω, δεν απαιτείται περαιτέρω πρόβλεψη επισφαλειών, όσον αφορά τις εμπορικές απαιτήσεις.

Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα αυτών

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, ο Όμιλος και η Εταιρεία κατέχουν χρηματικά διαθέσιμα και ισοδύναμα αυτών ύψους Ευρώ 864.730 (2017: Ευρώ 2.491.514) και Ευρώ 632.179 (2017: Ευρώ 2.305.033) αντίστοιχα, που αντιπροσωπεύουν τη μέγιστη έκθεση τους στον κίνδυνο αυτών των περιουσιακών στοιχείων.

Εγγυήσεις

Ο Όμιλος και η Εταιρεία έχουν ως πολιτική να παρέχουν χρηματοοικονομικές εγγυήσεις μόνο σε θυγατρικές εταιρείες. Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, δεν υπάρχουν σχετικές χρηματοοικονομικές εγγυήσεις.

Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος ότι ο Όμιλος και η Εταιρεία θα αντιμετωπίσουν δυσκολίες στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων που συνδέονται με τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις τους, οι οποίες διακανονίζονται με την παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου. Η προσέγγιση του Ομίλου και της Εταιρείας στη διαχείριση της ρευστότητας είναι να εξασφαλίσουν, κατά το μέγιστο δυνατό, ότι θα έχουν πάντα την επαρκή ρευστότητα για να τακτοποιούν τις ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις τους υπό κανονικές και μη συνθήκες, χωρίς να υποστούν μη αποδεκτές απώλειες ή κίνδυνο ζημίας της φήμης τους. Ο Όμιλος και η Εταιρεία παρακολουθούν τον κίνδυνο έλλειψης κεφαλαίων χρησιμοποιώντας τις πρακτικές προγραμματισμού ρευστότητας. Αυτές οι πρακτικές εξετάζουν την ωριμότητα τόσο των περιουσιακών στοιχείων (π.χ. λογαριασμοί εισπρακτέοι, λοιπά περιουσιακά στοιχεία) όσο και των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων και των προβλεπόμενων λειτουργικών ταμειακών ροών. Ο στόχος του Ομίλου και της Εταιρείας είναι να διατηρούν μια ισορροπία μεταξύ της συνέχισης της χρηματοδότησης και της ευελιξίας.

Επίσης, ο Όμιλος διατηρεί κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 γραμμές πίστωσης (μη εγγυημένες) ύψους Ευρώ 21 εκατομμυρίων περίπου, προς εξασφάλιση των απαραίτητων κεφαλαίων κίνησης από τα οποία έχει χρησιμοποιήσει πιστώσεις ποσού Ευρώ 5,6 εκατομμυρίων περίπου.

Η Εταιρεία διατηρεί κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 γραμμές πίστωσης (μη εγγυημένες) ύψους Ευρώ 20 εκατομμυρίων περίπου, προς εξασφάλιση των απαραίτητων κεφαλαίων κίνησης από τα οποία έχει χρησιμοποιήσει πιστώσεις ποσού Ευρώ 5,6 εκατομμυρίων περίπου.

Ο Όμιλος και η Εταιρεία παρακολουθούν στενά τη ρευστότητά τους σε μηνιαία βάση για να εξασφαλίσουν τη δυνατότητα κάλυψης των υποχρεώσεών τους.

Τα ακόλουθα είναι οι συμβατικές λήξεις των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων συμπεριλαμβανομένων των κατ' εκτίμηση πληρωμών τόκων και αποκλείοντας την επίδραση των συμφωνιών συμψηφισμού:

Ο Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2018	**Λογιστική Αξία**	**Συμβατικές Ταμειακές ροές**	**Λιγότερο 1 έτους**	**2-5 έτη**	**Πέραν των 5 ετών**
Μη παράγωγες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Δάνεια (σημείωση 23)	5.602.423	5.860.856	1.745.856	4.115.000	-
Φόρος εισοδήματος	81.109	81.109	81.109	-	-
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις (σημείωση 26)	9.504.185	9.504.185	9.504.185	-	-
Σύνολο	15.187.717	15.446.150	11.331.150	4.115.000	

31 Δεκεμβρίου 2017	Λογιστική Αξία	Συμβατικές Ταμειακές ροές	Λιγότερο 1 έτους	2-5 έτη	Πέραν των 5 ετών
Μη παράγωγες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Δάνεια (σημείωση 23)	4.578.405	4.707.558	4.707.558	-	-
Φόρος εισοδήματος	26.335	26.335	26.335	-	-
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις (σημείωση 26)	8.673.859	8.673.859	8.673.859	-	-
Σύνολο	13.278.599	13.407.752	13.407.752	-	-

Η Εταιρεία

31 Δεκεμβρίου 2018	Λογιστική Αξία	Συμβατικές Ταμειακές ροές	Λιγότερο 1 έτους	2-5 έτη	Πέραν των 5 ετών
Μη παράγωγες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Δάνεια (σημείωση 23)	5.518.855	5.777.288	1.662.288	4.115.000	-
Φόρος εισοδήματος	84.693	84.693	84.693	-	-
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις (σημείωση 26)	8.892.077	8.892.077	8.892.077	-	-
Σύνολο	14.495.625	14.754.058	10.639.058	4.115.000	

31 Δεκεμβρίου 2017	Λογιστική Αξία	Συμβατικές Ταμειακές ροές	Λιγότερο 1 έτους	2-5 έτη	Πέραν των 5 ετών
Μη παράγωγες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις					
Δάνεια (σημείωση 23)	4.571.871	4.701.024	4.701.024	-	-
Φόρος εισοδήματος	-	-	-	-	-
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις (σημείωση 26)	8.043.112	8.043.112	8.043.112	-	-
Σύνολο	12.614.983	12.744.136	12.744.136	-	

Οι ταμειακές ροές που περιλαμβάνονται στην ανάλυση των ληξιπρόθεσμων οφειλών δεν αναμένεται ότι θα πραγματοποιηθούν πολύ νωρίτερα, ή σε πολύ διαφορετικά ποσά από αυτά που αναφέρονται.

Κίνδυνος αγοράς

Ο κίνδυνος αγοράς συνίσταται στον κίνδυνο των αλλαγών σε τιμές πρώτων υλών, συναλλαγματικές ισοτιμίες και επιτόκια που επηρεάζουν τα αποτελέσματα του Ομίλου ή την αξία των χρηματοοικονομικών του μέσων. Η Διοίκηση εκτιμά τον κίνδυνο αγοράς και τις πιθανές επιπτώσεις του, προκειμένου να διασφαλίσει ότι λαμβάνονται έγκαιρα όλα τα αναγκαία και δυνατά μέτρα και ενέργειες για την ελαχιστοποίηση τυχόν επιπτώσεων στις δραστηριότητες της Εταιρείας και του Ομίλου.

Κίνδυνος από μεταβολές τιμών

Η Εταιρεία και οι θυγατρικές της εταιρείες εκτίθενται στις μεταβολές των τιμών των πρώτων υλών. Συγκεκριμένα, η κερδοφορία του Ομίλου και της Εταιρείας μπορεί να επηρεαστεί (είτε θετικά, είτε αρνητικά) από τη διακύμανση των τιμών των πρώτων υλών. Η βασική πρώτη ύλη, δηλαδή το σιτάρι, αποτελεί το βασικό παράγοντα κόστους παραγωγής για τις εταιρείες του κλάδου. Η διαμόρφωση της τιμής του είναι αποτέλεσμα προσφοράς και ζήτησης. Οι καιρικές συνθήκες επιδρούν άμεσα στην ποσότητα και την ποιότητα των παραγόμενων σιτηρών και συνεπώς καθορίζουν την προσφορά. Εν αντιθέσει, η ζήτηση κινείται σε σχετικά σταθερά επίπεδα. Κατά συνέπεια σε περιόδους καλής παραγωγής, οι τιμές των σιτηρών διαμορφώνονται σε χαμηλά επίπεδα, ενώ σε περιόδους με κακές καιρικές συνθήκες, διαμορφώνονται σε υψηλότερα επίπεδα λόγω μειωμένης παραγωγής ή ανεπάρκειας κατάλληλης ποιότητας. Λόγω του αυξημένου ανταγωνισμού του κλάδου, τυχόν αυξήσεις των διεθνών και εγχωρίων τιμών της πρώτης ύλης δεν μετακυλίονται εύκολα στην τελική τιμή των προϊόντων, γεγονός που ενέχει τον κίνδυνο αρνητικής επίδρασης στα αποτελέσματα του Ομίλου και της Εταιρείας. Ως εκ τούτου η έκθεση στον εν λόγω κίνδυνο αξιολογείται ως αυξημένη και για το λόγο αυτό η Διοίκηση της Εταιρείας λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα, προκειμένου να περιορίσει την έκθεση στον εν λόγω κίνδυνο μέσω ειδικών συμφωνιών με τους προμηθευτές της.

Συναλλαγματικός κίνδυνος

Η Εταιρεία δεν εκτίθεται σε σημαντικό συναλλαγματικό κίνδυνο καθώς οι πωλήσεις προϊόντων και αγορές περιουσιακών στοιχείων διενεργούνται σε Ευρώ, το οποίο είναι το λειτουργικό νόμισμα της Εταιρείας. Όλα τα τοκοφόρα δάνεια της καθώς και οι τόκοι των δανείων είναι επίσης σε Ευρώ. Ο Όμιλος δεν εκτίθεται σε σημαντικό συναλλαγματικό κίνδυνο καθώς δραστηριοποιείται κυρίως στην Ελληνική επικράτεια. Η έκθεση του Ομίλου σε συναλλαγματικό κίνδυνο προέρχεται από την δραστηριότητά του στην Πολωνία μέσω της θυγατρικής του εταιρείας Atlanta AM Sp. z.o.o. της οποίας τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία αντιπροσωπεύουν το 1% των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του Ομίλου.

Δεδομένου ότι ο Όμιλος και η Εταιρεία δεν εκτίθενται σε σημαντικό συναλλαγματικό κίνδυνο, δεν παρατίθεται ανάλυση ευαισθησίας για το σκοπό αυτό.

Κίνδυνος επιτοκίου

Ο Όμιλος και η Εταιρεία θεωρούν ότι ο κίνδυνος επιτοκίου ότι δεν είναι σημαντικός, καθότι λόγω της σωστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης το επίπεδο δανεισμού τους είναι χαμηλό. Συνεπώς, παρόλο που κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, το μεγαλύτερο μέρος των τοκοφόρων χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων ήταν σε κυμαινόμενο επιτόκιο (Euribor πλέον περιθωρίου) τυχόν αλλαγές στο επιτόκιο δεν μπορούν να επηρεάσουν την λειτουργία του Ομίλου και της Εταιρείας. Η Εταιρεία και οι θυγατρικές της εταιρείες δε χρησιμοποιούν παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα και μέσα αντιστάθμισης κινδύνου ώστε να διαχειριστούν τον κίνδυνο από τις συνθήκες της αγοράς.

Λειτουργικός κίνδυνος

Ο λειτουργικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος άμεσης ή έμμεσης ζημίας που προκύπτει από πολλά αίτια, που σχετίζονται με τις διαδικασίες του Ομίλου και της Εταιρείας, το προσωπικό τους, την τεχνολογία και τις υποδομές, καθώς και από εξωτερικούς παράγοντες (πλην του πιστωτικού κινδύνου, του κινδύνου αγοράς και του κινδύνου ρευστότητας) όπως αυτές προκύπτουν από τις νομικές και κανονιστικές απαιτήσεις και τα γενικώς αποδεκτά πρότυπα εταιρικής συμπεριφοράς. Λειτουργικοί κίνδυνοι προκύπτουν από το σύνολο των δραστηριοτήτων του Ομίλου και της Εταιρείας.

Σκοπός του Ομίλου και της Εταιρείας είναι η διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου, έτσι ώστε να εξισορροπήσουν την αποφυγή των οικονομικών ζημιών και την προσβολή της φήμης τους με παράλληλες συνέργειες κόστους και τον περιορισμό των διαδικασιών ελέγχου που περιορίζουν την πρωτοβουλία και τη δημιουργικότητα.

Η πρωταρχική ευθύνη για την ανάπτυξη και την εφαρμογή των ελέγχων για την αντιμετώπιση του λειτουργικού κινδύνου έχει ανατεθεί στο Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας. Η ευθύνη αυτή υποστηρίζεται από την ανάπτυξη γενικών εταιρικών προτύπων για τη διαχείριση του λειτουργικού κινδύνου στους ακόλουθους τομείς:

- Απαιτήσεις για κατάλληλο διαχωρισμό καθηκόντων, συμπεριλαμβανομένης ανεξάρτητης έγκρισης των συναλλαγών
- Απαιτήσεις για συμφωνία και παρακολούθηση των συναλλαγών
- Συμμόρφωση με ρυθμιστικές και λοιπές νομικές απαιτήσεις
- Τεκμηρίωση ελέγχων και διαδικασιών
- Απαιτήσεις για περιοδική αξιολόγηση των επιχειρησιακών κινδύνων, καθώς και επάρκεια ελέγχων και διαδικασιών για την αντιμετώπιση των κινδύνων που εντοπίζονται
- Απαιτήσεις για υποβολή επιχειρησιακών ζημιών και προτεινόμενων διορθωτικών μέτρων
- Ανάπτυξη σχεδίων έκτακτης ανάγκης
- Κατάρτιση και επαγγελματική ανάπτυξη
- Δεοντολογικά και επιχειρηματικά πρότυπα
- Περιορισμός του κινδύνου

Η συμμόρφωση με τα πρότυπα του Ομίλου και της Εταιρείας εξασφαλίζεται μέσω της ενεργού συμμετοχής των βασικών μετόχων της Εταιρείας στη διοίκηση και στις καθημερινές δραστηριότητες του Ομίλου και της Εταιρείας.

Κίνδυνος μακροοικονομικού και επιχειρησιακού περιβάλλοντος στην Ελλάδα

Το μακροοικονομικό περιβάλλον στην Ελλάδα συνέχισε να είναι ασταθές και το 2018. Παρ 'όλα αυτά οι εκτιμήσεις για το μέλλον είναι θετικές και ο μακροοικονομικός κίνδυνος δείχνει να μειώνεται σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Είναι σημαντικό να γίνουν θεσμικές αλλαγές προκειμένου να ενισχυθούν οι επενδύσεις και να προωθηθεί η σταθερότητα της χώρας. Η Εταιρεία, εκτιμά διαρκώς την κατάσταση και τις πιθανές επιπτώσεις της, προκειμένου να διασφαλίσει ότι λαμβάνονται έγκαιρα όλα τα αναγκαία και δυνατά μέτρα και ενέργειες για την ελαχιστοποίηση τυχόν επιπτώσεων στις δραστηριότητες της.

Εύλογες αξίες

Κάποιες λογιστικές πολιτικές και γνωστοποιήσεις του Ομίλου και της Εταιρείας απαιτούν τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας για τα χρηματοοικονομικά και μη χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ενεργητικού και του Παθητικού. Οι εύλογες αξίες έχουν καθοριστεί για λόγους αποτίμησης ή/και γνωστοποίησης, βασισμένες στις παρακάτω μεθόδους. Όπου χρειάζεται, συμπληρωματικές πληροφορίες για τις υποθέσεις που έγιναν στον καθορισμό της εύλογης αξίας γνωστοποιούνται στις σημειώσεις που αφορούν τα συγκεκριμένα στοιχεία του Ενεργητικού και του Παθητικού.

Κατά την επιμέτρηση της εύλογης αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης, η Εταιρεία χρησιμοποιεί μετρήσιμα μεγέθη της αγοράς, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό. Οι εύλογες αξίες κατατάσσονται σε διαφορετικά επίπεδα σύμφωνα με τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στις τεχνικές μεθόδους αποτίμησης, ως εξής:

Επίπεδο 1:	Τιμές αγοράς (χωρίς προσαρμογές) για χρηματοοικονομικά μέσα που διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές.
Επίπεδο 2:	Δεδομένα, εκτός των τιμών αγοράς που περιλαμβάνονται στο Επίπεδο 1 και είναι παρατηρήσιμα για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση, είτε άμεσα (π.χ. τιμές) είτε έμμεσα (π.χ. εξαχθέντα από τιμές).
Επίπεδο 3:	Δεδομένα που βασίζονται σε διαθέσιμες πληροφορίες ή εκτιμήσεις του Ομίλου καθώς δεν υπάρχουν παρατηρήσιμα δεδομένα στην αγορά.

Εάν τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε διαφορετικά επίπεδα της ιεράρχησης εύλογων αξιών, τότε η επιμέτρηση της εύλογης αξίας κατατάσσεται στο σύνολό της στο ίδιο επίπεδο της ιεράρχησης με το χαμηλότερου επιπέδου δεδομένο που είναι σημαντικό για ολόκληρη την επιμέτρηση. Η Εταιρεία και οι θυγατρικές της αναγνωρίζουν μεταφορές μεταξύ των επιπέδων της ιεράρχησης εύλογων αξιών στο τέλος της περιόδου σύνταξης Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, εντός της οποίας συντελέστηκε η αλλαγή. Δεν έχουν πραγματοποιηθεί μεταφορές μεταξύ επιπέδων της ιεράρχησης εύλογων αξιών κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018.

Η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού υπολογίζεται με βάση την παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών χρησιμοποιώντας το επιτόκιο αγοράς κατά την ημερομηνία σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων. Βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις χωρίς συγκεκριμένο επιτόκιο αποτιμώνται στο ποσό τιμολογίου, εφόσον η επίπτωση της προεξόφλησης είναι ασήμαντη. Ενώ η εύλογη αξία των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, η οποία καθορίζεται για λόγους γνωστοποίησης, υπολογίζεται με βάση τη παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών που προκύπτουν από συγκεκριμένες συμβάσεις χρησιμοποιώντας το επιτόκιο αγοράς κατά την ημερομηνία σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 οι εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Υποχρεώσεων συμπεριλαμβανομένων και των δανείων σε σταθερό επιτόκιο, του Ομίλου και της Εταιρείας δε διαφέρουν σημαντικά από τα ποσά που εμφανίζονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης.

Ιεράρχηση εύλογων αξιών

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, ο Όμιλος και η Εταιρεία δεν κατείχαν χρηματοοικονομικά μέσα που να αποτιμώνται στην εύλογη αξία.

Διαχείριση κεφαλαίου

Ο στόχος του Ομίλου και της Εταιρείας σχετικά με τη διαχείριση του κεφαλαίου, είναι να διασφαλίσουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους με σκοπό την παροχή αποδόσεων στους μετόχους και οφέλη στους άλλους ενδιαφερόμενους και να διατηρούν μια βέλτιστη κεφαλαιακή δομή ώστε να μειώσουν το κόστος κεφαλαίου. Ο Όμιλος και η Εταιρεία παρακολουθούν μηνιαία τις δραστηριότητές που παράγονται από τις λειτουργίες τους, ώστε να ανταποκρίνονται στις κεφαλαιουχικές τους ανάγκες. Επιπλέον, ο Όμιλος και η Εταιρεία χρησιμοποιούν μακροπρόθεσμο δανεισμό και λειτουργικές ταμειακές ροές για την εκπλήρωση των αναγκών τους σε κεφάλαια.

Επίσης, η Ελληνική εταιρική νομοθεσία θέτει ορισμένους περιορισμούς στη διανομή των μερισμάτων και τη διατήρηση ορισμένων υποχρεωτικών αποθεματικών (σημείωση 22).

Τέλος, βάσει της Ελληνικής εταιρικής νομοθεσίας, οι εταιρείες απαιτείται να διατηρούν το σύνολο των Ιδίων Κεφαλαίων τους στο 50% τουλάχιστον του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Εάν μειωθεί κάτω από αυτό το επίπεδο, το Διοικητικό Συμβούλιο πρέπει να συγκαλέσει την Γενική Συνέλευση των Μετόχων μέσα σε έξι μήνες μετά από το τέλος της χρήσης για να αποφασίσει τις κατάλληλες ενέργειες που είναι απαραίτητες για την συνέχιση των δραστηριοτήτων του Ομίλου και της Εταιρείας.

Σύμφωνα με την εταιρική νομοθεσία στην Πολωνία, όταν οι σωρευμένες ζημίες ξεπερνούν το σύνολο των αποθεματικών και το 50% του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου, οι μέτοχοι της εταιρείας θα πρέπει να αποφασίσουν τις κατάλληλες ενέργειες που είναι απαραίτητες για την συνέχιση των δραστηριοτήτων της εταιρείας.

30. Γεγονότα μετά την ημερομηνία της Χρηματοοικονομικής Θέσης

Την 1η Φεβρουαρίου 2019, με την αυτόκλητη καθολική γενική συνέλευση των μετόχων, λαμβάνοντας υπόψη την καλή Οικονομική Κατάσταση της Εταιρείας, τον υψηλό δείκτη ρευστότητας και το ύψος των δανειακών υποχρεώσεων της Εταιρείας, αποφασίστηκε η μείωση του υφιστάμενου Μετοχικού Κεφαλαίου αυτής κατά το ποσό των ΕΥΡΩ 2.094.200 με ακύρωση 1.415.000 μετοχών, ονομαστικής αξίας ΕΥΡΩ 1,48 έκαστη και επιστροφή του αντιστοιχούντος κεφαλαίου στους μετόχους που συμμετέχουν σε αυτήν.

Αθήνα 08 Ιουλίου 2019

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.	Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ	Ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ	Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΛ. ΚΙΚΙΖΑΣ	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Γ. ΚΙΚΙΖΑΣ	ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΒΑΡΒΑΣΑΙΝΙΤΗΣ	ΤΗΛΕΜΑΧΟΣ ΛΑΖΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
Α.Δ.Τ. ΑΚ 833319/14	Α.Δ.Τ. ΑΜ 208469/15	Α.Δ.Τ. ΑΒ 616633/06 ΑΡ. ΑΔ. Ο.Ε.Ε. 31078	Α.Δ.Τ. ΑΜ 172978/15 ΑΡ. ΑΔ. Ο.Ε.Ε. 13474

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.
Στρατηγού Τόμπρα 3
153 42 Αγία Παρασκευή
Ελλάδα
Τηλέφωνο: +30 210 60 62 100
Φαξ: +30 210 60 62 111

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή

Προς τους Μετόχους της
ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΙΚΙΖΑΣ Α.Β.Ε.Ε. ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Έκθεση Ελέγχου επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Γνώμη με Επιφύλαξη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΙΚΙΖΑΣ Α.Β.Ε.Ε. ΤΡΟΦΙΜΩΝ (η «Εταιρεία») που αποτελούνται από την Εταιρική και Ενοποιημένη Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης της 31 Δεκεμβρίου 2018, τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Καταστάσεις Αποτελεσμάτων Χρήσης και Συνολικού Εισοδήματος, Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων και Ταμειακών Ροών της χρήσης που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και τις Σημειώσεις που περιλαμβάνουν περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Κατά τη γνώμη μας, εκτός από τις πιθανές επιπτώσεις του θέματος που περιγράφεται στην ενότητα της έκθεσής μας «Βάση για Γνώμη με Επιφύλαξη», οι συνημμένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, τη χρηματοοικονομική θέση της ΜΕΛΙΣΣΑ ΚΙΚΙΖΑΣ Α.Β.Ε.Ε. ΤΡΟΦΙΜΩΝ κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, τη χρηματοοικονομική της επίδοση και τις ταμειακές της ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Βάση για Γνώμη με Επιφύλαξη

Οι φορολογικές υποχρεώσεις των θυγατρικών της Εταιρείας, όπως αναλυτικότερα αναφέρεται στη Σημείωση 11 επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, δεν έχουν εξεταστεί από τις φορολογικές αρχές για ορισμένες χρήσεις με συνέπεια να μην έχουν καταστεί οριστικές για τις χρήσεις αυτές. Η Εταιρεία δεν έχει προβεί σε εκτίμηση των πρόσθετων φόρων και των προσαυξήσεων που πιθανόν να καταλογισθούν για τις χρήσεις αυτές σε μελλοντικό φορολογικό έλεγχο και δεν έχει σχηματίσει στις Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις σχετική πρόβλεψη για το σκοπό αυτό. Από τον έλεγχό μας δεν κατέστη δυνατό να αποκτήσουμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια σχετικά με το ύψος της πρόβλεψης που τυχόν απαιτείται.

Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα της Ελεγκτικής (ΔΠΕ), όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι ευθύνες μας σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά περιγράφονται περαιτέρω στην ενότητα της έκθεσής μας «Ευθύνες Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων». Είμαστε ανεξάρτητοι από την Εταιρεία και τις ενοποιούμενες θυγατρικές της σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Λογιστές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Λογιστών, όπως αυτός έχει ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, και τις απαιτήσεις δεοντολογίας που σχετίζονται με τον έλεγχο των εταιρικών και ενοποιημένων

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές, Ελληνική Ανώνυμη Εταιρεία και μέλος του δικτύου ανεξάρτητων εταιρειών-μελών της KPMG συνδεδεμένων με την KPMG International Cooperative ("KPMG International"), ενός Ελβετικού νομικού προσώπου. Με την επιφύλαξη κάθε δικαιώματος

Ορκωτοί Ελεγκτές
ΓΕΜΗ 001352601000
www.kpmg.com/gr

χρηματοοικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα και έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας και του προαναφερόμενου Κώδικα Δεοντολογίας. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα να παρέχουν βάση για γνώμη με επιφύλαξη.

Ευθύνη της Διοίκησης επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου, που η Διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση της ικανότητας της Εταιρείας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους, γνωστοποιώντας όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και εάν η Διοίκηση είτε προτίθεται να ρευστοποιήσει την Εταιρεία και τον Όμιλο ή να διακόψει τη δραστηριότητά τους ή δεν έχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή από το να προχωρήσει σε αυτές τις ενέργειες.

Ευθύνες Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσο οι Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις στο σύνολό τους είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη, είτε σε λάθος, και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών που λαμβάνονται με βάση αυτές τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

Στα πλαίσια του ελέγχου, σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

— Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.

— Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό τη διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της Εταιρείας.

— Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση.

— Καταλήγουμε σε συμπέρασμα για την καταλληλότητα της χρήσης από τη Διοίκηση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν για το αν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα της Εταιρείας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Αν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεση ελεγκτή να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων ή, αν αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς, να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Εταιρεία και ο Όμιλος να παύσουν να λειτουργούν ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.

— Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, καθώς και το κατά πόσο οι Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τρόπο που επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.

— Αποκτούμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση των οντοτήτων ή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός του Ομίλου για την έκφραση γνώμης επί αυτών των Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, την επίβλεψη και την εκτέλεση του ελέγχου της Εταιρείας και των θυγατρικών της. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στη Διοίκηση, το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου, καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου εντοπίζουμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του Άρθρου 2 (μέρος Β) του Ν. 4336/2015, σημειώνουμε ότι:

(α) Κατά τη γνώμη μας η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις των Άρθρων 150 και 153 του Ν. 4548/2018 και το περιεχόμενο αυτής αντιστοιχεί με τις συνημμένες Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018.

(β) Με βάση τη γνώση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχό μας, για την Εταιρεία και το περιβάλλον της, δεν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, εκτός από τις πιθανές επιπτώσεις του θέματος που περιγράφεται στην ενότητα «Βάση για γνώμη με επιφύλαξη» της έκθεσης ελέγχου.

Αθήνα, 10 Ιουλίου 2019

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.
ΑΜ ΣΟΕΛ 114

Παναγιώτης Μπούντρος, Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ 22011